పైగామ్ ఎ హిదాయత్

సంపుటి: 4 సంచిక: 10 అక్టోబర్ 2016 వెల: 20/-

పర్యవేక్షకులు

మౌలానా ముహమ్మద్ అబ్దుల్ ఖవీ

సంపాదకులు

ముహమ్మద్ ఉమర్ ఫారూఖ్

మీ సలహాలు, సందేహాలు, ఫిర్యాదుల కొరకు సంప్రదించండి

Editor, Paigham e Hidayath,
17-1-391/2/79/A,
Khaja Bagh Colony,
Saidabad, Hyderabad - 500059.
Phone: 9030557865

సంవత్సరపు చందా 200/-

చందా మా బ్యాంక్ అకౌంట్‌లో డిపాజిట్ చేసినవారు లేదా మనీ ఆర్డరు చేసిన వారు మాకు ఫోన్ చేసి తెలుపగలరు.

బ్యాంక్ ఎకౌంట్ వివరాలు

Ac. no:035210011034204
MOHD ABDUL QAVI,
ANDHRA BANK,
MALAKPET BRANCH
IFSC Code: ANDB0000352

విషయ సూచిక:

ఫెహ్‌రిస్తే మజామీన్:

ఖుర్‌ఆన్ సందేశం:

సూరే హుజ్‌రాత్ 5

హదీస్ సందేశం:

అల్లాహ్ కోసం ఆగ్రహాన్ని దిగమింగడం 7

సీరతున్నబీ

హజ్జతుల్ వదా 10

వనితావని:

హజ్రత్ ఫాతిమా (ర.జి) 13

నియమ నిబంధనలు

యే సందర్భాలలో వజూ అనివార్యము? 15

ప్రత్యేక వ్యాసాలు

ముహర్రముల్ హరామ్ 20

ముహర్రంలో వింత సంతాపం 22

హజ్రత్ హుసైన్ రజియల్లాహు అన్‌హు 24

దర్సే ఖుర్‌ఆన్:

సూరే హుజ్‌రాత్ 27

దర్సే హదీస్:

అల్లాహ్ కేలియే గుస్సేకో పీజానే కీ ఫజీలత్ ఔర్ ఉస్కా సిలా 29

దర్సే సీరత్:

హజ్జతుల్ వదా 32

గోషె ఎ ఖవాతీన్:

హజ్రత్ ఫాతిమా (ర.జి) 35

మస్లే మసాయిల్

వజూ కిన్ హాలాత్ మే ఫర్జ్ హై? 37

ఖుసూసీ మజ్మూన్

ముసల్మాన్, ముస్లిం పర్సనల్ లా ఔర్ కామన్ సివిల్ కోడ్ 42

చరితార్థులు:

మౌల్వీ అహ్మదుల్లాహ్ షాహ్ ఫైజాబాదీ 50

పత్రికలో రచయితలు వ్యక్తం చేసే అభిప్రాయాలు వారి స్వంతం. వారితో పత్రిక యాజమాన్యం, సంపాదకుడు ఏకీభవించవలసిన అవసరం లేదు.

ఖుర్‌ఆన్ సందేశం

సూరే హుజ్‌రాత్

بسم الله الرحمن الرحيم

బిస్మిల్లా హిర్రహ్మా నిర్రహీమ్

అనంత కరుణామయుడు అపార కృపాశీలుడైన అల్లాహ్ పేరుతో

మూడు నెలల క్రితం మనం సూరే హుజ్‌రాత్ యొక్క తఫ్‌సీర్‌ను మొదలు పెట్టాము. 18 వచనముగల ఈ సూరాలో రెండు ప్రధాన అంశాలు చర్చించబడ్డాయని ఆరంభములోనే ఈ సూరా యొక్క సంక్షిప్త పరిచయములో మేము పేరుకొన్నాము. ఆ రెండు ప్రధాన అంశాలు ఏమిటంటే 1. దైవ ప్రవక్త ముహమ్మద్ సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ వారి స్థానాన్ని గుర్తించడం, వారికి ఇబ్బంది కలిగించే మాటలు, చేష్టలకు దూరంగా ఉండడం, 2. ఒక సమాజంలో నివసించేటప్పుడు మన వల్ల మన కుటుంబీకులకు గాని, మన సహచరులకు గాని ఇబ్బంది కలిగించే కార్యలకు దూరంగా ఉండడం.

మొత్తంగా చూస్తే ఈ సూరాలో మన వల్ల సమాజంలో ఎవ్వరికీ ఎటువంటి ఇబ్బంది కలుగకుండా, మన సమాజమంతా పచ్చగా ఉండాలంటే మనము అవలంభించాల్సిన సూత్రాలను బోధించడానికే ఈ సూరా అవతరించింది.

క్రిందటి సంచికలో ఎవరు పడితే వాడి మాట విని నిర్ణయాలు తీసుకుంటే ఎలాంటి పరిణామాలుంటాయో చూపిస్తూ, ఏ వ్యక్తి అయినా ఏదైనా సమాచారము తీసుకొస్తే దాని ఆధారంగా ఏదో ఒక నిర్ణయం తీసుకునే ముందు అసలు ఆ సమాచారము నిజమా కాదా అన్నది తెలుసుకోవాలని, దీని వల్ల ఎవరికీ ఎటువంటి ఇబ్బంది ఉండదని, జరగరాని అనర్థాలు జరిగి పశ్చాత్తాపము చెందే పరిస్థితి ఏర్పడదని విశ్వాసులకు ఓ బహుమూల్య సూత్రము తెలియజేయడం జరిగింది. ఇవాల్టి సంచికలో మనం చూడబోయే వచనములోనూ ఇలాంటిదే మరో అమూల్యమైన సూత్రము తెలియజేయడం జరుగుతోంది. అదేమిటంటే

وَإِنْ طَآئِفَتَانِ مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ اقْتَتَلُوْا فَأَصْلِحُوْا بَيْنَهُمَا ۚ فَإِنْ بَغَتْ
إِحْدٰىهُمَا عَلَى الْأُخْرٰى فَقَاتِلُوا الَّتِيْ تَبْغِيْ حَتّٰى تَفِيْٓءَ إِلٰٓى أَمْرِ اللّٰهِ ۚ فَإِنْ فَآءَتْ
فَأَصْلِحُوْا بَيْنَهُمَا بِالْعَدْلِ وَأَقْسِطُوْا ۖ إِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِيْنَ ۝٩

వ ఇన్ తాయిఫతాని మినల్‌ముఁమినీనఁక్‌తతలు ఫ అస్‌లిహూ బైనహుమా ఫ ఇమ్ బగత్ ఇహ్‌దాహుమా అలల్ ఉఖ్‌రా ఫకాతిలుల్లతీ తబ్‌గీ హత్తా తఫీఅ ఇలా అమ్రిల్లాహి ఫ ఇన్ ఫాఅత్ ఫఅస్‌లిహూ బైనహుమా బిల్ అద్‌లి వ అఁక్‌సితూ ఇన్నల్లాహ యుహిబ్బుల్ ముఁక్‌సితీన్

ఒకవేళ విశ్వాసులలోని రెండు వర్గాల వారు పరస్పరం కలహించుకుంటే వారిద్దరి మధ్య సంధి చేయించండి. (అనగా కలహానికి దారితీసిన సమస్యను పరిష్కరించి గొడవను నియంత్రించండి). ఒకవేళ (గొడవను నియంత్రించేందుకు ప్రయత్నాలు జరిపిన తరువాత కూడా) వారిలోని ఒక వర్గము మరో వర్గముపై దౌర్జన్యానికి పాల్పడితే (అనగా వారిపై దాడికి దిగినట్లయితే, మీరంతా కలిసి) దౌర్జన్యానికి పాల్పడిన వారు, తిరిగి దైవాదేశము వైపునకు మర్లేంతవరకు వారికి వ్యతిరేకంగా పోరాడండి. తత్‌ఫలితంగా వారు (ప్రత్యర్థులపై దాడిని ఉపసంహరించుకుని దైవాదేశము వైపునకు) మరలివస్తే (వారిని అలాగే వదిలేయకుండా) వారి మధ్య న్యాయంగా సంధి చేయించండి. (అనగా ఇస్లామీయ సూత్రాల ప్రకారంగా వారి మధ్యన న్యాయబద్ధమైన తీర్పును ఇచ్చి సమస్యను పరిష్కరించండి. సమస్యకు పరిష్కారము చూపకుండా కేవలం గొడవను నియంత్రించి ఊరుకోకండి. లేకపోతే మళ్లీ అవే పరిస్థితులు ఏర్పడేందుకు అవకాశం ఉంటుంది). **మరియు** (వారిద్దరి మధ్య సంధిచేయించేటప్పుడు) నిష్పక్షపాతంగా వ్యవహరించండి (లౌకిక లాభాల దృష్ట్యా ఒక వర్గంవైపుకు మాట్లాడి మరో వర్గానికి అన్యాయం చేయకండి). నిశ్చయంగా అల్లాహ్ నిష్పక్షపాతంగా వ్యవహరించే వారిని ప్రేమిస్తాడు.

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلِحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿١٠﴾

ఇన్నమల్ ముఁమినూన ఇఖ్‌వతున్ ఫఅస్‌లిహూ బైన అఖవైకుమ్ వత్తకుల్లాహ లఅల్లకుమ్ తుర్‌హమూన

(విశ్వాసులకు ఈ ఆదేశము ఎందుకు ఇవ్వబడుతుందంటే) విశ్వాసులంతా (పరస్పరం) సోదరులు. కావున మీ సోదరుల మధ్య సంధి చేయించండి (తద్వారా ఈ సోదర సంబంధము ఇలాగే నిలిచి ఉంటుంది). మరియు (గుర్తుంచుకోండి ! వారి మధ్య సంధి చేయించే సమయంలో) అల్లాహ్ కు భయపడుతూ ఉండండి (నిర్భయంగా వ్యవహరిస్తూ ఏ ఒక్కరికీ అన్యాయము చేయకండి) అప్పుడే మీరు కరుణించబడతారు.

ఒక చేతి వేళ్ళు ఎలాగైతే సమానంగా ఉండవో అలాగే ఒక సమాజంలో ఉన్నప్పుడు అందరూ ఒకేలా ఉండరు. అందరి అభిప్రాయాలు, అందరి ఆలోచనలు వేరు వేరుగానే ఉంటాయి. అలాంటప్పుడు అభిప్రాయబేధాలు, అపార్థాలు వాటి మూలంగా చిన్న చిన్న గొడవలు తలెత్తడం సహజం. కాని వాటిని వెంటనే పరిష్కరించకపోవడం ఇది మరిన్ని విభేదాలకు, పెద్ద పెద్ద గొడవలకు దారితీస్తుంది. అందుకే ఇలాంటి విభేదాలు తలెత్తినప్పుడు వాటిని వెంటనే నియంత్రించడం, న్యాయధర్మాల వెలుగులో వాటికి సరైన పరిష్కారాన్ని వెతకడం ఇది విశ్వాసుల బాధ్యతగా ఇస్లాం పేర్కొంటుంది.

ఈ వచనములో ఇవ్వబడిన ఆదేశము ముందు ఆ ప్రాంతపు నాయకులు, భాధ్యతగలవారికి వర్తిస్తుంది. ఆ తరువాత సాధారణ ప్రజలకు వర్తిస్తుంది. ఇలాంటి పరిస్థితులు తలెత్తినప్పుడు వెంటనే స్పందించి సమస్యను పరిష్కరించడం బాధ్యతగలవారు, నాయకుల కర్తవ్యం. అలాగే వారికి పూర్తి సహకారము అందించడం ఇది సాధారణ ప్రజల కర్తవ్యం.

అల్లాహ్ కోసం ఆగ్రహాన్ని దిగమింగడం

హదీసు సందేశం

మూలం: మారిఫుల్ హదీస్

★ దైవ ప్రవక్త ముహమ్మద్ సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ ఇలా సెలవిచ్చారని హజ్రత్ అబ్దుల్లాహ్ ఇబ్నె ఉమర్ రజియల్లాహు అన్హుమా ఉల్లేఖించారు: ఒక దాసుడు అల్లాహ్ దృష్టిలో ఆగ్రహం అనే (చేదైన) గుక్క కన్నా మేలైన మరే గుక్కను మింగలేదు. ఆ దాసుడు అల్లాహ్ ప్రసన్నత కోసం దాన్ని దిగమింగడం తప్ప.

(ముస్నదే అహ్మద్)

వ్యాఖ్యానం:

"గుస్సేకు పీజానా" అన్నది ఉర్దీ జాతీయం. ఇది అరబీ భాషలో కూడా ఇలాగే ఉపయోగించ బడుతుంది. బహుశా ఇది అరబీ నుండే గ్రహించబడిందని కూడా అనుకోవచ్చు. హదీసు అర్థం ఏమిటంటే అల్లాహ్ ప్రసన్నత కోసం తాగేవీ, మింగేవీ చాలా వస్తువులు ఉంటాయి. కానీ వీటన్నిటిలో శ్రేష్ఠమైనది అల్లాహ్ ప్రసన్నత కోసం కోపాన్ని దిగమింగడమే.

ఏ అదృష్టవంతుల కోసం ఏ సుగుణ సంపన్నుల కోసమైతే స్వర్గాన్ని సిద్ధం చేసి ఉంచడం జరిగిందో పవిత్ర ఖుర్ఆన్‌లో వారి ఒక సుగుణాన్ని ఇలా వివరించడం జరిగింది. **"వల్ కాజిమీనల్ గైజ వల్ ఆఫీన అనిన్ నాస్"** కోపాన్ని దిగమింగేవారు, ఇతరుల దౌర్జన్యాన్ని ఇతరుల తప్పులను క్షమించేవారు.

★ హజ్రత్ సహల్ బిన్ మాజ్ రజియల్లాహు అన్హు తన తండ్రి హజ్రత్ మాజ్ రజియల్లాహు అన్హు గారు చెప్పిన ఈ ప్రవక్త సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ గారి ప్రవచనాన్ని ఇలా ఉల్లేఖించారు: ఎవరైతే తనకు కోపాన్ని కలిగించినా వారి పట్ల ప్రతీకారం తీర్చుకునే శక్తి సామర్థ్యాలు కలిగి ఉండి ఆ కోపాన్ని దిగమింగుకుంటాడో (కేవలం దైవ ప్రసన్నత కోసం తన కోపానికి కారణమైన వారి పట్ల ప్రతీకారం తీర్చుకోడో అతడ్ని శిక్షించడో) అలాంటి వ్యక్తిని అల్లాహ్ ప్రళయదినం నాడు సమస్త సృష్టిరాసుల ముందు ప్రవేశపెట్టి స్వర్గంలో ఉన్నటువంటి సౌందర్యవంతుల్లో ఇష్టమైన సౌందర్యరాసిని (హూర్) ఎన్నుకునే స్వేచ్ఛాధికారాలను ప్రసాదిస్తాడు.

(తిర్మిజీ; అబూదావూద్)

వ్యాఖ్యానం:

ఆగ్రహం కలిగినప్పుడు మనిషి ప్రతీకారేచ్ఛతో రగిలిపోతుంటాడు. ప్రతీకారం తీర్చుకోనంత వరకు మనసులో రగిలే ఆగ్రహావేశాల అగ్ని చెల్లారదు. ఇది మనందరికి తెలిసిన విషయమే. కానీ ప్రతీకారం తీర్చుకునే శక్తి సామర్థ్యాలు ఉన్నప్పటికీ కేవలం దైవ ప్రసన్నత కోసం తన మనసులో రగిలే ప్రతీకారేచ్ఛను త్యాగం చేస్తాడో అలాంటి వ్యక్తికి

అల్లాహ్ పరలోకంలో మహోన్నతమైన ప్రతిఫలం బహుకరిస్తాడు. సమస్త సృష్టిరాసుల ముందు అతని గౌరవాన్ని ఇనుమడింపజేస్తూ నీ మనసులో రగిలిన ప్రతీకారేచ్ఛను త్యాగం చేసినందుకు ప్రతిగా స్వర్గ కన్యలలో నీ ఇష్టమొచ్చిన హూర్‌ను ఎంపిక చేసుకో అని ప్రకటిస్తాడు.

★ దైవ ప్రవక్త సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ ఇలా ప్రవచించారని హజ్రత్ అనస్ రజియల్లాహు అన్‌హు వారు తెలిపారు: ఎవరైతే తన నోటిని (ఇతరులను దుర్భాషలాడడం వగైరాల నుండి) అదుపులో ఉంచుకుంటాడో అల్లాహ్ అతడిపై తెరగప్పి కాపాడుతాడు. (అంటే అతడి తప్పుల్ని ఇతరులకు తెలియకుండా చేస్తాడు). ఎవరైతే తన ఆగ్రహాన్ని నిగ్రహించుకుంటాడో, బిగమింగుతాడో, ప్రళయదినం నాడు అల్లాహ్ అతడ్ని తన శిక్ష నుండి కాపాడుతాడు. అతడు శిక్ష నుండి సురక్షితంగా ఉంటాడు.

మరెవరైతే, తన పాప క్షమాపణ కోసం అల్లాహ్‌ను మొరపెట్టుకుంటాడో, అల్లాహ్ అతని మొరను స్వీకరిస్తాడు. (అతడ్ని క్షమించివేస్తాడు)

(బైహఖీ)

సహనం అల్లాహ్‌కు ప్రియమైన సుగుణం

★ హజ్రత్ అబ్దుల్లాహ్ ఇబ్నె అబ్బాస్ రజియల్లాహు అన్‌హుమా గారి ఉల్లేఖనం ప్రకారం అబ్దే ఖైస్ తెగ నాయకుడు అషజ్జీతో దైవ ప్రవక్త సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ ఇలా అన్నారు:

"అల్లాహ్‌కు అత్యంత ప్రీతికరమైన సుగుణాలు మీలో రెండున్నాయి. ఒకటి సహనం (అంటే కోపానికి గురికాకుండా ఉండడం) రెండవది తొందరపాటు లేకపోవడం."

(ముస్లిం)

సౌమ్యస్వభావం:

ఒకసారి అబ్దే ఖైస్ తెగకు చెందిన ఒక ప్రతినిధి వర్గం దైవ ప్రవక్త దర్శనం కోసం మదీనా పట్టణానికి వచ్చింది. అప్పుడు ఆ ప్రతినిధి వర్గం లోని వారంతా గబగబా తమ వాహనాల నుండి దూకి దైవ ప్రవక్త సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ గారి సన్నిధిలో హాజరయ్యారు. కానీ ప్రతినిధి వర్గనాయకుడు అయిన ముంజిర్ అలియాస్ అషజ్జ్ మాత్రం అందరికి మల్లే తొందరపడకుండా ప్రశాంతంగా సామానులన్నీ సర్దుకొని స్నానం చేసి బట్టలు మార్చుకుని హుందాగా దైవ ప్రవక్త సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ సన్నిధిలో భాగమయ్యాడు.

దైవ ప్రవక్త సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ కు ఈ ప్రవర్తన ఎంతగానో నచ్చింది. ఆ సందర్భం లోనే ప్రవక్త మహనీయులు ఆయనతో ఇలా అన్నారు: నీలో రెండు సుగుణాలున్నాయి. ఇవి దైవానికి ఎంతో ప్రీతిపాత్రమైనవి. ఒకటి సహన గుణం అంటే ఆగ్రహంతో అదుపుతప్పకపోవడం, ఆగ్రహాన్ని నిగ్రహించుకోవడం. మధ్య మార్గాన్ని అవలంభించడం. రెండు ఏ విషయంలోను తొందరపడక పోవడం, అసహనానికి లోను కాకుండా ఉండడం. ప్రతి పనిని ఎంతో నిభ్భరంగా ప్రశాంత చిత్తంతో హుందాగా నెరవేర్చడం.

ప్రతి పనిని ప్రశాంత చిత్తంతో నెరవేర్చాలి:

★ దైవ ప్రవక్త ముహమ్మద్ సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ ఇలా ఉపదేశించారని హజ్రత్ సహల్ బిన్ సాద్ సాఅీ రజియల్లాహు అన్‌హు గారు ఉల్లేఖించారు:

"పనులు నిబ్బరంగా, ప్రశాంతచిత్తంతో నెరవేర్చడం అల్లాహ్ తరఫునే. కంగారు, తొందరపాటు షైతాన్ ప్రభావం వల్ల జరుగుతుంది."

(తిర్మిజీ)

సౌదీఫైనల్:

అంటే ప్రతి పనిని ప్రతి బాధ్యతను ఎంతో ప్రశాంతంగా సమయస్ఫూర్తితో నెరవేర్చడం ఒక మంచి అలవాటు. ఇది అల్లాహ్ అనుగ్రహం ఉన్నవారికే ప్రాప్తమవుతుంది. దీనికి భిన్నంగా కంగారు, తొందరపాటు ఒక చెడు అలవాటు. దీనిలో షైతాన్ ప్రమేయం తప్పకుండా ఉంటుంది.

★ దైవ ప్రవక్త ముహమ్మద్ సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ ఇలా సెలవిచ్చారని అబ్దుల్లాహ్ బిన్ సర్జిస్ రజియల్లాహు అన్హు గారు ఉల్లేఖించారు:

"సౌశీల్యం, ప్రశాంతత, హుందాతనంతో తమ పనులు చక్కబెట్టుకొనే అలవాటు, మధ్యేమార్గం అనే ఈ మూడు సుగుణాలు దైవ దౌత్యం లోని 24 అంశాలలో ఒక అంశం."

(తిర్మిజీ)

సౌదీఫైనల్:

హదీసు అసలు ఉద్దేశం "పై మూడు విషయాల ప్రాముఖ్యాన్ని విషదవరిచి వాటిని ప్రోత్సహించడం". "దైవ దౌత్య అంశాల్లోని ఒక అంశం కావడం" అంటే దైవ ప్రవక్త జీవితం ఏ అద్భుతాలు, ఆదర్శాల సమ్మేలణమో, అందులో ఈ మూడు సుగుణాలు 24వ వంతు అని భావం కావచ్చు. లేక మానవుడి శీలనిర్మాణ విషయమై దైవ ప్రవక్తలు యే సుగుణాల గురించి బోధించేవారో, వాటిలో ఈ మూడు సుగుణాలు కలసి ఒక భాగం కావచ్చు. అంటే ఒకటి సౌశీల్యం, రెండు ప్రశాంతత, హుందాతనంతో పనులు చక్కబెట్టే అలవాటు, మూడు మధ్యేమార్గం.

మధ్యేమార్గం హదీసులోని 'ఇక్తెసాద్' అన్న అరబీ పదాన్ని మేము మధ్యేమార్గం అని అనువదించాము. అంటే ప్రతి పనిని ఎలాంటి పరిస్థితిలోనైనా సరై గందరగోళానికి గురికాకుండా న్యాయబద్ధ వైఖరితోనే నెరవేర్చాలని అర్థం. ఈ విషయానికి దైవ ప్రవక్త మహనీయులు తమ ఉపదేశాల్లో ఎంతో ప్రాముఖ్యతనిచ్చారు. చివరికి దైవారాధన (ఇబాదాత్) లాంటి మహత్తర ఆచరణల్లో సైతం ఆయనగారు మధ్యేమార్గాన్ని అవలంభించమని సూచించారు.

కొంత మంది సహచరులు పూర్తిగా దైవారాధనలోనే గడపాలని భావించి, ఎప్పుడూ పగలు ఉపవాసం, రాత్రిళ్ళు మేల్కొని నమాజులు చేయాలని ప్రణాలిక సిద్ధం చేసుకున్నారు. ఈ విషయం తెలుసుకున్న దైవ ప్రవక్త వారిని తీవ్రంగా మందలించి అలాచేయకుండా వారించారు.

అదే విధంగా మరికొంత మంది సహచరులు తమ యావత్తు సంపదను దైవ మార్గంలో ధారపోయాలని నిర్ణయించుకున్నారు. అయితే దైవ ప్రవక్త సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ వారు, వారిని కూడా అలా చేయకుండా వారించి కేవలం మూడింట ఒక వంతు మాత్రమే ఖర్చుపెట్టండి అని ఆదశించారు. మొత్తం మీద 'ఇక్తెసాద్' అంటే మధ్యస్థం, సమత్వం అని మాత్రమే అర్థం.

కితాబుర్ రిఖాక్‌లోని అనేక హదీసుల్లో మీరు దైవ ప్రవక్త సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ వారి "అల్‌ఇక్తిసాద్ ఫిల్ ఖఖ్‌రి వల్ గినా" కి సంబంధించిన విషయం చదివే ఉంటారు. అంటే కలిమిలోనూ, లేమిలోనూ ఈ రెండు స్థితుల్లో మనిషి మధ్యస్త మార్గం పై నడవాలి అని అర్థం. దీన్నే హదీసులో దైవ దౌత్యం లోని ఒక భాగమని చెప్పడం జరిగింది.

paighamehidayath.tk

సీరతున్ నబీ

హజ్జతుల్ వదా

మూలం: జికిరే హబీబ్, 'మౌలానా అబ్దుల్ ఖవీ' అనువాదం: ఉమర్ ఫారూఖ్

హజ్జతుల్ వదా-చివరి హజ్:

తరువాతి సంవత్సరం అంటే 10వ హిజ్రీలో ప్రవక్త సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ గారు హజ్ చేయాలన్న కోరికను అందరి ముందు పెట్టారు. ప్రవక్త సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ గారి కోరిక విన్న తరువాత అందరూ ప్రవక్త సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ గారితో పాటు హజ్ చేసే అవకాశం దొరికిందని నంబరవడిపోయారు. వారి ఆనందానికి అవధులు లేకుండా పోయాయి. అంతే కాకుండా ఎవరికి ఏ కారణము లేకపోతే తనతో పాటే హజ్ కు రావాలని మరియు సరిఅయిన పద్ధతిలో హజ్ చేసే విధానాన్ని చూసి నేర్చుకోవాలని ప్రకటన చేయించారు.

అంతే, వేల సంఖ్యలో మొగవారు, మరియు ఆడవారు ప్రవక్త సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ గారితో హజ్ చేయడానికి బయలుదేరారు. ప్రవక్త సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ గారు తమ భార్యలను (ర.జి) కూడా వెంట తీసుకుని వెళ్ళారు. హజ్రత్ అలీ ర.జి (అల్లుడు) మరియు హజ్రత్ ఫాతిమా ర.జి (కూతురు) కూడా ప్రవక్త సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ గారితో పయనమయ్యారు. ప్రవక్త సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ గారు దారిపొడవునా హజ్ చేసే విధానాన్ని వివరించసాగారు. మధ్య మధ్యలో ఇస్లాం యొక్క పునాదుల గురించి కూడా వివరించ సాగారు.

అరఫాత్ అనే ప్రదేశానికి చేరిన తరువాత జబలే రహ్మత్ (కొండ) మీద నుండి లక్ష లేక అంతకంటే ఎక్కువ మంది ఇస్లాం స్వీకరించిన వారిని ఉద్దేశించి మాట్లాడారు. అక్కడ కూడా ప్రవక్త సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ గారు ఇస్లాం యొక్క పునాదుల గురించి మరియు ముఖ్యమైన అంశాల గురించి వివరించారు. ఈ హజ్ ప్రవక్త సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ గారి జీవితం లోని చివరి సంవత్సరం చేసిన హజ్ కాబట్టి చరిత్రకారులు దీనిని హజ్జతుల్ వదా అని అంటారు. ఇంకా ఇస్లాం యొక్క ప్రవచనాలను వూర్తిగా అందరి వరకు చేరవేసినందుకు దీనినే హజ్జతుల్ బలాగ్ అని మరియు ఇస్లాం యొక్క ముఖ్యమైన అంశాలను వివరించినందుకు గాను దీనినే హజ్జతుల్ ఇస్లాం అని కూడా అంటారు.

పరలోక పయనానికి సన్నాహాలు:

అసలు చూస్తే ప్రవక్త సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ గారు సఫర్ నెల నుండే పరలోక ప్రయాణానికి తయ్యారీ చేయసాగారు. దానికంటే ముందు హజ్ చేస్తున్న సమయంలో ఎప్పుడైతే "అల్ యౌమ అక్మల్తు లకుమ్ దీనకుమ్ వ అత్మంతు అలైకుమ్ నీమతీ వరజీతు లకుముల్ ఇస్లామ దీన" వాక్యాలను అల్లాహ్ పంపాడో అప్పుడే ప్రవక్త సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ గారు నేను మిమ్మల్ని మళ్ళీ కలవకపోవచ్చు, ఇక పై నేను మీతో హజ్

చేయకపోవచ్చు అని అన్నారు. హజ్ నుండి తిరిగి వచ్చిన తరువాత ఎప్పుడైతే "ఇజా జాఅ నస్‌రుల్లాహి వల్ ఫత్హ్" వచ్చాయో అప్పటి నుండి ప్రవక్త సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ గారు అల్లాహ్ నామస్మరణం, అల్లాహ్‌కు స్తోత్రములు చెల్లించుకోవడం మరియు క్షమాపణలు కోరుకోవడంలో పూర్తిగా నిమగ్నమైపోయారు. ముఖ్యమైన విషయాల గురించి ప్రమాణాలు చేయించుకోసాగారు. మరియు తమ అనుచరులకు సూచనప్రాయంగా ఓర్పు వహించాలని చెప్ప సాగారు.

ఒకరోజు ఉహద్ యుద్ధంలో చనిపోయిన వారి సమాధుల వద్దకు వెళ్ళి వారి కోసం ప్రార్థించారు. మరొక రోజు జన్నతుల్ బఖీ (స్మశానానికి) వెళ్ళి వారి కోసం ప్రార్థించారు. మీరు అదృష్టవంతులు. మీరు అన్ని ఇహలోక పరీక్షల నుండి విముక్తి పొందారు. రాత్రి పూట కీచురాళ్ళు ఒకదాని తరవాత మరొకటి బయటకు వస్తాయో అలాగే అనర్థాలు ఒకటి తరువాత ఒకటి వస్తున్నాయి. వెనుక వచ్చేది ముందు వచ్చినదాని కంటే భయంకరమైనది అని వారందరిని ఉద్దేశించి అన్నారు.

ఒకసారి హజ్రత్ ఫాతిమా ర.జి గారితో "ప్రతి సంవత్సరం రమజాన్ నెలలో హజ్రత్ జిబ్రయీల్ అలైహిస్సలామ్ నా వద్దకు వచ్చి మొత్తం ఖుర్‌ఆన్ వివేవారు. కానీ ఈ సంవత్సరం రెండు సారు విన్నారు. నా పరలోక ప్రయాణానికి సమయం ఆసన్నమైనదని అనుకుంటున్నాను" అని చెప్పి ఆ సంవత్సరం 20 రోజులు మసీదులో ఏతెకాఫ్ చేశారు.

(ఇక్కడ మనం తెలుసుకోవలసింది ఏమిటంటే మానవుడు తన జీవితం యొక్క ఆఖరి సమయంలో ప్రార్థనలను మరియు అల్లాహ్‌ను మన్నించమని గడిపిన జీవితంలో జరిగిన తప్పులను క్షమించమని ఎక్కువగా ప్రార్థిస్తూ గడపాలి. అల్లాహ్ యొక్క ధ్యాసని మరియు ధ్యానాన్ని మనసులో ఎల్లప్పుడూ ఉంచుకోవాలి. కాని విషాదమైన సంగతి ఏమిటంటే ఈ రోజుల్లో (చివరి సమయంలో) అందరిలో ఇహలోక వాంఛలు మరియు వాటి ధ్యాస ఎక్కువగా సాగుతుంది).

మరొకసారి మసీదులోని మింబరు పై నుండి ముస్లింలను ఉద్దేశించి నేను మిమ్మల్ని అల్లాహ్‌ను ఎల్లప్పుడూ మనసులో ఉంచి నిష్టగా ఉండాలని కోరుతున్నాను. నేను మిమ్మల్ని అల్లాహ్‌కు అప్పగిస్తున్నాను. ఇక అల్లాహ్ యొక్క ప్రేమను మరియు ఆయన పట్ల ఉండవలసిన భయాన్ని మరొకసారి గుర్తుచేస్తున్నాను అని అన్నారు. తరువాత ప్రవక్త సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ గారు ముస్లింల కొరకు అల్లాహ్ తో ప్రార్థనలు చేశారు.

వ్యవహారాలలో

ఒకసారి ప్రవక్త సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ గారు మసీదులో తమ అనుచరులతో నేను మీలో ఎవరినైనా కొట్టి ఉంటే లేక తిట్టి ఉంటే నన్ను క్షమించండి. లేకపోతే ఒదులు తీర్చుకోండి. నేను కనుక మీలో ఎవరికైనా డబ్బులు బాఖీ ఉంటే నన్ను క్షమించండి లేక ప్రతీకారము తీర్చుకోండి. గుర్తుపెట్టుకోండి ! ఇహలోకంలో ఇచ్చిపుచ్చుకోవటం చాలా సులభం. నా మీద ఉన్న గౌరవంతో, లేదా భయంతో నన్ను అడుగకుండా వదిలివేయకండి. పరలోకంలో ఇచ్చిపుచ్చుకోవటాలు అనుకున్నంత తేలిక కాదు అని అన్నారు.

చివరి రోజులు:

29వ తారీఖు సఫర్ 11వ హిజ్రీ నాడు ప్రవక్త సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ గారు ఒకరు చనిపోతే వారి కోసం అంతిమ ప్రార్థనలు చేయడానికి వెళ్ళి వస్తుండగానే వారి ఆరోగ్యం క్షీణించింది. తలనొప్పి

మరియు జ్వరం తో బాధపడసాగారు. జ్వరం ఎంత ఎక్కువగా ఉందంటే వారితలపై ఉన్న రుమాలు పై నుంచి కూడా జ్వరం యొక్క సెగ తగల సాగింది.

ఆ పరిస్థితుల్లో కూడా 11 రోజులు మసీదుకెళ్ళి నమాజు ఆచరించేవారు. చివరి రోజుల్లో భార్యలందరినీ పిలిపించి హజ్రత్ ఆయిషా ర.జి గారి గృహములో నివాసముండేందుకు అనుమతిని కోరారు. వారందరూ మనస్ఫూర్తిగా అంగీకరించారు. చివరి రోజుల్లో ప్రవక్త సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ గారు ఎల్లప్పుడూ **అల్లాహుమ్మ మగ్ఫిర్లీ వ అల్హిఖ్నీ బిర్రఫీఖిల్ ఆలా** అని ప్రార్థిస్తుండేవారు. (ఓ అల్లాహ్ నన్ను క్షమించండి మరియు రఫీఖే ఆలా తో కలపండి. రఫీఖే ఆలా అంటే పరలోకంలో ప్రవక్తలు మరియు అమర వీరుల స్థానం. ఇంకో చోట **అన్అమల్లాహు అలైహిమ్ మినన్ నబియ్యీన వస్సిద్దీఖిన వష్ షుహాదాయి వస్సాలిహీన** అని అనేవారని పొందపర్చబడింది.

ఒకరోజు ప్రవక్త సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ గారు తమ ఆరోగ్యం కుదుట పడినట్లు అనిపిస్తే స్నానం చేసి మసీదుకు వెళ్ళారు. అక్కడ ప్రవక్త సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ గారి దర్శనం కోసం వెయ్యి కళ్ళతో ఎదురు చూస్తున్న అనుచరులను ఉద్దేశించి ప్రవక్త సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ గారు మీకంటే ముందు తెగలవారు తమ ప్రవక్త యొక్క సమాధిని ప్రార్థనా మందిరాలుగా మార్చేశారు. అల్లాహ్‌కు అటువంటి పనులు ఇష్టం లేదు. మరియు అటువంటి పనులు చేయడం వల్ల ఆయనకు కోపం తెప్పించిన వారవుతారు. శ్రద్ధగా వినండి ! మీరు అలా చేయకండి. అల్లాహ్ యొక్క కోపానికి కారకులు కాకండి. నేను మీ వరకు ఈ విషయాన్ని చేరవేసాను. (ఇకమీరు దీన్ని పాటించండి) అని అన్నారు.

తరువాత అల్లాహ్ సాక్షిగా తనకు అల్లాహ్ అప్పచెప్పిన పనిని పూర్తిచేశానని చెప్పారు. తరువాత మింబరు పై నిలబడి అల్లాహ్ తన సేవకులలో ఒకడిని ఇహలోకం మరియు పరలోకంలో నుండి ఒకదాన్ని ఎంచుకోమని అడిగితే అతడు పరలోకాన్ని ఎంచుకున్నాడు అని అన్నారు. (ఆ మాటలు విన్న హజ్రత్ అబూ బకర్ సిద్దీఖ్ ర.జి గారు ప్రవక్త సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ గారి ఆఖరి సమయం ఆసన్నమైందని అర్థం చేసుకున్నారు. మేము మా యొక్క మా పిల్లల యొక్క ప్రాణాలను (మీ బదులుగా) బలివ్వడానికి సిద్ధంగా ఉన్నాము అని ఏడుస్తూ అన్నారు. దానికి ప్రవక్త గారు ఓర్చుకో, నా తరువాత మసీదులోకి తెరవబడే ద్వారాలన్నిటిలో ఒక్క హజ్రత్ అబూబకర్ సిద్దీఖ్ రజియల్లాహు అన్హు గారి ద్వరము తప్ప అన్నిటినీ మూసివేయండని అన్నారు. మరియు నాకు తెలిసినంత వరకు హజ్రత్ అబూబకర్ ర.జి గారి కంటే శ్రేష్ఠులు ఎవ్వరూ లేరు. నేను కనుక ఎవరినైనా నా మిత్రునిగా చేసుకోవాలని అనుకుంటే (ఇహలోకంలో) తప్పకుండా హజ్రత్ అబూ బకర్ ర.జి ని మిత్రునిగా చేసుకునేవాడ్ని). హజ్రత్ అబూ బకర్ ర.జి నా యొక్క తమ్ముడు, సహచరుడు. పరలోకంలో అల్లాహ్ మా ఇద్దరినీ స్నేహబంధంతో జతపరుస్తాడని అన్నారు.

తరువాత అన్‌సార్ గురించి కొన్ని ముఖ్యమైన సంగతులను చెప్పారు. వారు సహాయసహకారాలు అందించిన తీరును ప్రశంసిస్తూ వారి మంచిని గ్రహించి చెడును నిగ్రహించుకోమని చెప్పారు.

హిజ్రత్ ఫాతిమా బిన్తె రసూలుల్లాహ్ (స)

మూలం: తజ్‌కిర ఎ సహాబియ్యాత్, 'తాలిబ్ హాషిమ్'

మదీనా హిజ్రత్ చేసే సమయానికి ఫాతిమా (ర.జి) యుక్త వయసుకు చేరుకున్నారు. హజ్రత్ అబూబకర్ (ర.జి) దైవ ప్రవక్త సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్‌కు ఫాతిమా (ర.జి) కోసం పెళ్లి సంబంధం పంపారు. కాని ప్రవక్త సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ వారు మిన్నకుండిపోయారు. దైవాజ్ఞ ఎలా అయితే అలా జరుగుతుంది అన్నారు. తరువాత ఉమర్ (ర.జి) కూడా సంబంధం పంపారు. వారికీ అదే విధంగా జవాబిచ్చారు. కొన్ని రోజుల తరువాత దైవ ప్రవక్త సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ వారు హజ్రత్ ఫాతిమా (ర.జి) సంబంధం హజ్రత్ అలీ (ర.జి) గారితో నిశ్చయించారు. ఈ సంబంధం గురించి విభిన్న ఉల్లేఖనాలున్నాయి.

ఒక ఉల్లేఖనం ప్రకారం హజ్రత్ అలీ (ర.జి) గారు విడిపించిన ఓ బానిస స్త్రీ ఒకరోజు వారితో దైవప్రవక్తకు ఎవరైనా ఫాతీమా సంబంధం పంపారా అనడిగింది. దానికి నాకు తెలియదు అని జవాబిచ్చారు. మరి మీ సంబంధం ఎందుకు పంపరని ప్రశ్నించగా పెళ్ళిచేసుకోడానికి నా వద్ద ఏముందని పంపను అన్నారు. ఆ సజ్జనురాలు తన ఒత్తిడితో అలీ (ర.జి) గారిని దైవ ప్రవక్త సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ వారి వద్దకు పంపారు. హజ్రత్ అలీ (ర.జి) దైవ ప్రవక్త సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ వారి వద్దకు వెళ్లారు. సిగ్గు, బిడియాలతో ఏమీ చెప్పలేక తలవంచుకొని మౌనంగా కూర్చున్నారు. దైవ ప్రవక్త సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ వారు నేరుగా దృష్టి సారించి "అలీ ఏమిటీ? ఈవేళ అసాధారణంగా మౌనంగా ఉన్నావు? ఫాతిమాతో పెళ్లి సంబంధం కాని ఏమైనా తీసుకొచ్చావా?" అని అడిగారు. దానికి వారు అవునని సమాధానమిచ్చారు. అయితే నీ వద్ద మహర్ ఇచ్చేందుకు ఏమైనా ఉందా అనడిగారు. హజ్రత్ అలీ (ర.జి) లేదు అని జవాబిచ్చారు. అయితే నేను నీకు ఇచ్చిన కవచములనే మహర్‌గా ఇవ్వు అన్నారు. హజ్రత్ అలీ (ర.జి) దైవ ప్రవక్త సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ వారి ఉపదేశాన్ని అంగీకరించి తన వద్ద ఉన్న కవచాన్ని అమ్మేందుకు బజారుకు వెళ్ళారు. దారిలో హజ్రత్ ఉస్మాన్ (ర.జి) గారు కలిశారు. ఆయన నాలుగు వందల దిర్హములలో ఆ కవచాన్ని కొన్నారు. అదే కవచాన్ని అలీ (ర.జి) గారికి కానుకగా ఇచ్చారు. హజ్రత్ అలీ (ర.జి) గారు ఆ నగదును దైవ ప్రవక్త సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ వారికి ఇవ్వగా ప్రవక్త వారు ఇలా అన్నారు మూడింతల రెండు వంతులు సుగంధ ద్రవ్యాల కోసం ఖర్చు చేయండి. మూడవ వంతు పెళ్లి సామానులు, ఇతర గృహోపకరణాలు తెచ్చుకోండి. అనస్ (ర.జి)ను వెళ్లి అబూ బకర్, ఉమర్, అబ్దుర్రహ్మాన్ బిన్ ఔఫ్ ఇతర ముహాజిర్లు, అన్సార్లను పిలుచుకురమ్మని ఆజ్ఞాపించారు. అందరూ రాగానే ప్రవక్త సల్లల్లాహు అలైహి

వసల్లమ్ వారు మింబర్ పైకెక్కి నికాహ్ ఖుత్బా చదివారు. “నాలుగు వందల తులాల వెండి మహర్‌పై ఫాతిమాను నీ నికాహ్‌లో ఇచ్చాను, నీకు సమ్మతమేనా? అని సభాముఖంగా ప్రశ్నించగా హజ్రత్ అలీ (ర.జి) వారు సంతోషంగా సమ్మతమే అని జవాబిచ్చారు. తరువాత దైవ ప్రవక్త సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ వారు ఇరువురి కొరకు ప్రార్థించారు. ఒక పళ్లెము ఖర్జూరాలను అకడున్నవారికి పంచారు. వివాహ సమయంలో హజ్రత్ ఫాతిమా (ర.జి) గారి వయస్సు 15 సంవత్సరాలు. హజ్రత్ అలీ (ర.జి) గారి వయస్సు 21 సంవత్సరాలు. హజ్రత్ అలీ (ర.జి) వారు దైవ ప్రవక్త సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ వారి నివాసానికి కొంత దూరంలో ఓ ఇంటిని అద్దెకు తీసుకున్నారు. ఫాతిమా వీడ్కోలు జరిగిన తరువాత అదే ఇంటి ఇల్లాలయ్యారు. వీడ్కోలుకు ముందు దైవప్రవక్త సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ అలీ రజియల్లాహు అన్హు ను పిలిచారు. తన పవిత్ర హృదయ ఫలకంపై ఆయన శిరమునుంచి నుదుటిపై ముద్దాడారు.

---

1. క్రిందటి సంచికలో హజ్రత్ ఇబ్రాహీమ్ అలైహిస్సలామ్ గారి వృత్తాంతములో హజ్రత్ హాజరా ను బానిసగా పేర్కొన్నారు. కాని ఓ ప్రసిద్ధి చెందిన విద్వాంసులు ఆమె బానిస కాదని, ఆమె ఒక రాకుమారి అని పేర్కొన్నారు. దీనికి సంబంధించి మేము మరో ముఫ్తీ సాహెబ్‌ను దర్యాప్తుచేయగా పైగామ్ ఎ హిదాయత్ లో వ్యాసాలు మనలాంటి సాధారణ ఆలింలే వ్రాస్తారు. కాబట్టి అవి ప్రామాణికమైనవని చెప్పలేము. హజ్రత్ పెద్ద విద్వాంసులు వారి మాట ప్రామాణికమైనది అని అన్నారు.

జ: హజ్రత్ ఇబ్రాహీమ్ అలైహిస్సలామ్ గారు వారి సతీమణి అయిన హజ్రత్ సారా రజియల్లాహు అన్హా గారిని తీసుకుని ఓ ప్రాంతానికి వలస వెళతారు. ఆ ప్రాంతాన్ని పరిపాలించే రాజు చాలా దుర్మార్గుడు. హజ్రత్ సారా రజియల్లాహు అన్హా గారి అందము గురించి విన్న అతడు ఆమెను వసపర్చుకోవాలని అనుకుంటాడు. కాని హజ్రత్ సారా రజియల్లాహు అన్హా గారు అల్లాహ్ తో ప్రార్థించగా అతడు తన ప్రయత్నాలలో విఫలమై చివరకు బుద్ధి తెచ్చుకుని ఆమెకు హాజరా అను ఓ బానిసను ఇచ్చి పంపించాడని దైవ ప్రవక్త సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ గారు తెలిపారు. చూడండి హదీసు గ్రంథాలైన బుఖారీ: 2217; ముస్లిం: 2371; సుననుల్ కుబ్రా లిన్ నసయీ: 8317. అలాగే చారిత్రక గ్రంథాలైన తారీఖే తబరీ: 1/245–246; అల్ కామిల్ ఫిత్ తారీఖ్: 1/91–92; తారీఖ్ ఇబ్నుల్ వర్దీ: 1/14; తారీఖ్ ఇబ్నె కసీర్ (అల్ బిదాయా వన్ నిహాయా): 1/176.

మాకు తెలిసినంత వరకు హజ్రత్ హాజరా రజియల్లాహు అన్హా గారు ఒక రాకుమారి అని ప్రామాణిక హదీసులలో ఎక్కడ కూడా ప్రస్తావించబడలేదు. అందుకే ప్రముఖ విద్వాంసుల ఏ పుస్తకములోనూ ఈ విషయం వ్రాయబడలేదు. మీరు ఉటంకించిన ఈ విషయానికి ఏదైనా బలమైన ఆధారము ఖుర్ఆన్ లేక హదీసు నుండి ఉంటే చూపించగలరు.

పైగామ్ ఎ హిదాయత్‌లో పనిచేసే సాధారణ ఆలింలు వ్యాసాలు వ్రాయరు. ప్రముఖ విద్వాంసులు వ్రాసిన పుస్తకాలు, వ్యాసాలను కేవలం అనువదించి పాఠకులకు అందిస్తారు. ఏదైనా వ్యాసము వ్రాయాల్సి వస్తే చివరకు పాఠకుల సందేహాలకు సమాధానాలు వ్రాయాల్సి వచ్చినా ప్రముఖ విద్వాంసులు మౌలానా ముహమ్మద్ అబ్దుల్ ఖవీ గారి నుండి ఆమోదము పొందిన తరువాతే ప్రచురిస్తారు.

నియమ నిబంధనలు

యే సందర్భాలలో వజూ అనివార్యము అవుతుంది?

సందర్భానుసారం వజూ యొక్క ఆదేశాలు మారుతుంటాయి. కొన్ని సందర్భాలలో వజూ చేయడం అనివార్యమైపోతుంది, మరి కొన్ని సందర్భాలలో అనివార్యము కాకపోయినప్పటికీ వజూ తప్పక చేయాల్సిఉంటుంది. కొన్ని సందర్భాలలో వజూ చేయడం సున్నత్ అయితే మరికొన్ని సందర్భాలలో వజూ చేయడం కేవలం ముస్తహబ్ అనగా అభిలషనీయమవుతుంది.

ఇన్‌షాల్లాహ్ ఈ సంచికలో వజూ ఏ సందర్భాలలో ఫరజ్ అనగా అనివార్యమవుతుందో వివరంగా చూద్దాం.

వజూ అనివార్యమైన సందర్భాలు:

నాలుగు సంధర్భాలలో వజూ అనివార్యము (ఫరజ్) అవుతుంది.

1. నమాజు చేయడానికి సిద్ధమైనప్పుడు. (అది ఫరజ్, సన్నత్, నఫిల్ ఏ నమాజు అయినా సరే) అల్లాహ్ తఆలా దివ్య ఖుర్‌ఆన్‌లో ఈ విధంగా ఆదేశిస్తున్నారు;

యా అయ్యుహల్లజీన ఆమనూ ఇజా కుమ్‌తుమ్ ఇలస్సలాతి ఫగ్‌సిలూ వుజూహకుమ్ వ అయ్‌దియకుమ్ ఇలల్ మరాఫిఖి వమ్‌సహూ బిరుఊసికుమ్ వ అర్‌జులికుమ్ ఇలల్ కాబైన్

ఓ విశ్వాసుల్లారా ! మీరు నమాజు కొరకు నిలబడనిప్పుడు మీ ముఖాలను, మీ చేతులను మోజోళ్ల వరకు కడగండి. మీ తలపై మసాహ్ చేయండి అలాగే మీ కాళ్లను చీలమండలాల (గిలక) వరకు కడగండి.

ఈ వచనములో ''నమాజు కొరకు నిలబడినప్పుడు" అని ఉంది. అంటే ఇఖామత్ చెప్పేటప్పుడు నమాజు చేయడానికి నిలబడి వజూ చేసేందుకు వెళ్ళమని కాదు. దాని అర్థం "ఇజా అరద్తుమ్'' అనగ నమాజు చేయాలని అనుకునప్పుడు వజూ చేయండి అని అర్థం.

ఇక్కడ ప్రముఖ ముఫస్సిర్ (దివ్య ఖుర్‌ఆన్ వ్యాఖ్యానకర్త) అయిన ఇమామ్ ఇబ్నె కసీర్ రహ్మతుల్లాహి అలైహ్ గారు ఓ మంచి విషయాన్ని తెలిపారు. అదేమిటంటే పై వచనములో నమాజు చేయడానికి సిద్ధమైన ప్రతి ఒక్కడికీ వజూ చేయమని ఆదేశించబడింది. అతడికి వజూ ఉన్నా లేకపోయినా. అనగా వజూ లేని వాడు ఎలాగో వజూ చేయాల్సిందే కాని ఒకతను ఇంతక ముందు వజూ చేసున్నాడు, అతడి వజూ భంగము కాలేదు అయినా అతడు కూడా నమాజు వేళ అయ్యాక నమాజు చేసే ముందు వజూ చేయాలని ఈ వచనములో ఆదేశించబడింది. కాని ఈ వచనము ప్రకారము ముందు నుంచి వజూ లేనివాడి కొరకు వజూ చేయడం అనివార్యము. (అతడు వజూ చేయనిదే నమాజు చేయలేడు) కాని ముందు నుంచే వజూ ఉంటే అతడు కూడా వజూ చేయాలి. కాని ఇది అతడి కొరకు అనివార్యము కాదు. అదే

వజూతో నమాజు చేసుకున్నా అతడి నమాజు అయిపోతుంది, కాని కొంత పుణ్యము తగ్గుతుంది.

దీనికి ఆధారంగా వారు కొన్ని హదీసులను కూడా ప్రస్తావించారు, అవి కూడా చూద్దాం.

"దైవ ప్రవక్త సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ వారు ప్రతీ నమాజుకు వజూ చేసేవారు. కాని ఫతెహా మక్కా రోజు అసాధారణంగా వారు ఒకే వజూతో పలు నమాజులు చేశారు. ఇది గమనించిన హజ్రత్ ఉమర్ రజియల్లాహు అన్హు గారు దైవ ప్రవక్త సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ వారితో ఇలా అన్నారు: "ఓ దైవ ప్రవక్తా! మీరు ఎన్నడూ లేని విధంగా ఇవాళ ఓ పని (ఒకే వజూతో పలు నమాజులు) చేశారు". దానికి దైవ ప్రవక్త సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ వారు ఓ ఉమర్! నేను కావాలనే అలా చేశాను అని సమాధానమిచ్చారు."

ఫతెహ్ మక్కా ఇది హిజ్రీ శఖము 8వ సంవత్సరములో జరిగిన సంఘటన. అంటే దాదాపు 10–15 సంవత్సరాల వరకు వారు ప్రతీ నమాజుకు వజూ చేస్తూనే వచ్చారు. కేవలం ఆ సందర్భమున మాత్రమే ఒకే వజూతో పలు నమాజులు చేశారు. అదికూడా కావాలని. ఎందుకంటే వారు గనక అలా చేయకపోతే ఒక్క వజూతో ఒక్క నమాజు మాత్రమే చదవాలని వారి శిష్యులు అపోహకు గురయ్యే అవకాశము ఉంది. అలా వారు అపోహకు గురి కాకూడదనే వారు మక్కాలోని అవిశ్వాసులపై యుద్ధానికి వచ్చినప్పుడు ఒక వజూతో పలు నమాజులు చేసి ఇలా కూడా చేయవచ్చు అని చూపించారు.

హజ్రత్ ఇబ్నె ఉమర్ రజియల్లాహు అన్హుమా ఉల్లేఖించిన మరొక హదీసులో దైవ ప్రవక్త సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ వారు ఇలా వజూ ఉన్నపటికి కూడా నమాజు వేళ అయిన తరువాత మళ్ళీ వజూ చేసి నమాజు చేయడం యొక్క ఘనతను తెలియజేస్తూ **"అలా చేసే వారికి పది పుణ్యములు లభిస్తాయి"** అని అన్నారు. మరి పుణ్యాల విషయములో అల్లాహ్ తఆలా యొక్క జాబితా ఏమిటో మనము మేరాజ్ యాత్రను ప్రస్తావించినప్పుడు మీరు తెలుసుకున్నారు. అల్లాహ్ తఆలా, మనిషి ఒక పుణ్యము సంపాదిస్తే దానికి 10 నుండి 700 రెట్లు ఎక్కువ ప్రతిఫలాన్ని ప్రసాదిస్తారు. అందుకే దైవ ప్రవక్త సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ వారు ఎప్పుడూ వజూ ఉన్నపటికి ప్రతీ నమాజుకు కొత్తగా వజూ చేసేవారు.

అలాగే హజ్రత్ అలీ రజియల్లాహు అన్హు వారు కూడా వజూ ఉన్నా లేకున్నా ప్రతీ నమాజుకు వజూ చేసి పై వచనాన్ని పఠించేవారు. అనగా వారు ఈ వచనములో ఇవ్వబడిన ఆదేశము ప్రకారము నేను ప్రతీ నమాజుకు వజూ చేస్తున్నాని తెలియజేసేవారు.

మరి వజూ ఉన్నప్పటికీ పుణ్యం కోసం మళ్ళీ వజూ చేసేవారు పూర్తి వజూ అందులోని సున్నతులు, ముస్తహబులు అన్నిటినీ పాటిస్తూ చేయాలా? లేక ఫరాయిజ్ మాత్రమే చేసుకున్నా ఈ పుణ్యము లభిస్తుందా? అనే సందేహము రావచ్చు. ఇమామ్ ఇబ్నె కసీర్ రహ్మతుల్లాహి అలైహి గారు ఇక్కడ మరో ఉల్లేఖనాన్ని వ్రాసి దాని సమాధానము కూడా ఇచ్చారు. అదేమిటంటే **హజ్రత్ ఉమర్ రజియల్లాహు అన్హు వారు కొన్నింత వజూ చేసి అనగా సున్నత్ లేక ముస్తహబ్ కార్యాలను వదిలేసి ఫరాయిజ్‌ను మాత్రమే చేసి "ఇది వజూ ఉన్నవాడు మరులా చేసే వజూ" అని అన్నారు.**

2. జనాజా నమాజు కొరకు:

జనాజా నమాజు చదవడానికి వజూ అనివార్యం. ఎందుకంటే అది కూడా నమాజే. మరి పై వచనములో నమాజు చదివేటప్పుడు వజూ

తప్పక చేయాలని ఆదేశించబడింది. అలాగే దైవ ప్రవక్త సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ వారు కూడా ఇలా సెలవిచ్చారు: **"వజూ భంగమైనచో మళ్ళీ వజూ చేయనిదే అల్లాహ్ తఆలా మీ నమాజును స్వీకరించడు."** (బుఖారీ; ముస్లిం). అలాగే మరోచోట ఇలా ఉపదేశించారు: **"వజూ లేనిదే నమాజు స్వీకరించబడదు".** కాబట్టి జనాజా నమాజు చేయడానికి వజూ అనివార్యము.

3. సజ్‌ద ఎ తిలావత్

దివ్య ఖుర్‌ఆన్ లో 14 ప్రత్యేక వచనములు ఉన్నాయి. వాటిలో ఏ ఒక్కటి పఠించినా లేక విన్నా పఠించినవాడు, విన్నవాడు ఇద్దరూ సజ్దా చేయాలి. దీన్ని సజ్ద ఎ తిలావత్ అంటారు. ఈ సజ్ద ఎ తిలావత్ చేయడానికి కూడా వజూతో ఉండడం తప్పనిసరి. ఒకవేళ వజూ లేకుండానే సజ్దా చేసుకుంటే అ సజ్దా స్వీకరించబడదు. దీని ఆధారము సునన్‌ుల్ కుబ్రా లిల్ బైహఖీలో ఉల్లేఖించబడిన హజ్రత్ అబ్దుల్లాహ్ ఇబ్నె ఉమర్ ర.జి గారి ఈ వచనము: **"లా యసుజుదుర్ రజులు ఇల్లా వహువ తాహిరున్"** పరిశుద్ధ స్థితిలోనే సజ్దా చేయవలెను. **"వలా యుసల్లీ అలల్ జనాజతి ఇల్లా వహువ తాహిరున్"** పరిశుద్ధ స్థితిలోనే జనాజా నమాజు చదవ వలెను. ఈ ఉల్లేఖనము ప్రామాణికమైనదని హాఫిజ్ ఇబ్నె హజర్ అస్కలానీ రహ్మ గారు ఫత్‌హుల్ బారీలో పేర్కొన్నారు. కాబట్టి జనాజా నమాజుకైనా, సజ్ద ఎ తిలావత్ కోసమైనా వజూ అనివార్యము.

4. "దివ్య ఖుర్‌ఆన్"ను తాకడానికి:

దివ్య ఖుర్‌ఆన్ ను తాకడానికి కూడా వజూ అనివార్యము. వజూ లేనిదే ఖుర్‌ఆన్‌ను తాకరాదు.

ఈ మధ్య కొంత మంది వజూ లేకుండానే దివ్య ఖుర్‌ఆన్ ను తాకవచ్చని ముస్లింలలో తప్పుడు ప్రచారము చేస్తున్నారు. అంచేత ఈ అంశాన్ని ఆధారాలతో సహా కొంత వివరంగా వ్రాస్తున్నాము.

మొదటి ఆధారము దివ్య ఖుర్‌ఆన్ నుండి:

అల్లాహ్ తఆలా దివ్య ఖుర్‌ఆన్‌లో ఇలా సెలవిస్తున్నారు: **"లా యమస్సుహూ ఇల్లల్ ముతహ్హరూన్"** దానిని పరిశుద్ధులు తప్ప మరెవ్వరూ తాకలేరు. (సూరే వాఖియా: 56:79)

ఇమామ్ ఇబ్నె కసీర్ రహ్మతుల్లాహి అలైహ్ గారు పై వచనానికి సంబంధించి పలువురు ముఫస్సిరీన్‌ల అభిప్రాయాలను పేర్కొన్నాక వారు ఇలా వ్రాశారు: "మరికొందరి ప్రకారం 'పరిశుద్ధులు మాత్రమే తాకగలరు' అంటే జనాబత్ మరియు హదస్ నుండి పరిశుభ్రముగా ఉన్నవారని అర్థం. ఇది ప్రసంగరూపకమైన వాక్యము (డిక్లరేటివ్ సెంటెన్స్) అయినప్పటికీ ఇక్కడ ఆజ్ఞార్థక (ఇంపరేటివ్) భావాన్ని గ్రహించాలి. దీని అర్థం ఏమిటంటే విశ్వాసులు అపరిశుద్ధ స్థితిలో దివ్య ఖుర్‌ఆన్ ను ముట్టుకోకూడదు. ఒక హదీసులో దైవ ప్రవక్త సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ వారు ఇస్లాం యొక్క బద్ధ శత్రువుల ప్రాంతానికి దివ్య ఖుర్‌ఆన్ ను తీసుకెళ్ళవద్దని, అది కాఫిర్ల చేతికి దొరికే అవకాశము ఉందని ఆదేశించారు. (ముస్లిం)

ప్రవక్త సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ వారి హదీసుల నుండి ఆధారము:

దైవ ప్రవక్త సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ వారు ఇస్లామీయ సాంప్రదాయాలు, ఆదేశాలకు సంబంధించి హజ్రత్ అమ్ర్ ఇబ్నె హజమ్ రజియల్లాహు అన్‌హు కు ఏదైతే లేఖ వ్రాయించి పంపించారో అందులో వారు **"లా యమస్సుహూ ఇల్లా తాహిరున్"** "ఖుర్‌ఆన్ ను పరిశుద్ధులు మాత్రమే తాకవలెను" అని పేర్కొన్నారు. (ముఅత్తా ఇమామ్ మాలిక్) ఇమామ్ జుహ్రీ రహ్మతుల్లాహి అలైహ్ గారు తాము స్వయంగా ఆ లేఖను చూశారని, అందులో వారు ఈ ఆదేశము కూడా పేర్కొనబడి

ఉందని తెలిపినట్లు మరాసిలే అబీ దావూద్ లో పేర్కొన్నారు. (తఫ్సీరే ఇబ్నె కసీర్)

ఇబ్నె హజమ్ రజియల్లాహు అన్హు గారికి వ్రాయబడిన ఈ లేఖ 10 సనదులతో ఉల్లేఖించబడింది. ఈ సనదుల్లో కాస్తంత లోపము ఉన్నవటికీ అది సనదుల కసరత్తు వల్ల దూరమైపోతుందని హదీసు విద్వాంసులు స్పష్టం చేశారు. అంతే కాకుండా ఈ లేఖకు తలక్కీ బిల్ కబూల్ ప్రాప్తించింది. అనగా సహాబా, తాబయీన్, తబే తాబయీన్ నుండి ఇవాల్టి వరకు ప్రతీ కాలములోనూ విద్వాంసులు దీన్ని దృవీకరిస్తూ వచ్చారు. ఇందులో పేర్కొనబడిన ఆదేశాల ప్రకారం అమలు చేశారు. కాబట్టి ఇలాంటి హదీసును దృవీకరించడానికి ఇక సనదును పరిశీలించే అవసరము లేదని హాఫిజ్ ఇబ్నె అబ్దుల్ బర్ రహ్మతుల్లాహి అలైహ్ గారు పేర్కొన్నారు. దీన్ని దృవీకరించిన విద్వాంసుల పేర్ల ఓ పెద్ద లిస్ట్ ఉంది. కాబట్టి జయీఫ్ జయీఫ్ అంటూ ఈ ఉల్లేఖనాన్ని ప్రామాణికమైనది కాదని ఎవరైనా అజ్ఞానులు మాయమాటలు చెబితే వాటిని ఏమాత్రము ఖతరుచేయనక్కరలేదు.

ప్రవక్త సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ వారి శిష్యుల ఆచరణ నుండి ఆధారాలు:

ప్రామాణికమైన సనదుతో హజ్రత్ సల్మాన్ ఫార్సీ రజియల్లాహు అన్హు గారి ఓ అసర్ హదీసు గ్రంధాలలో ప్రస్తావించబడింది. హజ్రత్ సల్మాన్ ఫార్సీ రజియల్లాహు అన్హు వారు తమ కాలకృత్యాలు తీర్చుకోడానికి వెళ్ళి తిరిగొస్తుండగా ఆ రోజు వారి సన్నిధిలో ఉన్న హజ్రత్ అల్‌కమా లేక అబ్దుర్రహ్మాన్ ఇబ్నె యజీద్, వారితో ఇలా అన్నారు: హజ్రత్ మీరు దయచేసి వజూ చేసుకోండి, ఎందుకంటే మేము దివ్య ఖుర్ఆన్ లోని కొన్ని వచనముల గురించి మీతో కొన్ని ప్రశ్నలు అడగాలనుకుంటునాట్నము.'' దానికి వారు "ఖుర్ఆన్ ను తాకాలంటే వజూ కావాలి, నేను ఖుర్ఆన్ ను తాకకుండానే సమాధానమిస్తాను. మీ ప్రశ్నలేమిటో అడగండి'' అని సమాధానమిచ్చారు. (హాకిమ్; బైహఖీ; ముసన్నఫ్ ఇబ్నె అబీ షైబహ్; దారకుత్నీ వగైరా)

మరో ఉల్లేఖనం ప్రకారం హజ్రత్ సాద్ ఇబ్నె అబీ వక్కాస్ రజియల్లాహు అన్హు గారి కుమారులైన ముస్అబ్ ఇబ్నె సాద్ రహ్మతుల్లాహి అలైహ్ వారు ఒక సందర్భమున దివ్య ఖుర్ఆన్ ను చేతిలో పట్టుకుని వారి వద్ద నిలబడి ఉన్నారు. ఒక్కసారిగా వారు తమ శరీరాన్ని గోక్కున్నారు. అది చూసిన హజ్రత్ సాద్ రజియల్లాహు అన్హు వారు "నీ చేయి నీ మరమాంగానికి తగిలిందను కుంటాను" అని ప్రశ్నించారు. దానికి వారు అవునని సమాధానమివ్వగా వారు ఖుర్ఆన్ ను అక్కడ పెట్టి వజూ చేసుకురమ్మని ఆదేశించారు. (ముఅత్తా ఇమామ్ మాలిక్; బైహఖీ)

ఈ ఉల్లేఖనం కూడా ప్రామాణికమైనది. ఇంకా చెప్పాలంటే బుఖారీ, ముస్లిం యొక్క షరతులకు సమతూలినది. ఈ ఉల్లేఖనం నుండి కూడా "ఖుర్ఆన్ ను వజూ లేకుండా తాకకూడదని" తెలుస్తుంది. అది ఎలా అంటే మనిషి తన మర్మాంగాన్ని తాకితే అతడి వజూ భంగమవుతుందా లేదా అన్న విషయంలో ఉల్లేఖనాలు పలువిధాలుగా ఉన్నాయి. కొన్ని ఉల్లేఖనాల ఆధారంగా వజూ భంగమైపోతుందని తెలుస్తుంది మరికొన్నిటి ద్వారా భంగము కాదని అర్థమవుతుంది. హజ్రత్ సాద్ రజియల్లాహు అన్హు గారు కూడా మర్మాంగాన్ని తాకితే వజూ భంగమవుతుందని భావించేవారు. అందుకోసమే వారు హజ్రత్ ముస్అబ్ బిన్ సాద్ రహ్మతుల్లాహి అలైహ్ వారి చేయి వారి మర్మాంగానికి అంటుకోగా వారి వజూ

భంగమైపోయిందని, వజూ లేనిదే ఖుర్ఆన్‌ను తాకరాదని ముందు వజూ చేసుకొని రమ్మని ఆదేశించారు.

అలాగే హజ్రత్ ఉమర్ రజియల్లాహు అన్‌హు వారు ఇస్లామ్ స్వీకరించిన సంఘటన నుండి కూడా ఖుర్ఆన్ ను వజూ తోనే తాకాలని తెలుస్తోంది. స్వయంగా హజ్రత్ ఉమర్, హజ్రత్ ఇబ్నె అబ్బాస్ మరియు హజ్రత్ అనస్ రజియల్లాహు అన్‌హుమ్‌లు ఈ సంఘటనను ఉటంకించారు. దాని సారాంశము ఏమిటంటే కాఫిర్ల ప్రేరణతో దైవ ప్రవక్త సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ వారిని నఊజుబిల్లాహ్ చంపేయాలని కత్తి చేతపట్టి బయలుదేరిన వారికి, మధ్యలో వారి సొంత అక్కబావలు ఇస్లాం స్వీకరించారని తెలిసి వారి పనిపట్టాలని వారింటికి వస్తారు. అదే సమయంలో ఖుర్ఆన్ నేర్చుకుంటున్న వారి అక్కబావలపై ఆగ్రహావేశాలతో విరుచుకుపడతారు. అక్క రక్తము కంట చూసి వారి ఆగ్రహము అదుపులోకి రాగా వారు పఠిస్తున్న ఖుర్ఆన్ ను వారి నుండి తీసుకుని చదవాలని అనుకుంటారు. కాని "నువ్వు అపరిశుద్ధుడివి. నీవు గుసుల్, వజూ చేయవు. అపరిశుద్ధులు ఖుర్ఆన్‌ను తాకలేరు." అంటూ వారి అక్క వారి చేతికి ఖుర్ఆన్ లిఖించబడి ఉన్న పత్రాలను ఇవ్వడానికి నిరాకరిస్తారు. గత్యంతరము లేక వారు గుసుల్ చేసి ఆ పత్రాలను తీసుకుని చదివి ఇస్లాం స్వీకరిస్తారు.

ఈ ఉల్లేఖనము నుండి కూడా ఖుర్ఆన్ ను వజూతో మాత్రమే తాకాలని తెలుస్తోంది.

కాబట్టి దివ్య ఖుర్ఆన్, హదీస్, ప్రవక్త సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ వారి శిష్యుల ఆచరణ యొక్క వెలుగులో నమాజు ఆచరించడానికి ఎలాగైతే వజూ అనివార్యమో అలాగే దివ్య ఖుర్ఆన్ ను ముట్టుకోడానికి కూడా వజూ అనివార్యమని స్పష్టమవుతోంది. వల్లాహు తఆలా ఆలము బిస్సవాబ్.

గౌరవనీయులైన పాఠకులారా !

మీ వద్దకు క్రమం తప్పకుండా పైగామ్ ఎ హిదాయత్ మాసపత్రిక పంపబడుతోంది. 85 శాతం మంది బకాయిలు చెల్లించ వలసియున్నది. కాబట్టి వాటిని చెల్లించవలసిందిగా మనవి చేసుకుం టున్నాము. మీ మెంబర్‌షిప్ వివరాలు కవర్ పై అతికించిన మీ అడ్రస్ పై లైన్‌లో ఉంటాయి. మొదటి లైన్‌లో మీరు ఎప్పటి వరకు డబ్బులు చెల్లించారు, ఆ తరువాత మీ మెంబర్‌షిప్ నెంబర్, ఆ తరువాత మీ పూర్తి అడ్రస్ ఉంటుంది. దయచేసి మీరు గనక బకాయి చెల్లించాల్సి ఉంటే వెంటనే మా అడ్రస్‌కు మనిఆడర్ లేదా మా బ్యాంక్ అకౌంట్‌లో డిపాజిట్ చేయగలరు. అలాగే ఎం.వో ద్వారా చందా పంపే పాఠకులు తమ ఇంటి నెంబరు, పోస్టాఫీసు పిన్‌కోడ్ నెంబరు తదితర పూర్తి వివరాలు తమ చిరునామాలో తెలియపరచ వలెను. అలాగే మాకు చందా అందిన వెంటనే మీరిచ్చిన చిరునామాకు పత్రికను తప్పక పంపిస్తాము. అనుకోని కారణాల వల్ల మీకు పత్రిక అందనట్లయితే మాకు తప్పక తెలియజేయగలరు.

– పైగామ్ ఎ హిదాయత్ టీమ్

మీ సలహాలు, సందేహాలు,
ఫిర్యాదుల కొరకు సంప్రదించండి

Editor, Paigham e Hidayath,
17-1-391/2/79/A,
Khaja Bagh Colony,
Saidabad, Hyderabad - 500059.
Phone: 9030557865

ముహర్రమ్ మాసం

ప్రత్యేక వ్యాసం

షేఖ్ అబ్దుస్సలామ్

"ముహర్రముల్ హరామ్" ఇస్లామీయ క్యాలండర్ ప్రకారం మొదటి మాసం. ప్రతి సంవత్సరం ఈ మాసం వచ్చినప్పుడు ప్రవక్త జీవితంలోని అతి ముఖ్యమైన ఘట్టం గుర్తుకు వస్తుంది. అదే 'హిజ్రత్' (మక్కా నుండి మదీనాకు వలసపోవుట). హిజ్రత్ తరువాతనే ఇస్లాం ధర్మం బల పడింది. ఇతర ప్రాంతాలకు అతి వేగంగా పాకింది. ఇస్లాం దర్మాన్ని కాపాడుకొనుటకు స్వదేశాన్ని వీడిపోయే సందర్భం వచ్చినా నేను సిద్ధం అన్న విషయాన్ని గుర్తు చేస్తుంది ప్రతి సంవత్సరం ఈ ముహర్రం మాసం.

ఇస్లామీయ పన్నెండు మాసాల్లో నాలుగు మాసాలు చాలా గౌరవనీయమైనవి. (ఖుర్ఆన్ 9:36). అందులో ఒకటి ఇది కూడాను. ప్రవక్త సల్లాహు అలైహి వసల్లం ఇలా ఉపదేశించారు:

"పన్నెండు నెలలది ఒక సంవత్సరం. అందులో నాలుగు నెలలు గౌరవనీయమైనవి. మూడు క్రమంగా ఉన్నాయి. జుల్ ఖాయిద, జుల్ హిజ్జ, ముహర్రమ్. నాల్గవది జుమాదియుల్ ఆఖర్ మరియు షఅబాన్ మధ్యలోని రజబ్". (బుఖారి 3197).

పై ఆయతు మరియు హదీసు ద్వారా తెలిసిందేమిటంటే ఈ పవిత్ర మాసములో ముస్లిములు ఇతర మాసాలకంటే ఎక్కువగా పాపాలకు దూరంగా ఉండాలి. ఇస్లాం వ్యాప్తికై, దాని ప్రాభల్యానికై నిరంతరం కృషి చేయాలి. సమాజంలో అన్ని రకాల చెడుల రూపు మాపడానికి ప్రయత్నం చేయాలి. ఎల్లవేలల్లో అల్లాహ్ భయభీతి (తఖ్వా) పాటించాలి. అప్పుడే అల్లాహ్ మనతో ఉండి మన ప్రతి కార్యానికి సహాయపడతాడు.

ఈ పవిత్ర మాసము ఘనత గురించి ప్రవక్త సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లం ఇలా తెలిపారు: **"రమజాను మాసంలోని విధి ఉపవాసాల తరువాత ఉత్తమమైన ఉపవాసాలు అల్లాహ్ మాసము ముహర్రమ్ యొక్క ఉపవాసాలు".** (ముస్లిం 1163). స్వయంగా ప్రవక్త సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లం ఈ మాసంలో ఉపవాసం పాటించేవారు. తమ సహచరులకు దీని గురించి ప్రోత్సహించేవారు. రుబయ్యి బిన్తె ముఅవ్విజ్ రజియల్లాహు అన్హా ఉల్లేఖనం ప్రకారం, ప్రవక్త కాలంలో సహచరులు వారి పిల్లవాళ్ళు కూడా ఈ మానంలో ఉపవాసాలుండేవారు. (బుఖారి 1960, ముస్లిం 1136). రమజాను ఉపవాసాలు విధికాక ముందు ఆషూర (ముహర్రం పదవ తేది) ఉపవాసం విధిగా ఉండింది. మరియు అదే రోజు కాబాపై క్రొత్త వస్త్రం వేయబడేది. (బుఖారి

1592). ప్రవక్త సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లం మదీన నగరానికి వలస వచ్చిన తరువాత యూదులు కూడా ఆషూరా రోజు ఉపవాసం పాటించడాన్ని చూసి, వారిని అడిగితే వారు చెప్పారు: 'ఈ రోజు సుదినం. ఈ దినమే అల్లాహ్ ఇస్రాయీల్ సంతతిని వారి శత్రువుల బారి నుండి విముక్తి కలిగించాడు. అందుకు హజ్రత్ మూసా అలైహిస్సలాం ఈ రోజు ఉపవాసం పాటించారు'. అప్పుడు ప్రవక్త ఇలా ప్రవచించారు: "మూసా అనుకరణ హక్కు మాకు మీ కంటే ఎక్కువ ఉంది". ఆ తరువాత ప్రవక్త ఉపవాసం పాటించారు, తమ సహచరులకు దీని ఆదేశమిచ్చారు. (బుఖారి 2004).

ఆషూరా రోజు ఉపవాసం ఘనతలో ప్రవక్త సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లం ఇలా ప్రవచించారు:

"ఆషూరా రోజు ఉపవాసం గురించి అడిగినప్పుడు చెప్పారు: **"అందువల్ల గత ఒక సంవత్సరపు పాపాలు మన్నించబడతాయి"**. (ముస్లిం 1162).

అయితే ప్రవక్త సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లం ఆషూరతో పాటు తొమ్మిదవ తేదిన ఉపవాసం పాటిస్తానని ఉద్దేశించారు. అంటే 9, 10 రెండు రోజులు. (ముస్లిం 1134). అయితే 10, 11 రెండు రోజులు లేదా 9,10,11 మూడు రోజులు కూడా ఉపవాసముండవచ్చని కొందరు పండితులు చెప్పారు. దానికి సంబంధించిన ఆధారాలు బలహీనంగా ఉన్నాయి. ఇవి ముహర్రం మాసములోని ధర్మాలు.

ప్రవక్త సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లంతో రుజువు కాని, ధర్మంగా భావిస్తూ చేస్తున్న పనులను విడనాడాలి. ఉదాహరణకు: పీరీల పండుగలు. ఈ పండుగలు చేయాలని మనకు ఖుర్ఆనులో గాని లేదా ప్రవక్త గారి హదీసుల్లో గాని ఏదైనా ఆధారం గలదా? కనీసం హజ్రత్ హుసైన్ రజియల్లాహు అన్హు ఇలా చేయాలని ఏదైనా ఆదేశం ఇచ్చారా? మరి కొందరు ఈ పవిత్ర మాసాన్ని అపశకునంగా భావిస్తారు. అంటే వివాహము వంటి ఏదైనా శుభకార్యం ఇందులో చేయరాదని భావిస్తారు. దీనికి ఏ ఆధారమూ మన ఇస్లామ్ ధర్మంలో లేదు. ఇవి ప్రజల మూఢనమ్మకాలు మాత్రమే. ఇంకొందరు నల్లటి దుస్తులు ధరించి శోక వ్రతం అని పాటిస్తారు. దీనికి కూడా ఇస్లాంలో ఏ మాత్రం అనుమతి లేదు. మరి కొందరు ఈ మాసంలో ఇమాం హుసైన్ రజియల్లాహు అన్హు పేరున మ్రొక్కుబడులు చేస్తారు. మ్రొక్కుబడి 'ఇబాదత్' (ఆరాధన), ఇది అల్లాహ్ తప్ప ఇతరులకు చేయుట ఎంతమాత్రం యోగ్యం కాదు.

అల్లాహ్ మనందరిని ఇస్లాంపై స్థిరంగా ఉంచుగాకా! దురాచారాల నుండి దూరముంచి, ప్రవక్త సాంప్రదాయాలను అనుసరించే భాగ్యం నొసంగుగాకా! ఆమీన్

ఆషూరా రోజు ఉపవాసం యొక్క విశిష్టత

ఆషూరా రోజు (ముహర్రం నెల 10వ తేదీ) ఉపవాసం గురించి అడిగిన ప్రశ్నకు రసూలుల్లాహ్ సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లం ఇలా జవాబిచ్చారని అబూ ఖతాదహ్ రజియల్లాహు అన్హు ఉల్లేఖించినారు :

" ఆషూరా రోజు ఉపవాసానికి ప్రతిఫలంగా క్రిత సంవత్సరపు పాపాలు (చిన్న పాపాలు) మన్నిస్తాడని నేను అల్లాహ్ నుండి ఆశిస్తున్నాను."

paighamehidayath.tk

ప్రత్యేక వ్యాసం

ముహర్రమ్ మాసంలో విడవ వలదా

షేఖ్ అబ్దుస్సలామ్

ముహర్రమ్ నెలలో కొంతమంది దుస్తులు చించుకుంటూ, రొమ్ములు బాదుకుంటూ, కత్తులతో పొడుచుకుంటూ వికృత పద్ధతిలో సతాపం పాటిస్తారు. ఇది నిషిద్ధం. ఇలాంటి వికృత పోకడల గురించి దైవ ప్రవక్త (స) ఇలా హెచ్చరించారు:

"అజ్ఞానకాలపు చేష్టలలో నాలుగు చేష్టలు నా ఉమ్మత్ (అనుచర సమాజం)లో ఉంటాయి. వాటిని వదలటానికి కొంత మంది సిద్ధమవరు. జాతి (దురభిమానం) కారణంగా అహంభావం ప్రదర్శించటం, వేరొకరి వంశాన్ని గురించి చులకనగా మాట్లాడటం, నక్షత్రాల ద్వారా జాతకాలు తెలుసుకోవటం, లేదా నక్షత్రాల ద్వారా వర్షాన్ని కోరటం), అసహ్యకరంగా రోదించి సంతాపం తెలుపటం". (ముస్నదే అహ్మద్; హాకిమ్)

దైవ ప్రవక్త సలల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ గారు ఇంకా ఇలా సెలవిచ్చారు: "పెడబొబ్బలతో సంతాపం తెలిపే స్త్రీ గనక మరణించక ముందే పశ్చాత్తాపం చెందకపోతే, ప్రళయ దినాన లేపబడినప్పుడు ఆమె ఒంటిపై తారు చొక్కా ఉంటుంది. వ్యాధికి సంబంధించిన దుస్తులు ఆమె శరీరానికి ఆచాదేనగా ఉంటాయి". (ముస్లిం)

పై హదీసు ద్వారా అవగతమయ్యే దేమిటంటే పెడబొబ్బలు పెట్టడం, రొమ్ములు బాదుకోవటం అజ్ఞానకాలపు చేష్టల్లో ఒకటి. దీనికి ఇస్లాంతో ఎలాంటి సంబంధం లేదు. ఇలాంటి చేష్టలకు పాల్పడేవారితో తనకెలాంటి సంబంధం లేదని చెబుతూ మహా ప్రవక్త (స) ఇలా అన్నారు:

"ముఖంపై అదే పనిగా లెంపలేసు కునేవాడు, చొక్కా చించుకుని రోదించేవాడు, అజ్ఞానకాలంలో మాదిరిగా పిచ్చిగా అరుస్తూ ఉండేవాడు, కష్టకాలంలో చావు కోసం కేకలు వేసేవాడు మావాడు కాడు". (సహీహా బుఖారీ)

ప్రియమైన పాఠకులారా!

ముహర్రమ్ నెలలో మనవారిలో చాలా మంది మహా ప్రవక్త సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ ముద్దుల మనవడైన హజ్రత్ హుసైన్ రజియల్లాహు అన్హు గారి అమరగతికి సంతాప సూచకంగా 'మాతం' చేస్తుంటారు. హజ్రత్ హుసైన్ రజియల్లాహు అన్హు గారి అమరగతిని తలచుకొని దుఃఖంతో విలపించని వారెవరుంటారు చెప్పండి? నిజానికి ప్రతి ముస్లిం ఈ విషాదకర సంఘటనపై బాధతో కృంగిపోతాడు. అయితే కష్టకాలంలో సదా ఓర్పుతో వ్యవహరించినట్లే హజ్రత్ ఇమాం హుసైన్ రజియల్లాహు అన్హు వీర మరణం విషయంలో కూడా నిగ్రహంతో వ్యవహరించాలి. ఏ విలువల, ఆదర్శాల కోసం ఆ వీర పురుషుడు పోరాడారో వాటిని మనమూ పునరుద్ధరించేందుకు ప్రయత్నించాలి. అవేవీ చేయకుండా ఆవేశంతో ఊగిపోవటం, రొమ్ములు బాదుకుని మాతం చేయటం, కత్తులతో పొడుచుకుని రక్తం చిందిచటం

సభ్యతా కాదు, సత్సంప్రదాయమూ కాదు. "సహనం వహించేవారికి అల్లాహ్ లెక్కలేనంత పుణ్యఫలాన్ని ప్రసాదిస్తాడు". (జుమర్: 10)

హజ్రత్ హుసైన్ రజియల్లాహు అన్హు గొప్ప సహాబీ అన్నది నిర్వివాదాంశం. ఆయన గొప్పతనం గురించి అర్థం చేసుకోవడానికి ఆయన మహా ప్రవక్త సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ గారి ముద్దుల మనవడు అన్న విషయం ఒక్కటి చాలు. తన మనవళ్ళయిన హసన్, హుసైన్ రజియల్లాహు అన్హుమాలను ప్రవక్త సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ వారు అమితమైన అవ్యాజానురాగాలతో చూసుకునేవారు. ఒక ఉల్లేఖనం ప్రకారం మహా ప్రవక్త సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ ఒకసారి తన మనవళ్ళిద్దరినీ హృదయానికి హత్తుకుని **"ఓ అల్లాహ్ ! నేను వీరిద్దరిని ప్రేమిస్తున్నాను. కనుక నీవు కూడా వీళ్ళని ప్రేమించు"** అని ప్రార్థించారు. (అహ్మద్)

హజ్రత్ అబూ హురైరా రజియల్లాహు అన్హు ఇలా తెలిపారు: ఒక రోజు దైవ ప్రవక్త సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ మా ఇంటికి వచ్చారు. ఆ సమయంలో హసన్ హుసైన్‌లిద్దరూ ఆయన సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ వెంటనే ఉన్నారు. ఒక భుజంపై హసన్, మరో భుజంపై హుసైన్ కూర్చొని ఉన్నారు. ప్రవక్త సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ ఒకసారి ఒక మనవణి, మరోసారి రెండో మనవణి ముద్దు పెట్టుకుంటున్నారు. ఈ వైనాన్ని గమనించిన ఒక శిష్యుడు, "ఓ దైవ ప్రవక్తా ! తమరు వీళ్ళని ఇంతగా ప్రేమిస్తున్నారా?" అని అడగనే అడిగేశాడు. మహాప్రవక్త సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ ఈ మాటకు సమాధానమిస్తూ **"ఎవడైతే వీళ్ళని ప్రేమించాడో అతను నన్ను ప్రేమించాడు. ఎవడైతే వీళ్ళని ద్వేషించాడో అతను నన్ను ద్వేషించాడు"** అన్నారు. (అహ్మద్)

ఈ విధంగా చెప్పుకుంటూపోతే ప్రవక్త మనుమల గొప్పతనాన్ని సూచించే హదీసులు ఇంకా ఎన్నో వస్తాయి. ఈ హదీసుల దృష్ట్యా మనమంతా హసనైన్ (హజ్రత్ హసన్ మరియు హజ్రత్ హుసైన్ రజియల్లాహు అన్హుమా) లను హృదయపూర్వకంగా ఆదరించాలి. హజ్రత్ హుసైన్ రజియల్లాహు అన్హు అమరగతి చరిత్రలో అత్యంత విషాదకరమైన సంఘటనే. కాని ఏటేటా ముహర్రమ్ నెలలో ఆ సంఘటనను తలుచుకుని చేసే పనులు మాత్రం ధర్మసమ్మతం కావు. స్వయంగా మన ప్రవక్త సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ అలాంటి చేష్టలను అధర్మంగా ఖరారు చేశారు.

అందుకే హజ్రత్ హుసైన్ రజియల్లాహు అన్హు గారి వీర మరణాన్ని దేవుని విధివ్రాతగా భావించాలి. ఈయన తండ్రి హజ్రత్ అలీ రజియల్లాహు అన్హు గారి వీర మరణం కూడా విధి వ్రాత ప్రకారమే జరిగింది. హిజ్రీ శకం 40వ సంవత్సరం రమజాను నెల 17వ తేదీ ఉదయం ఫజ్ర్ నమాజు కోసం వెళుతూ దైవ మార్గంలో అమరగతి నొందారు అమీరుల్ మోమినీన్ హజ్రత్ అలీ రజియల్లాహు అన్హు. అంతకు మునుపు తృతీయ ఖలీఫా హజ్రత్ ఉస్మాన్ రజియల్లాహు అన్హు దుర్మార్గుల చేతుల్లో అమానుషంగా వధించబడ్డారు. హిజ్రీ శకం 36వ ఏట జిల్‌హిజ్జా నెల తష్రీఖ్ దినాలలో ఈ విషాదకర సంఘటన జరిగింది. అంతకు ముందు ద్వితీయ ఖలీఫా హజ్రత్ ఉమర్ ఫారూఖ్ రజియల్లాహు అన్హు కూడా అమరగతినొందినవారే. అమరగతికి నోచుకున్న ఈ ముగ్గురు ఖలీఫాలు నిశ్చయంగా హజ్రత్ హుసైన్ రజియల్లాహు అన్హు కన్నా శ్రేష్ఠులే. కాని ఇలాంటి ఘటనలు సంభవించినపుడు మనం ఇన్నా లిల్లాహి వ ఇన్నా ఇలైహి రాజివూన్ (మేము అల్లాహ్‌కు చెందిన వారము. నిశ్చయంగా మేము మరలిపోవలసింది ఆయన సన్నిధికే) అని అనటం తప్ప మరేమనగలం?

హజ్రత్ హుసైన్ (ర.జి)

వారి స్ఫూర్తిదాయక గాథ

ప్రత్యేక వ్యాసం

ఎం. డీ ఉస్మాన్ ఖాన్

మొహర్రం అనగానే అందరికీ గుర్తు వచ్చే పేర్లు హసన్, హుసైన్ (రజియల్లాహు అన్‌హుమా). ముస్లింలకే కాదు, ముస్లిమేతర సోదరులకు కూడా ఆ మహనీయుల త్యాగాలు మనసులో మెదులుతాయి. ఆనాడు జరిగిన 'కర్బలా' దుర్ఘటన, దుర్మార్గుల దురాగతాలు, ఆ మహనీయుల అనుచరులపై జరిగిన దౌర్జన్యాలు, వారి కుటుంబీకుల దీనస్థితి, పసిబిడ్డల హాహాకారాలు, శాంతి సామరస్యాలకు వారు చేసిన ప్రయత్నాలు, రాచరిక నిర్మూలనకు, ప్రజాస్వామ్య పరిరక్షణకు వారు చేసిన కృషి, వేలాది శత్రుసైన్యాన్ని గడగడలాడించి యుద్ధరంగంలోనే అమరులైన ఆ వీరఘట్టం, మృతవీరుల కళేబరాలతో దుష్టుల, దుర్మార్గులైన యజీద్ సైన్యం అవలంబించిన జుగుప్సాకరమైన వైఖరి, వారి ఫాసిస్టు చరిత్ర ఒక్కసారిగా అందరి హృదయాల్లో కదలాడుతుంది.

ముహమ్మద్ ప్రవక్త సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ నిర్యాణం తర్వాత ప్రజాస్వామ్య పద్ధతిలో హజ్రత్ అబూబకర్ సిద్ధిఖ్ (రజి) ఖలీఫాగా ఎన్నికయ్యారు. ఆయన తరువాత వరుసగా హజ్రత్ ఉమర్ (రజి), హజ్రత్ ఉస్మాన్ (రజి), హజ్రత్ అలీ (రజి)గార్లు ఖలీఫాలుగా ఎంపికయ్యారు. వీరి పరిపాలనా కాలంలో న్యాయం, ధర్మం నాలుగుపాదాలపై నడిచాయి. అన్ని రంగాల్లోనూ సమతూకం నెలకొని ఉండేది. ఎలాంటి హెచ్చుతగ్గులు, తారతమ్యాలు లేకుండా సమన్యాయం, గౌరవమర్యాదలు లభ్యమయ్యేవి. ఈవిధంగా వీరి పరిపాలనాకాలం ప్రపంచ చరిత్రలో ఓ సువర్ణాధ్యాయాన్ని సృజించింది. చివరి ఖలీఫా హజ్రత్ అలీ (రజి) తరువాత ప్రజలు యథాప్రకారం తమ ప్రతినిధిగా హజ్రత్ హసన్ (రజి) గారిని ఎన్నుకున్నారు. కాని కొన్ని అనివార్య పరిస్థితుల నేపథ్యంలో ఆయన అధికారాన్ని స్వచ్ఛందంగా వదులుకున్నారు. తరువాతి పరిణామాల్లో యజీద్ తనను తాను రాజుగా ప్రకటించుకుని గద్దెనెక్కారు. గత్యంతరం లేని స్థితిలో అత్యధికులు అతడి రాజరికాన్ని అంగీకరించవలసి వచ్చింది. ఈవిధంగా ప్రజాస్వామ్య వ్యవస్థకు బలమైన దెబ్బ తగిలింది. ఈ పరిణామం ప్రజాస్వామ్య ప్రియులకు మింగుడు పడలేదు. వాళ్లు ఈ బలవంతపు రాచరికానికి ఎదురు తిరిగారు. ఉద్యమానికి నాయకత్వం వహించే బాధ్యత హజ్రత్ హుసైన్ (రజి) భుజస్కంధాలపై పడింది.

ఇస్లామీ ధర్మశాస్త్రప్రకారం ఏ సమస్యకైనా చర్చలు, సంప్రదింపులే పరిష్కారమార్గాలు.

అందుకని ఇమామె హుసైన్ (రజి) ఆ మార్గాన్నే ఎంచుకున్నారు. యాజీద్‌తో చర్చలకోసమని అనుచరులు, కుటుంబంతో కలసి రాజధాని కూఫాకు బయలుదేరారు. కాని మార్గమధ్యంలోనే 'కర్బలా' అనే చోట యజీద్ సైన్యం వారి పరివారాన్ని అడ్డగించి కయ్యానికి కాలుదువ్వింది. దాంతో ఇరువర్గాల మధ్య భీకరపోరు మొదలైంది. శతృవులతో శక్తివంచన లేకుండా పోరాడుతూ వారి పరివార సభ్యులు ఒక్కొక్కరుగా నేలకొరిగారు. ధర్మ సంస్థాపన కోసం సాగిన ఈ పోరులో చివరకు హజ్రత్ హుసైన్ (రజి) గారు కూడా వీర మరణం పొందారు. అది మొహర్రం మాసం పదవతేదీ. శుక్రవారం. పోరు సాగుతూనే ఉంది. ఒకవైపు నమాజు సమయం మించిపోతోంది. ఎట్టి పరిస్థితుల్లోనూ నమాజును విస్మరించని ఆ మహనీయుడు ప్రార్థన చేసుకోవడానికి అవకాశం ఇమ్మని అడిగారు. అందుకు అంగీకరించిన శత్రుసైన్యం వారు సజ్దా నుండి లేస్తే తమకు నూకలు చెల్లినట్లేనని భావించి, యుద్ధనీతికి తిలోదకాలిచ్చి, ప్రార్థనలో ఉన్న ఆ మహనీయుడిని సజ్దా స్థితిలోనే బరిశతో పొడిచి చంపారు. అనంతరం ఆనందంతో చిందులు తొక్కారు. మృతవీరుల తలలను వారి దేహాలనుంచి వేరుచేసి, బరిశలకు, బల్లాలకు గుచ్చి ఎగిరారు, సంబరాలు జరుపుకున్నారు. ఇదీ క్లుప్తంగా ఆనాడు జరిగిన కర్బలా దుర్ఘటన.

హజ్రత్ హుసైన్ (రజి) ఏ విలువల కోసం తన ప్రాణాలను పణంగా పెట్టారో, ఆ విలువల పరిరక్షణ కోసం ప్రయత్నించడం ప్రతి ఒక్కరి నైతిక బాధ్యత. విలువలు మంటగలసిపోతుంటే, పాలనావ్యవస్థ భ్రష్టుపట్టిపోతుంటే, చూస్తూ కూర్చోవడం ప్రజాస్వామ్య ప్రియుల లక్షణం ఎంతమాత్రం కాదు. వీటిని సమూలంగా మార్చాలంటే 'మొహర్రం' పేరుతో జరిగే అన్ని రకాల దురాచారాలని విసర్జించి, హజ్రత్ హుసైన్ (రజి) ఏ విలువలకోసం ప్రాణత్యాగం చేశారో ఆ స్ఫూర్తిని అందిపుచ్చుకోవలసిందే!

అల్లాహ్ మనందరికీ వారి అడుగు జాడల్లో నడిపించుగాక. ఆమీన్.....

ఎన్ని ముహర్రములు రాలేదు
ఇంకెన్ని ఆషూరాలు పోలేదు.
ఎక్కడి బ్రతుకులు అక్కడే
ఎక్కడి గొంగళి అక్కడే.

ఈ ముహర్రమ్ మహోదయ వేళ
ఈ వసంతం నవోదయ వేళ
విప్లవ శంఖం పూరించుదాం
విజయభేరి మ్రోగించుదాం

విజయం దేనిపైన?
విప్లవం ఎందుకని?
విజయం అవిచ్ఛినంగా సాగుతున్న అవినీతిపై
విప్లవం అసందర్భంగా రేగుతున్న అధర్మాలపై

ఈ ముహర్రమ్ శుభోదయ వేళ
పంచుదాం ప్రేమానురాగాలను
ఈ వసంతం దినోదయ వేళ
పాతేద్దాం ఖురాఫాతులను

ఆనాడు 14 శతాబ్దుల కిందట
నిరంకుశత్వానికి అడ్డుకోవడానికి
దమన నీతిపై ధ్వజమెత్తడానికి
ప్రతిఘటన సమరం సాగింది.

మరి నేడు 14 శతాబ్దుల తరువాత
గూడు కట్టిన మూఢ విశ్వాసాలు
కొరుకుడు పడని కొంగ్రొత్త పోకడలు
వింత విడ్డూర విశృంఖలత్వాలు
సత్సమాజాన్ని కాటేసే విష వాయువులు
పంజాలకు పూలేస్తారు, పీర్లతో ఊరేగుతారు
బ్లేడ్ కా మాతం జంజీర్ కా మాతం చేస్తారు
గల్లీల్లో గలాటాలు, సబ్జీల్లో ఉరుసులు చేస్తారు
మస్తాన్ వలీకి రొట్టెలు విడుస్తారు
గరీబ్ నవాజ్ సమాధి పటం కట్టిపొగుడుతారు
గౌసే ఆజం పేరు వింటేనే భయం పట్టి వణుకుతారు

ఇంతకీ ఎవరు? మీరు ఎవరు?
అధర్మాల పెట్టుబడితో
అంధ విశ్వాసాల రాబడితో
మాయమంత్రాల గారడితో
దురాచారాల పేరడితో
ప్రతిమల్ని మోసుకుంటూ
మోసపుచ్చుతున్న వీరు మనవాళ్ళే !

ఈ వ్యక్తులెవరూ మన శత్రువులు కారు
వారిలో పేరుకుపోయిన అజ్ఞానం
ఏళ్ళ తరబడి పెనవేసుకున్న మౌఢ్యం
మార్గ భ్రష్టత్వం, వాటికి ఆజ్యం పోసే ఆసాములు
ఇవే మన ప్రథమ శత్రువులు
అవే మన అవస్థలన్నింటికీ కారణభూతాలు

మరీ మరీ ఉద్ఘాటిస్తున్నాను
బిద్అతులకు గోరీ కట్టాలని
దర్గాల నుంచి దర్స్‌గాహ్‌ల వైపు రావాలని
అసత్యం చితికి చితిలో కాలి భస్మం అవుతుందని
సత్యం గెలిచి విజయధ్వంకా మ్రోగిస్తుందని
ఎందరడ్డుకున్నా, ఇంకెందరు వదన్నా
మార్పు వచ్చి తీరుతుంది ఎందుకంటే–
కాలం పరిణామశీలం
దాన్ని ధర్మానికనుగుణంగా మలచుకోవడమే ముఖ్యం
దురాచారాల నోట్లో దూది కుక్కి
మార్గభ్రష్టత్వ ముఖాన మట్టి కొట్టి
పంజాల పాడె శాశ్వతంగా ఎత్తి
దిద్దుబాటుకు శ్రీకారం చుట్టి

ఈ దురాచారాల ముళ్ళ పరికి కంప పొదల నుండి
బైట పడటం ఎలా సాధ్యం?
అందుకొకటే మార్గం
మనమే మన ధర్మాన్ని మననం చేసుకోవాలి
అనవరతం అంతర్మథనం చెందాలి
మధురాతి మధురంగా తీర్చి దిద్దుకోవాలి
ఖుర్‌ఆన్ వచనాల ఓడలో
హదీసు ప్రవచనాల నీడలో

ఇదే నా ముహర్రమ్ అభిజ్ఞత
ఇదంతా ఓపిగ్గా విన్నందుకు
మీ అందరికీ నా కృతజ్ఞత

మీ సలహాలు, సందేహాలు,
ఫిర్యాదుల కొరకు సంప్రదించండి

Editor, Paigham e Hidayath,
17-1-391/2/79/A,
Khaja Bagh Colony,
Saidabad, Hyderabad - 500059.
Phone: 9030557865

దెర్సే ఖుర్‌ఆన్

సూరే హుజ్‌రాత్

بسم الله الرحمن الرحيم

బిస్మిల్లా హిర్రహ్మా నిర్రహీమ్

షురూ అల్లాహ్ కే నామ్ సే జో బడా మెహెర్బాన్ ఔర్ బేహద్ రహమ్ కర్నే వాలా హై.

తీన్ మహీనే పెహ్లే హమ్నే సూర ఎ హుజ్‌రాత్ కీ తఫ్‌సీర్ షురూ కీ. సూరత్ కా ముఖ్తసర్ తఆరుఫ్ కే జిమ్మ్ మే హమ్నే బతాయా కే 18 ఆయతోఁ పర్ ముష్తమిల్ ఇస్ సూరత్ మే తీన్ బునియాదీ మజామీన్ బయాన్ కియే గయే హైఁ.

పిఛ్‌లీ ఆయతోఁ మే రసూలుల్లాహ్ సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ కే హుకూక్ ఔర్ ఆదాబ్ ఔర్ ఐసే ఆమాల్ సే పరహేజ్ కా బయాన్ థా జిన్ సే హుజూర్ సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ కో తక్లీఫ్ పహుంచే. ఆగే ఆమ్ ముఆషరత్ కే ఆదాబ్ ఔర్ అహ్‌కామ్ హైఁ జిన్మే ఇజ్‌తెమాయీ ఔర్ ఇన్‌ఫరాదీ దోనోఁ తరహ్ కే ఆదాబ్ ఔర్ బాహమీ హుకూక్ కా బయాన్ హై. ఔర్ సబ్ మే కదరే ముష్తరక్ ఈజా రసానీ సే ఇజ్‌తెనాబ్ హై. పిఛ్‌లీ ఆయతోఁ మే ముసల్మానోఁ కో హిదాయాత్ దీగయీ థీఁ కే వో హర్ కసో నాకస్ కి ఖబర్ కో బునియాద్ బనాకర్ కోయీ ఫైస్లా కోయీ ఇక్‌దామ్ నా కరేఁ. బల్కే పెహ్లే తెహ్‌కీకో తఫ్‌తీష్ కర్కే ఖబర్ కీ హఖీఖత్ జాన్లే, ఫిర్ కోయీ ఇక్‌దామ్ కరేఁ. వర్నా ఐసే నతాయిజ్ సామ్నే ఆయేంగే కే ఉస్కే బాద్ అఫ్‌సోస్ కర్నే ఔర్ ఖుద్ కో మలామత్ కర్నే సే కోయీ ఫాయిదా నహీ. ఉస్కే బాద్ అబ్ ముసల్మానోఁ కో ఏక్ ఐసా హీ అహమ్ ఔర్ ఖీమ్తీ హిదాయత్ దీ జారహీ హై జిస్సే మాషరే మే అమనో అమాన్ ఔర్ ఉఖువ్వత్‌తో బిరాదరీ కాయిమ్ రెహ్తీ హై. ఔర్ వో యే హై :

وَإِنْ طَآئِفَتَانِ مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ اقْتَتَلُوْا فَأَصْلِحُوْا بَيْنَهُمَا ۚ فَإِنْۢ بَغَتْ
إِحْدٰىهُمَا عَلَى الْأُخْرٰى فَقَاتِلُوا الَّتِيْ تَبْغِيْ حَتّٰى تَفِيْٓءَ إِلٰٓى أَمْرِ اللّٰهِ ۚ فَإِنْ فَآءَتْ
فَأَصْلِحُوْا بَيْنَهُمَا بِالْعَدْلِ وَأَقْسِطُوْا ۖ إِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِيْنَ ۝٩

వ ఇన్ తాయిఫతాని మినల్‌ముఅ్‌మినీనఖ్‌తతలు ఫ అస్‌లిహూ బైనహుమా ఫ ఇమ్ బగత్ ఇహ్‌దాహుమా అలల్ ఉఖ్‌రా ఫఖాతిలుల్లతీ తబ్‌గీ హత్తా తఫీఅ ఇలా అమ్రిల్లాహి ఫ ఇన్ ఫాఅత్ ఫఅస్‌లిహూ బైనహుమా బిల్ అద్‌లి వ అఖ్‌సితూ ఇన్నల్లాహ యుహిబ్బుల్ ముఖ్‌సితీన్

ఔర్ అగర్ ముసల్మానోఁ మే దో గిరోహ్ ఆపస్ మే లడ్ పడే తో ఉన్కే దర్మియాన్ ఇస్లాహ్ కర్దో (యానీ ఝగడే కీ బునియాద్ కో ఖతమ్ కర్కే లడాయీ మౌకూఫ్ కర్దో). **ఫిర్ అగర్** (ఝగడా రోక్నే కీ కోషిష్ కే బాద్ భీ) **ఉన్మే కా ఏక్ గ్రోహ్ దూస్రే గిరోహ్ పర్ జ్యాదతీ కరే** (లడాయీ బంద్ నా కరే) **తో ఉస్ గిరోహ్ సే లడో జో జ్యాదతీ కర్తా హై, యహాఁ తక్కే వో ఖుదా కే హుకుమ్ కీ తరఫ్ ఆజాయే** (యానీ లడాయీ రోక్‌దే). **ఫిర్ అగర్ వో** (జ్యాదతీ కర్నే వాలా గిరోహ్ లడాయీ బంద్ కర్కే ఖుదా కే హుకుమ్ కీ తరఫ్) **రుజూ హొజాయే తో ఉన్ దోనోఁ కే దర్మియాన్ ఇన్‌సాఫ్ కే సాథ్ సులాహ్ సఫాయీ కర్దో** (యానీ ఇస్లామీ ఖానూన్ కే ముతాబిఖ్ ఫైస్లా కర్కే ఇస్ మామలే కో తై కర్దో. సిర్ఫ్ ఝగడా బంద్ కరాకే ఖామూష్ నా హొజావో. వర్నా ఫిర్ సే ఝగడా షురూ హొసక్తా హై). **ఔర్** (ఉన్ దోనోఁ కే దర్మియాన్ ఫైస్లా కర్తే వఖ్త్) **ఇన్‌సాఫ్ కా ఖయాల్ రఖ్ఖో** (కిసీ గరజ్ సే ఏక్ గ్రోహ్ కీ తాయీద్ కర్కే దూస్రే కే సాథ్ నా ఇన్‌సాఫీ నా కరో) **బేషక్ అల్లాహ్ తఆలా ఇన్‌సాఫ్ వాలోఁ కో పసంద్ కర్తా హై.**

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلِحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿١٠﴾

ఇన్నమల్ ముఅ్‌మినూన ఇఖ్‌వతున్ ఫఅస్‌లిహూ బైన అఖవైకుమ్ వత్తకుల్లాహ లఅల్లకుమ్ తుర్‌హమూన

(ఔర్ ముసల్మానోఁ కో యే హుకుమ్ ఇస్‌లియే దియా గయా హై కే) **ముసల్మాన్ తో సబ్** (ఏక్ దూస్రే కే దీనీ) **భాయీ హైఁ. లిహాజా అప్నే దో భాయియోఁ కే దర్మియాన్ ఇస్లాహ్ కర్దియా కరో** (తాకే యే ఇస్లామీ భాయిచారగీ ఐసే హీ కాయిమ్ రహే). **ఔర్** (ఉన్మే దరిదమయాన్ సులహ్ సఫాయీ కర్తే వఖ్త్) **అల్లాహ్ సే డర్తే రహా కరో** (నిడర్ హొకర్ ఉన్మే నాఇన్‌సాఫీ యా ఇస్లామీ ఖానూన్ కీ ఖిలాఫ్‌వర్జీ బిల్‌కుల్ నా కరో) **తాకే తుమ్ పర్ రహమ్ కియాజాయే.**

ముఫస్సిరీన్ ఫర్మాతే హైఁ కే ఇస్ హుకుమ్ కే అవ్వలీన్ ముఖాతబ్ ఉలుల్ అమ్ర్ ఔర్ హుక్కామ్ హైఁ. యే జిమ్మేదారీ పెహ్లే ఉన్‌పర్ ఆయిద్ హొతీ హైఁ కే బాహమ్ ముజాకరాత్ కే జరియే యా ఫిర్ జబరో కహర్ కే జరియే ముసల్మానోఁ కే ఆపసీ లడాయీ కో బంద్ కరాయే ఔర్ దోనోఁ కే దర్మియాన్ ఇన్‌సాఫ్ కేసాథ్ ముసాలహత్ కరాయే. ఔర్ ఇస్ ఆయతే కరీమా కీ రోష్ని మే ఆమ్ లోగోఁ పర్ యే జిమ్మేదారీ ఆయిద్ హొతీ హై కే వో ఇస్ అమ్ర్ మే హుక్కామ్ ఔర్ ఉలుల్ అమ్ర్ కా భర్‌పూర్ తఆవున్ కరే.

నాఖూన్ నికాల్నే కేబాద్ ఉస్నే దఫ్‌నాదియా కరో !!!!

హజ్రత్ జాబిర్ రజియల్లాహు అన్‌హు ఫర్మాతే హైఁ అప్నే ఖూన్, బాల్ ఔర్ నాఖునోఁ కో దఫన్ కర్దియా కరో తాకే జాదూగర్ ఉన్ సే నా ఖేలేఁ. (కంజుల్ ఉమ్మాల్)

అల్లాహ్ కేలియే గుస్సేకో పీజానే కీ ఫజీలత్ ఔర్ ఉస్కా సిలా

దర్సే హదీస్

మారిఫుల్ హదీస్

★ హజ్రత్ అబ్దుల్లాహ్ ఇబ్నె ఉమర్ ర.జి సే రివాయత్ హై కే రసూలుల్లాహ్ సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ నే ఇర్షాద్ ఫర్మాయా కే కిసీ బందే నే కిసీ చీజ్ కా కోయీ ఘూంట్ ఐసా నహీ పియా జో అల్లాహ్ కే నజ్దీక్ గుస్సే కే ఉస్ ఘూంట్ సే అఫ్జల్ హో జిసే కోయీ బందా అల్లాహ్ కీ రజా కీ ఖాతిర్ పీజాయే.

(ముస్నదే అహ్మద్)

తష్రీహ్:

గుస్సే కో పీజానా జిస్ తరహ్ ఉర్దూ జుబాన్ కా ముహావరా హై ఉసీ తరహ్ అరబీ జబాన్ కా బీ యహీ ముహావరా హై. బల్కే ఉర్దూ మే యే ముహావరా గాలిబన్ అరబీ హీ సే ఆయా హై. హదీస్ కా మత్లబ్ యే హై కే పీనే కీ బొహొత్ సీ చీజే ఐసీ హై జిన్ కా పీనా అల్లాహ్ కీ రజా కా బాయిస్ హొసక్తా హై. లేకిన్ ఉన్ సబ్ మే అఫ్జల్ తరీన్ అల్లాహ్ కీ రజా జోయా కీ ఖాతిర్ గుస్సే కో పీజానా హై. జిన్ ఖుష్ ఖసాయిల్ ఔర్ పాకీజా సిఫాత్ బందో కేలియే జన్నత్ ఆరాస్తా కీ గయా హై ఖుర్ఆనే మజీద్ మే ఉన్ కీ ఏక్ సిఫత్ యే భీ బయాన్ కీ గయా హై కే వల్ కాజిమీనల్ గైజ వల్ ఆఫీన అనిన్నాస్ గుస్సే కో పీజానే వాలే ఔర్ దూస్రే కీ జ్యాదతీ యా దూస్రే కే కుసూర్ కో మాఫ్ కర్దేనే వాలే.

★ హజ్రత్ సహల్ బిన్ మూజ్ అప్నే వాలిదే మాజిద్ హజ్రత్ మూజ్ ర.జి సే రివాయత్ కర్తే హై కే రసూలుల్లాహ్ సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ నే ఫర్మాయా కే జో షఖ్స్ పీజాయే గుస్సే కో దరాఁ హాలేకే ఉస్మే ఇత్మీ తాఖత్ హో కే అప్నే గుస్సే కే తఖాజే కో వో నాఫిజ్ ఔర్ పూరా కర్సక్తా హై లేకిన్ ఉస్కే బావజూద్ మెహొజ్ అల్లాహ్ కేలియే అప్నే గుస్సే కో పీజాతా హై ఔర్ జిస్ పర్ ఉస్కో గుస్సా హై ఉస్కో కోయీ సజా నహీ దేతా) తో అల్లాహ్ తఆలా ఖయామత్ కే దిన్ సారీ మఖ్లూఖ్ కే సామ్నే ఉస్కో బులాయేంగే ఔర్ ఉస్కో ఇఖ్తియార్ దేంగే కే హూరానే జన్నత్ మే సే జిస్ హూర్ కో చాహే అప్నేలియే ఇన్తెఖాబ్ కర్లే.

(తిర్మిజీ, అబూదావూద్)

తష్రీహ్:

తజ్రుబా షాహిద్ హై కే గుస్సే కీ షిద్దత్ కే వఖ్త్ ఆద్మీ కే దిల్ కీ ఇంతెహాయీ ఖ్వాహిష్ యే హొతీ హై కే వో అప్నే గుస్సే కే తఖాజే కో పూరా కర్డాలే. పస్ జో బందా ఖుదరత్ కే బావజూద్ మెహొజ్ అల్లాహ్ కీ రజా కేలియే అప్నే దిల్ కీ ఇస్ ఇంతెహాయీ ఖ్వాహిష్ కో దునియా మే ఖుర్బాన్ కరేగా అల్లాహ్ తఆలా ఆఖిరత్ మే ఉస్కో బజా ఇస్ షకల్ మే అతా ఫర్మాయేంగే కే సారీ మఖ్లూఖ్ కే

సామ్నే ఉస్కో బులాకర్ ఫర్మాయా జాయేగా కే అప్నే దిల్ కీ చాహత్ కీ ఇస్ ఖుర్బానీ కే బద్లే ఆజ్ హూరానే జన్నత్ మే సే జో హూర్ చాహో అప్నేలియే ఇన్తెఖాబ్ కర్లో.

★ **హజ్రత్ అనస్ ర.జి సే రివాయత్ హై కే రసూలుల్లాహ్ సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ నే ఫర్మాయా జో కోయీ (దూస్రోఁ కీ బద్గోయీ వగైరా బురీ బాతోఁ సే) అప్నీ జుబాన్ రోకేగా అల్లాహ్ తఆలా ఉస్కీ పర్దాపోషీ ఫర్మాయేగా. (యానీ ఉస్కే ఉయూబ్ ఔర్ ఉస్కీ బురాయియా దూస్రోఁ పర్ నహీ ఖుల్నే దేగా) ఔర్ జో కోయీ అప్నే గుస్సే కో రోకేగా ఔర్ పీజాయేగా అల్లాహ్ తఆలా ఖియామత్ కే దిన్ ఉస్సే అప్నీ అజాబ్ కో రోకేగా. ఔర్ వో అజాబ్ సే బచ్ జాయేగా. ఔర్ జో బందా అప్నే తఖ్సీర్ కీ మాజిరత్ అల్లాహ్ కే హుజూర్ మే కరేగా అల్లాహ్ ఉస్కీ మాజిరత్ ఖబూల్ ఫర్మాయేగా. (ఔర్ ఉస్కీ మాఫీ ఫర్మాదేగా)**

(షుఅబుల్ ఈమాన్ లిల్ బైహఖీ)

హిల్మ్ వ బుర్దబారీ అల్లాహ్ కీ మెహ్బూబ్ సిఫాత్ మే సే హై:

★ **హజ్రత్ అబ్దుల్లాహ్ ఇబ్నె అబ్బాస్ ర.జి సే రివాయత్ హై ఖబీల ఎ అబ్దే కైస్ కే సర్దార్ అషజ్జ్ సే రసూలుల్లాహ్ సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ నే ఫర్మాయాకే తుమ్మే దో ఖస్లతే ఐసీ హై జో అల్లాహ్ తఆలా కో మెహ్బూబ్ ఔర్ ప్యారీ హై. ఏక్ బయర్దబారీ (యానీ గుస్సే సే మగ్లూబ్ నా హోనా) ఔర్ దూస్రీ జల్దీ నా కర్నా.**

(ముస్లిం)

తష్రీహ్:

ఖబీల ఎ అబ్దే కైస్ కా ఏక్ వఫ్ద్ ఆ హజ్రత్ సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ కీ జియారత్ కేలియే మదీనా తయ్యిబా ఆయా. ఇస్ వఫ్ద్ కే సారే లోగ్ అప్నీ సవారియోఁ సే కూద్ కూద్ కర్ జల్దీ సే హుజూర్ కీ ఖిద్మత్ మే పహుంచ్గయే. లేకిన్ రయీసే వఫ్ద్ జిన్కా నామ్ ముంజిర్ ఔర్ ఉర్ఫ్ అషజ్జ్ థా ఉన్హోనే యే జల్ద్బాజీ నహీ కీ బల్కే ఉతర్కే పెహ్లే సారే సామాన్ కో ఏక్ జా ఔర్ మెహ్ఫూజ్ కియా ఫిర్ గుసుల్ కియా ఔర్ కప్డే తబ్దీల్ కియే ఔర్ ఉస్కే బాద్ మతానత్ ఔర్ వకార్ కే సాథ్ ఖిద్మతే నబవీ సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ మే హాజిర్ హువే. రసూలుల్లాహ్ సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ నే ఉన్కే ఇస్ రవయ్యే కో పసంద్ ఫర్మాయా. ఔర్ ఇసీ మౌఖే పర్ ఉన్సే యే ఇర్షాద్ ఫర్మాయా కే తుమ్మే యే దో ఖస్లతే హై జో అల్లాహ్ కో బొహొత్ ప్యారీ ఔర్ మెహ్బూబ్ హై. ఏక్ హిల్మ్ (బుర్దబారీ) యానీ గుస్సే సే మగ్లూబ్ నా హోనా ఔర్ గుస్సే కే వఖ్త్ ఏతెదాల్ పర్ కాయిమ్ రెహ్నా. ఔర్ దూస్రీ అనాత్ యానీ కామో మే జల్ద్ బాజీ ఔర్ బే సబరీ నా కర్నా. బల్కే హర్ కామ్ కో మతానత్ ఔర్ వకార్ కే సాథ్ ఇత్మినాన్ సే అన్జామ్ దేనా.

హర్ కామ్ మతానత్ ఔర్ వకార్ కే సాథ్ అంజామ్ దేనే కీ ఫజీలత్ ఔర్ తర్గీబ్:

హజ్రత్ సహల్ బిన్ సాద్ సాఅది ర.జి సే రివాయత్ హై కే రసూలుల్లాహ్ సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ నే ఇర్షాద్ ఫర్మాయా కే కామో కో మతానత్ ఔర్ ఇత్మినాన్ సే అంజామ్ దేనా అల్లాహ్ తఆలా కీ తరఫ్ సే హై. ఔర్ జల్ద్ బాజీ కర్నా షైతాన్ కే అసర్ సే హోతా హై.

(తిర్మిజీ)

తష్రీహ్:

యానీ హర్ జిమ్మేదారీ కో ఇత్మినాన్ సే అంజామ్ దేనే కీ ఆదత్ ఏక్ మెహ్మూద్ ఆదత్ హై. ఔర్ అల్లాహ్

తఆలా కీ తౌఫీఖ్ సే నసీబ్ హోతీ హై. ఔర్ ఉస్కే బర్ అక్స్ జల్ద్ బాజీ ఏక్ బురీ ఆదత్ హై. ఔర్ ఉస్మే షైతాన్ కా దఖల్ హోతా హై.

★ హజ్రత్ అబ్దుల్లాహ్ బిన్ సర్‌జిస్ రజి సే రివాయత్ హై కే రసూలుల్లాహ్ సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ నే ఫర్మాయా అచ్ఛీ సీరత్ ఔర్ ఇత్మినాన్ వకార్ సే అప్నే కామ్ అంజామ్ దేనే కీ ఆదత్ ఔర్ మయానా రవీ ఏక్ హిస్సా హై. నబువ్వత్ కే 24 హిస్సో మే సే

(తిర్మిజీ)

తష్‌రీహ్

హదీస్ కా అసల్ మఖ్‌సద్ ఇన్ తీనో చీజోం కీ అహ్మియత్ బయాన్ కర్నా హై. ఔర్ ఉన్కీ తర్‌గీబ్ దేనా హై. ఔర్ నుబువ్వత్ కే హిస్సోమేసే హోనే కా మత్లబ్ బజాహిర్ యే హై కే పైగంబర్ కీ జిందగీ జిన్ ముహాసినో కమాలాత్ సే ముకమ్మల్ ఔర్ ముజయ్యన్ హోతీ హై యే తీనో ఔసాఫ్ ఉన్కా 24వ హిస్సా హై. యా యే కే ఇన్‌సానీ సీరత్ కీ తామీర్ కే సిల్‌సిలే మే అంబియా అలైహిముస్సలామ్ జిన్ ఖసాయిల్ కీ తాలీమ్ దేతే ఔర్ తశ్‌ఖీన్ కర్తే హై ఉన్కే 24 హిస్సో మే సే ఏక్ హిస్సా యే 3 చీజే హై. యానీ ఏక్ అచ్ఛీ సీరత్ దూస్రా ఇత్మినాన్ వ వకార్ సే అప్నే కామ్ అన్‌జామ్ దేనే కీ ఆదత్ ఔర్ తీస్రా మయానా రవీ.

మయానారవీ:

హమ్ నే హదీస్ కే లఫ్జే "ఇక్‌తెసాద్" కా తర్జమా కియా హై. ఇస్కా మత్లబ్ యే హై కే హర్ కామ్ ఔర్ హర్ హాల్ మే ఇఫ్రాతో తఫ్‌రీత్ సే బచాజాయే. ఔర్ ఏతెదాల్ కీ రవిష్ ఇఖ్తియార్ కీ జాయే. రసూలుల్లాహ్ సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ నే అప్నీ తాలీమాత్ మే ఇస్ చీజ్ పర్ ఖాస్ తౌర్ సే జోర్ దియా హై యహా తక్కే ఇబాదత్ జైసే బెహ్‌తరీన్ ఇన్‌సానీ అమల్ మే భీ ఆప్ నే ఏతెదాలో మియానారవీ కీ తాలీమ్ దీ హై. బాజ్ సహాబా నే బొహొత్ జ్యాదా ఇబాదత్ గుజారీ కా ఇరాదా కియా. యానీ దిన్ కో హమేషా రోజా రఖ్‌నే ఔర్ పూరీ రాత్ జాగ్ కర్ నమాజే పఢ్‌నే కా మన్‌సూబా బనాయా. తో ఆప్ నే ఉన్కో సఖ్త్ తంబీహ్ ఫర్మాయీ ఔర్ ఉస్సే మనా ఫర్మాదియా. ఇసీ తరహ్ బాజ్ సహాబా నే జబ్ అప్నా పూరా మాల్ రాహే ఖుదా మే సర్ఫ్ కర్నే కా ఇరాదా జాహిర్ కియా తో ఆప్ నే ఉన్కో ఉస్సే రోక్‌దియా ఔర్ సిర్ఫ్ ఏక్ తిహాయీ కీ ఇజాజత్ దీ. బెహెర్ హాల్ ఇక్తెసాద్ కా మత్లబ్ యహీ ఏతెదాల్ కీ చాల్ హై. కితాబుర్ రికాక్ కీ ముతఅద్దద్ హదీసో మే రసూలుల్లాహ్ సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ కీ తరఫ్ సే అల్ ఇక్తిసాదు ఫిల్ ఫజ్‌లి వల్ గినా కీ తర్‌గీబ్ ఔర్ తాకీద్ ఆప్ పఢ్ చుకే హై. ఉస్కా మత్లబ్ యహీ హై కే తంగ్ దస్తీ ఔర్ ఫరాఖ్ దస్తీ కీ దోనో హాలతోం మే ఆద్మీ ఏతెదాల్ కీ దర్మియానీ చాల్ చలే. ఇసీకో ఇస్ హదీస్ మే నుబువ్వత్ కా ఏక్ జుజ్ బతాయా గయా హై.

లానత్ వాలే ఇస్ కామ్ సే బచియే...

హజ్రత్ ఇబ్నె అబ్బాస్ రజియల్లాహు అన్‌హు ఫర్మాతే హైం కే రసూలుల్లాహ్ సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ నే ఔరతోం కీ ముషాబహత్ ఇఖ్తియార్ కర్నే వాలే మర్ద్ పర్ ఔర్ మర్దోం కీ ముషాబహత్ ఇఖ్తియార్ కర్నే వాలీ ఔరత్ పర్ లానత్ ఫర్మాయి.

(బుఖారీ: 5885)

హజ్జతుల్ వదా

జిక్రే హబీబ్ 'మౌలానా ముహమ్మద్ అబ్దుల్ ఖవీ'

హజ్జతుల్ వదా యా హజ్జతుల్ బలాగ్

అగ్లే సాల్ సన్ 10 హిజ్రీ మే ఆప్ సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ నే భీ సఫరే హజ్ కా ఇరాదా జాహిర్ ఫర్మాయా. ఇస్ ఖుష్ ఖబ్రీ కో సున్ కర్ తమామ్ సహాబా ఎ కిరామ్ కే దిల్ ఆప్ కే సాథ్ హజ్ కీ సాదత్ హాసిల్ కర్నే కేలియే మచల్నే లగే. ఆప్ నే యే భీ ఏలాన్ ఫర్మాయా కే జిన్ లోగోఁ కో కుఛ్ ఉజర్ నహీ వో మేరే సాథ్ హజ్ కర్నే ఇస్కా సహీ తరీఖా సీఖ్‌లే. చునాన్ చే హజారోఁ మర్ద్ వ ఖవాతీన్ బడే జోషో ఖరోష్ సే ఇస్ ముబారక్ ఖాఫిలే మే షామిల్ హొగయే. ఆప్ సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ నే అప్నీ తమామ్ అజ్‌వాజే ముతహ్హరాత్ కో భీ సాథ్ లియా. సయ్యిదహ్ ఫాతిమా రజియల్లాహు అన్‌హా ఔర్ హజ్రత్ అలీ రజియల్లాహు అన్‌హు భీ హమ్‌రాహ్ రహే. రాస్తా తమామ్ ఔర్ మక్కా ముకర్రమా పహుంచ్‌కర్ భీ ఆప్ సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ మనాసికే హజ్ కీ తాలీమ్ ఫర్మాతే ఔర్ తరీఖ ఎ హజ్ సిఖాతే రహే. వఖ్‌తన్ ఫవఖ్‌తన్ ఇస్లామ్ కీ బునియాదీ తాలీమాత్ పర్ ముష్తమిల్ ఖుత్బే భీ దేతే రహే అరఫాత్ పహుంచేతో వహాఁ ఆప్ సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ నే జబలే రహ్మత్ కే ఊపర్ చఢ్‌కర్ తక్రీబన్ 1 లాఖ్ యా ఉస్సే జాయిద్ ముసల్మానోఁ కే మజ్మే సే ఖితాబ్ ఫర్మాయా. ఇస్ ఖితాబ్ మే భీ ఆప్ సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ నే ఇస్లామ్ కీ బున్యాదీ ఔర్ ఎహెమ్ బాతోఁ కీ తరఫ్ తవజ్జుహ్ దిహానీ ఫర్మాయీ. ఇస్ హజ్ కో హయాతే తయ్యిబా కే ఆఖ్రీ సాల్ వాఖే హొనే కీ వజహ్ సే యా ఆయిందా సాల్ ములాఖాత్ నా హొసక్నే కే ఏలాన్ కీ వజహ్ సే హజ్జతుల్ వదా ఔర్ దావతో తబ్లీగ్ కీ తక్మీల్ హొజానే కీ వజహ్ సే హజ్జతుల్ బలాగ్ నీజ్ ఇస్లామ్ కీ బున్‌యాదీ ఔర్ జరూరీ తాలీమాత్ కీ ఏలాన్ కీ వజహ్ సే హజ్జతుల్ ఇస్లామ్ కెహ్‌తే హైఁ.

సఫరే ఆఖరత్ కీ తయ్యారీ:

వైసే తో షురూ మాహే సఫర్ సన్ 11 హిజ్రీ హీ సే ఆప్ సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ నే సఫరే ఆఖిరత్ కీ తయ్యారీ కా ఆగాజ్ ఫర్మాదియా థా. ఇస్సే కబ్ల్ హజ్ కే దౌరాన్ జబ్ అల్ యౌమ అక్‌మల్‌తు లకుమ్ దీనకుమ్ వ అత్‌మమ్‌తు అలైకుమ్ నేమతీ వ రజీతు లకుల్ ఇస్లామ దీన నాజిల్ హుయీ తో ఉస్ వఖ్త్ భీ ఫ్రర్మాదియా థా "షాయద్ ఇస్కే బాద్ ఫిర్ తుమ్‌సే మిల్నా నా హొ ఔర్ షాయద్ ఆయిందా తుమ్‌హారే సాథ్ మైఁ హజ్ నా కర్ సకూఁ". ఫిర్ వాపసీ కే బాద్ జబ్ ఇజా జా అ నస్‌రుల్లాహి వల్ ఫత్హ్ నాజిల్ హుయీ తో ఆప్ సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ నే తజ్‌బీహ్ తహ్‌మీద్ ఔర్ తౌబా వ ఇస్తెగ్‌ఫార్ కీ కస్‌రత షురూ ఫర్మాదీ. అహమ్ వసియ్యతేఁ ఫర్మాతే రహేఁ. అప్నే అస్‌హాబే కిరామ్ రజియల్లాహు

అన్‌హుమ్ కో బహుత్ హకీమానా అందాజ్ మే సబర్ కీ తల్‌కీన్ ఫర్మాతే రహే.

ఏక్ దిన్ షుహదా ఎ ఉహద్ కే మకాబిర్ పర్ తష్‌రీఫ్ లేగయే, ఉన్కేలియే దుఆ ఎ మగ్‌ఫిరత్ ఫర్మాయీ. ఏక్ రాత్ జన్నతుల్ బఖీ తష్‌రీఫ్ లేగయే ఔర్ వహాఁ ఆరామ్ కర్నేవాలే ముసల్మానోఁ కేలియే దుఆ ఫర్మాయీ. ఏఖీ ఫర్మాయా కే ముబారక్ హెూ కే తుమ్ ఇన్ ఆజ్‌మాయిషోఁ సే మెహ్‌ఫూజ్ హెూ జిస్మే లోగ్ ముబ్‌తలా హైఁ. ఫిత్నే అంధేరీ రాత్ కే టుక్‌డోఁ కీ తరహ్ ఏక్ కే పీఛే ఏక్ బఢ్‌తే జారహే హైఁ. ఔర్ హర్ అగ్లా ఫిత్‌నా పిఛ్‌లే ఫిత్నే సే బత్తర్ హై.

ఏక్ మర్తబా హాజ్రత్ ఫాతిమా రజియల్లాహు అన్‌హా సే ఫర్మాయా "జిబ్రయీల్ హర్ సాల్ రమజాన్ మే మేరే సాథ్ ఖుర్‌ఆనే కరీమ్ కా సిర్ఫ్ ఏక్ దౌర్ కర్తే థే. ఇస్ సాల్ దో దౌర్ కియే హైఁ. మైఁ గుమాన్ కర్తా హుఁ కే మేరీ రవాన్‌గీ కా వఖ్త్ ఖరీబ్ ఆగయా హై. నీజ్ ఇస్ రమజాన్ మే ఆప్ సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ నే 10 కే బజాయే 20 యౌమ్ కా ఏతెకాఫ్ ఫర్మాయా.

(ఇసీ వజహ్ సే బుజుర్గానే దీన్ ఫర్మాతయే హైఁ ఎకే ఆద్మీ కో ఉమర్ కే ఆఖ్రీ అయ్యామ్ మే ఇబాదాత్ ఔర్ దుఆ వ ఇస్తెగ్‌ఫార్ కీ కస్‌రత్ ఔర్ రుజూ ఇలల్లాహ్ కా ఎహ్‌తెమామ్ కర్నా చాహియే. ఆజ్ కల్ అఫ్‌సోహ్ హై కే ఇస్ ఉమర్ మే దునియా కే ఝమేలే హీ బఢ్‌తే జాతే హైఁ).

ఏక్ మర్తాబా మిమ్‌బరే ముబారక్ పర్ తష్‌రీఫ్ ఫర్మా హెూకర్ ముసల్మానోఁ కో ఖితాబ్ కర్తే హువే ఇర్‌షాద్ ఫర్మాయా: మైఁ తుమ్ కో అల్లాహ్ కే తక్వే కీ వసియ్యత్ కర్తా హూఁ. ఔర్ తుమ్‌హే అల్లా:హ్ తఆలా కే హవాలే కర్తా హూఁ ఔర్ తుమ్ కో అల్లాహ్ తఆలా సే డరాతా హూఁ. దేఖో లోగో అల్లాహ్ కీ జమీన్ పర్ తకబ్బుర్ ఔర్ గురూర్ సే మత్ రహో కరో. ఇస్ ముఖ్తసర్ మగర్ ముఫీద్ వ జామె వసియ్యత్ కే బాద్ ఆప్ సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ నే ముసల్మానోఁ కే అమనో అమాన్ కేలియే నీజ్ రహ్మతే ఖుదావందీ కే నుజూల్ ఔర్ రిజ్ఖ్ కీ ఫరాఖీ కేలియే దువాయేఁ దీ.

ముఆమలాత్ కీ సఫాయీ:

ఏక్ మర్తబా మస్‌జిద్ మే తష్‌రీఫ్ లాయే, ఔర్ సహాబా ఎ కిరామ్ రజియల్లాహు అన్‌హువమ్ కే మజ్మే సే ఖితాబ్ కర్తే హువే ఇర్‌షాద్ ఫర్మాయా కే అగర్ మైఁ నే కిసీ కో మారా హెూ యా బురా భలా కహా హెూ తో వో ముఝే మాఫ్ కర్దే యా ఇన్తెకామ్ లేలే ఔర్ అగరే మేరే జిమ్మే కిసీ కా పైసా బాఖి హై తో వో ముఝే మాఫ్ కర్దే యా ముఝ్‌సే అప్నా హిసాబ్ కితాబ్ కర్లే. ఖబర్ దార్ ఇస్ మామలే మే కోయీ షఖ్స్ షర్మ్ యా మేరీ నారాజీ కా లిహాజో ఖయాల్ నా కరే. క్యూఁ కే దునియా మే మామలాత్ కీ సఫాయీ ఆసాన్ హై మగర్ ఖియామత్ కే దిన్ యే కామ్ బొహెూత్ ముష్కిల్ హై.

మరజుల్ వఫాత్:

29 సఫర్ సన్ 11 హిజ్రీ దో షుంబే కే దిన్ కిసీ జనాజే మే షిర్కత్ కేలియే తష్‌రీఫ్ లేగయే. వాపసీ హీ సే సెహెూతే ముబారక్ నాసాజ్ రెహ్నే లగీ దర్దే సర్ ఔర్ బుఖార్ షదీద్ హెూగయా. బుఖార్ ఇస్ ఖదర్ షదీద్ థా కే సరే ముబారక్ పర్ జో రుమాల్ డాల్ రఖ్ఖా థా బుఖార్ కీ హరారత్ ఉస్కే ఊపర్ సే భీ మెహ్‌సూస్ హెూరహీ థీ. ఔర్ ఆప్ సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ ఇస్ హాలత్ మే భీ 11 యౌమ్ తక్ నమాజ్ కేలియే మస్జిద్ తష్‌రీఫ్ లాతే ఔర్ ఇమామత్ ఫర్మాతే రహే. ఆఖ్రీ దినోఁ మే తమామ్ అజ్‌వాజే ముతహ్హరాత్ కో జమా ఫర్మాకర్ ఉన్ సే హాజ్రత్ ఆయిషా రజియల్లాహు అన్‌హా కే ఘర్ మే ముస్తకిల్

ఖియామ్ కర్నే కీ ఇజాజత్ లేలీ. సబ్ బీవియోఁ నే బఖుషీ రజామందీ జాహిర్ కీ. ఇన్ దీనోఁ ఆప్ సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ కీ జుబానే ముబారక్ పర్ అక్సర్ యే కలిమాత్ రెహ్తే థే "అల్లాహుమ్ మగ్ఫిర్లీ వ అల్హిఖ్నీ బిర్రఫీకిల్ ఆలా" (అయ్ అల్లాహ్ మేరీ బఖ్షిష్ ఫర్మాదీజియే ఔర్ రఫీకే ఆలా సే మిలాదీజియే. రఫీకే ఆలా సే ముఆద్ అంబియా వ షుహదా వగైరా హైఁ జైసాకే దూస్రీ రివాయత్ మే హై కే ఇస్సే కబ్ల్ ఆప్ అన్అమల్లాహు అలైహిమ్ మినన్ నబియ్యీన వస్సిద్దీఖీన వష్ షుహదాయి వస్సాలిహీన భీ పఢా కర్తే థే).

ఏక్ దిన్ ఇసీ అస్నా మే గుసుల్ ఫర్మాయా ఔర్ తబీయత్ హల్కీ మెహ్సూస్ ఫర్మాయీ తో మస్జిదే ముబారక్ మే తష్రీఫ్ లాయే ఔర్ అప్నే దీదార్ కేలియే బేతాబ్ వ ముంతజిర్ సహాబా రజియల్లాహు అన్హుమ్ సే ఫర్మాయా కే ఏక్ కౌమ్ నే తుమ్ సే పెహ్లే అప్నే నబీ కీ ఖబర్ కో సజ్దా గాహ్ బనాలియా థా. మగర్ తుమ్ లోగ్ ఐసా హర్గిజ్ నా కర్నా క్యోఁ కే జో కోయీ అంబియా కీ ఖబర్ పర్ సజ్దా కర్తా హై ఉస్ పర్ అల్లాహ్ కా సఖ్త్ గజబ్ హోతా హై, దేఖో మైఁ తుమ్హే ఐసీ హర్కత్ కర్నే గజబే ఖుదావందీ కే ముస్తహిఖ్ బన్నే సే మనా కర్తా హూఁ. మైఁ తబ్లీగ్ కర్చుకా (తుమ్హారా కామ్ ఇత్తెబా హై) యే కెహ్కర్ ఆప్ సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ నే అల్లాహ్ తఆలా కో అప్నే ఫరీజే కీ అదాయిగీ పర్ గవాహ్ బనాయా. ఇస్కే బాద్ నమాజ్ పఢాయీ. నమాజ్ కే బాద్ మింబరే ముబారక్ పర్ ఆఖ్రీ మర్తబా చఢే ఔర్ ఫర్మాయా కే ఏక్ బందే కో జిందగీ ఔర్ మౌత్ కే బారే మే ఇఖ్తియార్ దియా గయా తో ఉస్నే ఆఖిరత్ కో దునియా కే ముఖాబ్లే మే పసంద్ కర్లియా హై. (యే సున్తే హీ సిద్దీఖే అక్బర్ రజియల్లాహు అన్హు సమర్ఘగయే కే ఆప్ అప్నీ జుదాయీ కా ఏలాన్ ఫర్మారహే హైఁ రోతే హువే అర్జ్ కియా నహీ హమ్ అప్నీ ఔర్ అప్నీ ఔలాద్ కీ జానేఁ ఆప్ కీ జిందగీ కేలియే ఖుర్బాన్ కర్దేంగే. ఆప్ నే ఫర్మాయా అబూ బకర్ ! కాబూ మే రహో. ఫిర్ ఆప్ నే ఇర్షాద్ ఫర్మాయా మేరే బాద్ మస్జిద్ మే ఖుల్నే వాలే సబ్ దర్వాజే బంద్ కర్దియే జాయే. సివాయే అబూ బకర్ కే దర్వాజే కే. మైఁ నహీ జాంతా కే అబూ బకర్ సే బఢ్కర్ భీ కోయీ మేరే నజ్దీక్ బెహ్తర్ హై. అగర్ మైఁ కిసీ కో అప్నా ఖలీల్ బనాతా తో అబూబకర్ కో బనాతా. లేకిన్ వో మేరే ఈమానీ భాయీ ఔర్ మేరే సాథీ హైఁ. యహాఁ తక్కే అల్లాహ్ తఆలా ముఝే ఔర్ ఉన్కో అప్నే పాస్ జమా ఫర్మాయే. (ఇబ్నె హిషామ్) ఫిర్ ఆప్ సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ నే అన్సార్ కే బారే మే ఖుసూసీ వసియ్యత్ ఫర్మాయీ. ఉన్కే ఎహ్సానాత్ కా జికర్ ఫర్మాయా. ఔర్ ఫర్మాయా కే అన్సార్ కీ అచ్ఛాయియాఁ ఖబూల్ కర్లో ఔర్ కోయీ గలతీ హోజాయే తో దర్గుజర్ కర్దియా కరో.

అప్నే సాలానా మెంబర్షిప్ కీ రఖమ్ హమారే ఇస్ బ్యాంక్ అకౌంట్ మే జమా కరేఁ

తఫ్సీలాత్

Ac. no:035210011034204
MOHD ABDUL QAVI,
ANDHRA BANK,
MALAKPET BRANCH
IFSC Code: ANDB0000352

నీజ్ రఖమ్ జమా కర్నే కే బాద్ హమే ఇస్ నంబర్ పర్ ఇత్తెలా దేనా నా భూలేఁ
9030557865

ఖాతూనే జన్నత్ హజ్రత్ ఫాతిమా రజియల్లాహు అన్హా.

గోష ఎ ఖవాతీన్

తజ్కిర ఎ సహాబియ్యాత్ 'తాలిబ్ హాషిమ్'

హజ్రతే మదీనా కే వఖ్త్ సయ్యిదహ్ ఫాతిమా రజియల్లాహు అన్హా సిన్నే బులూగత్ కో పహుంచ్చుకీ థీఁ. హజ్రత్ అబూ బకర్ సిద్దీఖ్ రజియల్లాహు అన్హు నే హజ్రత్ ఫాతిమా రజియల్లాహు అన్హా కేలియే పైగామ్ భేజా. లేకిన్ రసూలుల్లాహ్ సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ ఖామూష్ రహే యా బాజ్ రివాయతోఁ కే ముతాబిఖ్ ఫర్మాయా "జో ఖుదా కా హుకుమ్ హోగా". ఫిర్ హజ్రత్ ఉమర్ ఇబ్నుల్ ఖత్తాబ్ రజియల్లాహు అన్హు నే హజ్రత్ ఫాతిమా రజియల్లాహు అన్హా కేలియే పైగామ్ భేజా. హుజూర్ సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ నే ఉన్హేఁ భీ యహీ జవాబ్ దియా. చంద్ దిన్ బాద్ హుజూర్ సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ నే హజ్రత్ ఫాతిమా రజియల్లాహు అన్హా కీ నిస్బత్ షేరే ఖుదా హజ్రత్ అలీ కర్రమల్లాహు వజ్హహూ సే కర్దీ. యే నిస్బత్ కైసే ఖరార్ పాయీ ఇస్కే ముతాల్లిఖ్ 3 ముఖ్తలిఫ్ రివాయతేఁ హైఁ.

ఏక్ రివాయత్ కే ముతాబిఖ్ హజ్రత్ అలీ రజియల్లాహు అన్హు కీ ఏక్ ఆజాద్ కర్దా లౌండీ నే ఏక్ దిన్ ఉన్ సే పూఛా "క్యా ఫాతిమా కా పైగామ్ హుజూర్ కో కిసీ నే భేజా?" హజ్రత్ అలీ నే జవాబ్ దియా "ముఝే మాలూమ్ నహీ". ఉస్నే కహా "ఆప్ క్యూఁ పైగామ్ నహీ భేజ్తే?" హజ్రత్ అలీ నే ఫర్మాయా "మేరే పాస్ క్యా చీజ్ హై కే మైఁ అర్జ్ కరూఁ?"

ఉస్ నేక్ బఖ్త్ నే మజ్బూర్ కర్కే జనాబ్ అలీ ముర్తజా రజియల్లాహు అన్హు కో హుజూర్ సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ కీ ఖిద్మత్ మే భేజా. కుఛ్ హుజూర్ కీ జలాలత్ ఔర్ కుఛ్ ఫిత్రీ హయా కే జుబాన్ సే కుఛ్ నా కెహ సకే ఔర్ సర్ ఝుకాకర్ ఖామూష్ బైఠే రహే.

హుజూర్ సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ నే ఖుద్ హీ తవజ్జుహ ఫర్మాయీ ఔర్ పూఛా "అలీ ! ఆఖిర్ ఖిలాఫే మామూల్ బిల్కుల్ హీ చుప్ చాప్ హో, క్యా ఫాతిమా సే నికాహ్ కీ దర్ఖ్వాస్త్ లేకర్ ఆయే హో?" హజ్రత్ అలీ నే అర్జ్ కియా బేషక్ యా రసూలల్లాహ్". హుజూర్ సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ నే పూఛా "తుమ్హారే పాస్ మెహెర్ అదా కర్నే కేలియే భీ కుఛ్ హై?" హజ్రత్ అలీ రజియల్లాహు అన్హు నే నఫీ మే జవాబ్ దియా.

ఫిర్ హుజూర్ సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ నే ఫర్మాయా: "మైఁ నే తుమ్హే జో జిరాహ్ దీ థీ వహీ మెహెర్ మే దేదో".

హజ్రత్ అలీ రజియల్లాహు అన్హు నే ఇర్షాదే నబవీ కే ఆగే సరే తస్లీమ్ ఖమ్ కియా. ఉస్కే బాద్ ఆప్ జిరాహ్ ఫురోఖ్త్ కర్నే కేలియే బాజార్ కీ తరఫ్ రవానా హువే. రాస్తే మే హజ్రత్ ఉస్మాన్ రజియల్లాహు అన్హు మిల్గయే. ఉన్హోనే 480 దిర్హమ్ పర్ యే జిరా ఖరీద్లీ. ఫిర్ యహీ

జిరాహ్ హజ్రత్ అలీ రజియల్లాహు అన్హు కో బతౌరే హదియా వాపస్ కర్దియా.

జిరాహ్ కీ ఖీమతే ఫురోఖ్త్ హజ్రత్ అలీ రజియల్లాహు అన్హు నే హుజూర్ సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ కీ ఖిద్మత్ మే హాజిర్ కీ తో ఆప్ సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ నే ఫర్మాయా "దో తిహాయీ ఖుష్బూ వగైరా పర్ సర్ఫ్ కరో ఔర్ ఏక్ తిహాయీ సామానే షాదీ ఔర్ దీగర్ అషియా ఎ ఖానా దారీ పర్ ఖర్చ్ కరో.

ఫిర్ హుజూర్ సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ నే హజ్రత్ అనస్ రజియల్లాహు అన్హు కో హుకుమ్ దియా కే జాకర్ అబూ బకర్, ఉమర్, అబ్దుర్రహ్మాన్ బిన్ ఔఫ్ ఔర్ దీగర్ ముహాజిరీనో అన్సార్ కో బులాలావో. జబ్ సబ్ దర్బారే నుబువ్వత్ మే జమా హొగయే తో హుజూర్ సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ మింబర్ పర్ తష్రీఫ్ లేగయే ఔర్ ఫర్మాయా: "అయ్ గిరోహే ముహాజిరీనో అన్సార్ అభీ జిబ్రయీలే అమీన్ మేరే పాస్ యే ఇత్తెలా లేకర్ తష్రీఫ్ లాయే థే కే అల్లాహ్ తఆలా నే బైతుల్ మామూర్ మే ఫాతిమా బిన్తే ముహమ్మద్ కా నికాహ్ అప్నే ఖాస్ బందే అలీ ఇబ్నె అబీ తాలిబ్ సే కర్దియా. ఔర్ ముఝే హుకుమ్ హువా హై కే అక్ద్ ఎ నికాహ్ కీ తజ్దీద్ కర్కే గవాహాన్ కే రూబరూ ఈజాబో ఖబూల్ కరావూ".

ఫిర్ హుజూర్ సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ నే ఖుత్బ ఎ నికాహ్ పఢా ఔర్ అలీ రజియల్లాహు అన్హూ సే ముతబస్సమ్ హొకర్ ఫర్మాయా: మైఁ నే 400 మిస్కాల్ చాందీ మెహెర్ పర్ ఫాతిమా కో తేరే నికాహ్ మే దేదియా. క్యా తుఝే మన్జూర్ హై.

హజ్రత్ అలీ రజియల్లాహు అణ్హు నే అర్జ్ కియా "బసరో చష్మ్".

ఫిర్ హుజూర్ సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ నే దుఆ ఫర్మాయీ. ఫిర్ సబ్ నే దుఆ ఎ ఖైరో బర్కత్ మాంగీ ఔర్ హుజూర్ సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ నే ఏక్ తబక్ చొహారే హాజిరీన్ మే తక్సీమ్ కియా.

జమాన ఎ నికాహ్ కే ముతాల్లిఖ్ రివాయతేఁ ముఖ్తలిఫ్ హైఁ. బాజ్ కే నజ్దీక్ యే ముబారక్ నికాహ్ సఫర్ సన్ 2 హిజ్రీ ఔర్ బాజ్ కే నజ్దీక్ ముహర్రమ్ యా రజబ్ సన్ 2 హిజ్రీ మే హువా. ఏక్ ఔర్ రివాయత్ కే ముతాబిక్ యే నికాహ్ షవ్వాల్ సన్ 3 హిజ్రీ మే హువా. బాజ్ ముఅర్రిఖీన్ కా కౌల్ యే హై కే యే నికాహ్ జంగే ఉహద్ కే బాద్ ఔర్ హజ్రత్ ఆయిషా సిద్దీఖా రజియల్లాహు అన్హా కీ రుఖ్సతీ కే సాఢే చార్ మాహ్ బాద్ హువా. బహర్ హాల్ నికాహ్ కే వఖ్త్ అక్సర్ అహ్లే సీరత్ కే నజ్దీక్ హజ్రత్ ఫాతిమతుజ్ జహ్రా రజియల్లాహు అన్హా కీ ఉమర్ తక్రీబన్ 15 సాల్ కీ థీ ఔర్ హజ్రత్ అలీ కర్రమల్లాహు వజ్హహూ కీ ఉమర్ తక్రీబన్ 21 సాల్ కీ థీ.

---

1. సుర్మా క్యూఁ లగాతే హైఁ? జుమా కే దిన్ యా ఈద్ కే దిన్ సుర్మా నా లగాయే తో?

జ: హజ్రత్ ఇబ్నె అబ్బాస్ రజియల్లాహు అన్హుమా ఫర్మాతే హైఁ కే రసూలుల్లాహ్ సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ సోనే సే పెహ్లే ఇస్మిద్ సుర్మా లగాతే థే. (షమాయిలే తిర్మిజీ). రసూలుల్లాహ్ సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ కీ ఇస్ సున్నత్ పర్ అమల్ కర్తే హువే రాత్ కో సోతే వఖ్త్ సుర్మా లగాతే హైఁ. సుర్మా లగాకర్ సోనే సే నిగాహ్ తేజ్ హొతీ హై ఔర్ పల్కే దరాజ్ హొతీ హఁ. ఇసీలియే రసూలుల్లాహ్ సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ నే ఇస్మిద్ సుర్మా లగానే కా హుకుమ్ దియా హై. (తిర్మిజీ) జుమా యా ఈద్ కే దిన్ సుర్మా లగానా రసూలుల్లాహ్ సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ యా ఆప్ కే సహాబా సే సాబిత్ నహీ. ఇస్లియే జుమా/ఈద్ కే దిన్ సున్నత్ సమఝ్కర్ సుర్మా నహీ లగానా చాహియే.

మస్లే మసాయిల్

వజూ కిస్ హోలాత్ మే ఫర్జ్ హై?

ముఖ్తలిఫ్ హాలాత్ కే ఏతెబార్ సే వజూ కే అహ్కామ్ భీ ముఖ్తలిఫ్ యానీ బదల్తే రెహ్తే హైఁ. మసలన్ బాజ్ హాలాత్ మే వజూ కర్నా ఫర్జ్ హొతా హై తో బాజ్ హాలాత్ మే వాజిబ్. బాజ్ హాలాత్ మే వజూ కర్నా సున్నత్ హొతా హై తో బాజ్ హాలాత్ మే ముస్తహబ్.

ఇన్షాల్లాహ్ ఇస్ షుమారే మే హమ్ యహీ జానేంగే కే వజూ కర్నా కబ్ ఫర్జ్ హై, కహాఁ వాజిబ్ హై, కిన్ హాలాత్ మే సున్నత్ హై ఔర్ కిన్ ముఖామాత్ మే ముస్తహబ్ హై.

దిర్జే జైల్ హోలాత్ మే వజూ కార్నా ఫర్జ్ హై:

చార్ మౌఖోఁ పర్ వజూ కర్నా ఫర్జ్ హొజాతా హై.

1. జబ్ నమాజ్ కా ఇరాదా కరే:

నమాజ్ చాహే వో ఫర్జ్ హొ, యా సున్నత్ హొ యా నఫిల్ హర్ నమాజ్ కేలియే వజూ కర్నా ఫరజ్ హై. వజూ కియే బగైర్ ఆద్మీ నమాజ్ హీ నహీ పఢ్సక్తా. అల్లాహ్ తఆలా ఖుర్ఆనే మజీద్ మే బందోఁ కో యూఁ హుక్మ్ ఫర్మాతా హై:

యా అయ్యుహల్లజీన ఆమనూ ఇజా కుమ్తుమ్ ఇల్సలాతి ఫగ్సిలూ వ్యుజూహకుమ్ వ అయ్దియకుమ్ ఇలల్ మరాఫిఖి వమ్సహూ బిరుఊసికుమ్ వ అర్జులికుమ్ ఇలల్ కాబైన్

అయ్ ఈమాన్ వాలో ! జబ్ తుమ్ నమాజ్ కేలియే ఖడేహొ తో అప్నే చెహరే కో ఔర్ అప్నే హాథోఁ కో కొహ్నియోఁ తక్ ధోలియాకరో. ఔర్ అప్నే సర్ కా మసాహ్ కరో ఔర్ అప్నే పైరోఁ కో టఖ్నోఁ తక్ ధోలియా కరో.

ఇస్ ఆయత్ మే "జిస్ వఖ్త్ నమాజ్ కేలియే ఖడే హొ ఉస్ వఖ్త్ వజూ కర్నే కా హుకుమ్ దియా గయా హై". ఇస్కా యే మత్లబ్ నహీ కే నమాజ్ కేలియే జబ్ ఇఖామత్ కహీ జాయే తో నమాజ్ కేలియే ఖడే హొకర్ వజూ కర్నే చాహియే. బల్కే ఇజా కుమ్తుమ్ కా మత్లబ్ ఇజా అరత్తుమ్ హై. యానీ జబ్ తుమ్ నమాజ్ పఢ్నా చాహొ తో ఉస్కేలియే పెహ్లే వజూ కరో. నబి ఎ కరీమ్ సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ కీ కయీ అహాదీస్ సే భీ పతా చల్తా హై కే వజూ నమాజ్ కీ కుంజీ హై. యానీ ఉస్కే బగైర్ నమాజ్ మే దాఖిల్ నహీ హొసక్తే. ఇస్లియే పుకహా ఎ కిరామ్ నే వజూ కర్నే కో నమాజ్ కే ఫరాయిజ్ మే షుమార్ కియా హై.

ఇస్ జగహ్ మష్హూర్ ముఫస్సిర్ ఇమామ్ ఇబ్నె కసీర్ రహ్మతుల్లాహి అలైహ్ కి ఏక్ బాత్ నకల్ కర్నా ఫాయిదే సే ఖాలీ నహీ. ఊపర్ లిఖీ గయీ ఆయత్ మే హర్ ఉస్ ఆద్మీ కో జో నమాజ్ కా ఇరాదా కరే వజూ కర్నే కా హుకుమ్ దియా గయా హై. ఇస్మే యే తఖ్సీస్ నహీ కీ గయీ కే జిస్కో వజూ నా హొ వహీ వజూ కరే. యానీ హుకుమ్ ఆమ్ రఖ్ఖా గయా హై. చాహే వో బావజూ హొ యా నా హొ. లేకిన్ జో బావజూ హొ ఉ

స్కేలియే యే హుకుమ్ ఇస్తెహ్బాబీ హై. యానీ పెహ్లేసే వజూ హోనే కే బావజూద్ ఫరజ్ నమాజ్ కా వఖ్త్ హోనే కే బాద్ దుబారా తాజా వజూ కర్నా ముస్తహబ్ హై. ఇస్మే జ్యాదా సవాబ్ హై.

ఇమామ్ ఇబ్నె కసీర్ రహ్మతుల్లాహి అలైహ్ నే ఇస్కీ దలీల్ కే తౌర్ పర్ చంద్ ఏక్ అహాదీస్ కో భీ జికర్ కియా హై జో హస్బే జైల్ హై:.

"ఇమామ్ ముస్లిం నే రివాయత్ కియా హై కే ఆప్ సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ హర్ నమాజ్ కేలియే తాజా వజూ కియా కర్తే థే. లేకిన్ ఫతెహ్ మక్కా కే దిన్ ఆప్ నే ఏక్ హీ వజూ సే కయీ నమాజేఁ పఢీ. ఇస్ మాజరే కో దేఖ్ కర్ హజ్రత్ ఉమర్ రజియల్లాహు అన్హు నే అర్జ్ కియా "యా రసూలల్లాహ్ ! ఆజ్ ఆప్ నే ఖిలాఫే మామూల్ ఏక్ కామ్ కియా హై (ఏక్ హీ వజూ సే ముతఅద్దద్ నమాజేఁ అదా కీ)" ఆప్ నే ఫర్మాయా "హాఁ మైఁ నే జాన్ బూఝ్ కర్ ఐసా కియా హై".

యహాఁ చంద్ బాతేఁ కాబిలే గౌర్ హైఁ. ఫతెహ్ మక్కా కా వాఖియా సన్ 8 హిజ్రీ మే పేష్ ఆయా థా. ఔర్ మష్హూర్ కౌల్ కే ముతాబిక్ హజ్రత్ జిబ్రయీల్ అలైహిస్సలామ్ నే ఆప్ కో వజూ ఔర్ నమాజ్ కా తరీఖా హిజ్రత్ సే పెహ్లే మక్కతుల్ ముకర్రమహ్ మే సిఖ్లాయా థా. జిస్సే పతా చల్తా హై కే ఆప్ నే తక్రీబన్ 10–15 సాల్ తక్ బడే ఎహ్తెమామ్ సే హర్ నమాజ్ కేలియే తాజా వజూ కియా. ఫకత్ ఏక్ బార్ ఆప్ నే ఏక్ వజూ సే ముతఅద్దద్ నమాజేఁ అదా కీ ఔర్ వో భీ బయానే జవాజ్ కేలియే. తాకే లోగ్ యే నా సమఝ్ జాయే కే వజూ హోనే కే బావజూద్ హర్ నమాజ్ కేలియే తాజా వజూ కర్నా జరూరీ హై.

హజ్రత్ ఇబ్నె ఉమర్ రజియల్లాహు అన్హుమా కీ ఏక్ ఔర్ రివాయత్ మే హై కే ఆప్ సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ వజూ అల్ల్ వజూ యానీ వజూ హోనే కే బావజూద్ ఫరజ్ నమాజ్ కేలియే తాజా వజూ కర్నే కీ ఫజీలత్ బయాన్ కర్తే హువే ఇర్షాద్ ఫర్మాయా కే ఇస్ పర్ అల్లాహ్ తఆలా 10 నేకియాఁ అతా ఫర్మాతే హైఁ. ఔర్ నేకియోఁ కే సిల్సిలే మే అల్లాహ్ తఆలా కా జో జాబితా హై వో ఆప్ నే రజబ్ కే షుమారే మే వాఖియ ఎ మేరాజ్ కే జిమ్మ్ మే దేఖ్లియా కే అల్లాహ్ తఆలా ఏక్ నేకీ కే బద్లే 10 సే 700 నేకియా అతా ఫర్మాతే హైఁ. జిస్మే జిత్నా ఇఖ్లాస్ హోగా ఉస్కో ఉత్నా సవాబ్ జ్యాదా మిలేగా. ఇసీలియే ఆప్ సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ బడే ఎహ్తెమామ్ సే హర్ ఫరజ్ నమాజ్ కేలియే ముస్తకిల్ వజూ కియా కర్తే థే.

ఇసీ తరహ్ హజ్రత్ అలీ రజియల్లాహు అన్హు కా భీ మామూల్ థా కే వో హర్ నమాజ్ కేలియే ముస్తఖిల్ వజూ కియా కర్తే థే ఔర్ అప్నే ఇస్ అమల్ కీ దలీల్ కే తౌర్ పర్ యహీ ఆయత్ తిలావత్ ఫర్మాతే థే.

యహాఁ ఏక్ ఇష్కాల్ దిల్ మే హోసక్తా హై కే జబ్ వజూ హోనే కే బావజూద్ హమ్ దుబారా వజూ కరేఁ తో క్యా ముకమ్మల్ వజూ (యానీ పూరే సున్నతో ముస్తహబ్బాత్ కీ రిఆయత్ కేసాథ్) కర్నా జరూరీ హై యా సిర్ఫ్ ఫరాయిజ్ అదా కర్లేనే సే భీ యే సవాబ్ హాలిస్ హోగా? ఇమామ్ ఇబ్నె కసీర్ రహ్మతుల్లాహి అలైహ్ నే ఏక్ దూస్రీ రివాయత్ లాకర్ ఇస్కా భీ జవాబ్ దేదియా హై. ఔర్ వో యే హై కే హజ్రత్ ఉమర్ రజియల్లాహు అన్హు ముఖ్తసర్ సా వజూ ఫర్మాకర్ యానీ ఫరాయిజ్ పర్ ఇక్తెఫా కర్కే యూఁ ఫర్మాయా కర్తే థే కే "యే బావజూ హజ్రాత్ కా దుబారా వజూ కర్నే కా తరీఖా హై".

2. నమాజే జనాజా కేలియే:

నమాజే జనాజా కేలియే భీ వజూ కర్నా ఫర్జ్ హై. క్యూఁ కే వో భీ మిన్జుమ్లా నమాజోఁ మే సే

ఏక్ నమాజ్ హై. ఔర్ మజ్‌కూరా ఆయత్ మే హర్ నమాజ్ కేలియే వజూ కర్నే కా హుకుమ్ దియా గయా హై. నీజ్ ఇస్ సిలసిలే మే ఆప్ సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ కీ అహాదీస్ భీ ఆమ్ హైఁ జో జిస్మే కిసీ ఖిసమ్ కీ తఖ్సీస్ నహీ ఆయా. ఆప్ నే ఫర్మాయా: "హదస్ లాహిఖ్ హొనే కే బాద్ దుబారా వజూ కర్నే తక్ అల్లాహ్ తఆలా ఉస్కీ నమాజ్ ఖబూల్ నహీ కర్తే." (బుఖారీ; ముస్లిం). ఇసీ తరహ్ ఆప్ నే ఫర్మాయా: వజూ కే బగైర్ నమాజ్ హీ నహీ హొతీ". లిహాజా నమాజే జనాజా కేలియే భీ వజూ కర్నా ఫర్జ్ హై. అల్‌బత్తా ఏక్ సూరత్ హై జిస్మే జుమ్‌హూర్ ఫుకహా ఔర్ ముహద్దిసీన్ కే ఖిలాఫ్ ఇమామ్ అబూ హనీఫా రహ్మతుల్లాహి అలైహ్ బిలా ఉజర్ తయమ్ముమ్ కర్కే నమాజే జనాజా అదా కర్నే కో జాయిజ్ ఖరార్ దేతే హైఁ.

3. సజ్‌దా ఎ తిలావత్ కేలియే:

ఖుర్‌ఆనే మజీద్ మే 14 మఖ్‌సూస్ ఆయాత్ హైఁ జిన్మే సే కిసీ ఏక్ కో పఢ్నే యా సున్నే సే సజ్‌దా కర్నా వాజిబ్ హొజాతా హై. ఇస్ తరహ్ ఖుర్‌ఆన్ కీ తిలావత్ సే జో సజ్దా వాజిబ్ హొజాతా హై ఉస్కో సజ్ద ఎ తిలావత్ కెహ్తే హై. ఇస్ సజ్ద ఎ తిలావత్ కో అదా కర్నే కేలియే భీ వజూ కా హొనా జరూరీ హై. అగర్ యూఁ హీ బిలా వజూ కోయీ సజ్ద ఎ తిలావత్ కర్లే తో వో కాబిలే కబూల్ నా హొగా. ఇస్కీ దలీల్ సుననుల్ కుబ్రా లిల్ బైహఖీ మే మౌజూద్ హజ్రత్ అబ్దుల్లాహ్ ఇబ్నె ఉమర్ ర.జి కా అసర్ హై జిస్మే ఆప్ నే ఫర్మాయా: "లా యస్‌జుదుర్ రజులు ఇల్లా వహువ తాహిరున్" ఆద్మీ సజ్దా నా కరే మగర్ పాకీ కీ హాలత్ హీ మే. "వలా యుసల్లీ అలల్ జనాజతి ఇల్లా వహువ తాహిరున్" పాకీ కీ హాలత్ హీ మే వో జనాజే కీ నమాజ్ పఢే. హాఫిజ్ ఇబ్నె హజర్ అస్కలానీ రహ్మ నే ఫత్‌హుల్ బారీ మే ఇస్ అసర్ కో జయ్యిద్ ఖరార్ దియా హై. లిహాజా నమాజే జనాజా కేలియే భీ ఔర్ సజ్ద ఎ తిలావత్ కేలియే భీ బావజూ హొనా ఫర్జ్ హై.

4. ఖుర్‌ఆనే మజీద్ కో ఛూనే కేలియే:

ఖుర్‌ఆనే మజీద్ కో ఛూనే కేలియే భీ వజూ జరూరీ హై. బగైర్ వజూ కే ఖుర్‌ఆనే మజీద్ కో బిలా వజూ కే నహీ ఛూసక్తే.

ఆజ్ కల్ కుఛ్ లోగ్ ముసల్మానోఁ మే యే గలత్ బాత్ ఫైలారహే హైఁ కే ఖుర్‌ఆనే మజీద్ కో ఛూనే కేలియే బావజూ హొనా జరూరీ నహీ హై. బగైర్ వజూ కే భీ హాథ్ లగా సక్తే హైఁ. ఇసీలియే హమ్ ఇస్ మస్లే కో ఇన్‌షాల్లాహ్ తఫ్‌సీలీ దలాయిల్ కేసాథ్ జికర్ కరేంగే.

ఖుర్‌ఆనే మజీద్ సే దలీల్:

అల్లాహ్ తఆలా ఖుర్‌ఆనే మజీద్ మే ఇర్‌షాద్ ఫర్మాతే హైఁ **"లా యుమస్సుహూ ఇల్లల్ ముతహ్హరూన్"** ఉసే పాక్ లోగ్ హీ ఛూ సక్తే హైఁ. (సూరే వాఖియా: 56:79)

ఇమామ్ ఇబ్నె కసీర్ రహ్మతుల్లాహి అలైహ్ నే ఇస్ ఆయత్ కీ తఫ్‌సీర్ కే జైల్ మే ముఖ్తలిఫ్ ఉలమా కీ ఆరా కో బయాన్ కర్నే కే బాద్ ఫర్మాయా: "బాజ్ కెహ్తే హైఁ ముఆద్ జనాబత్ ఔర్ హదస్ సే పాక్ హొనా హై. గో యే ఖబర్ హై లేకిన్ ముఆద్ ఇస్సే ఇన్‌షా హై. ఔర్ మత్లబ్ యే హై కే ముసల్మాన్ నాపాకీ కీ హాలత్ మే ఖుర్‌ఆన్ కో హాథ్ నా లగాయే. ఏక్ హదీస్ మే హై కే హుజూర్ సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ నే హరబీ కాఫిరోఁ కే ముల్క్ మే ఖుర్‌ఆన్ లేజానే సే మనా ఫర్మాయా కే అయ్‌సా నా హొ కే వో దుష్మన్ కే హాథ్ ఆజాయే. (ముస్లిం)

హదీసే పాక్ సే దలీల్

నబి ఎ కరీమ్ సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ నే జో ఫర్మాన్ హజ్రత్ అమ్ర్ ఇబ్నె హజమ్ కో లిఖ్‌కర్

దియా థా ఉస్మే యే భీ థా కే "లా యమస్సుహూ ఇల్లా తాహిరున్" "ఖుర్ఆన్ కో సిర్ఫ్ పాక్ లోగ్ హీ ఛూయే". (ముఅత్తా ఇమామ్ మాలిక్) మరాసిలే అబీ దావూద్ మే ఇమామ్ జుహ్రీ ఫర్మాతే హైఁ కే మైఁ నే ఖుద్ ఇస్ ఫర్మాన్ కో దేఖా ఔర్ మైఁ నే ఉస్మే యే జుమ్లా పఢా హై. (తఫ్సీరే ఇబ్నె కసీర్)

ఆప్ సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ నే హజ్రత్ ఇబ్నె హజమ్ రజియల్లాహు అన్హు కో జో ఫర్మాన్ లిఖ్ భేజా హై జిస్మే ఖుర్ఆన్ కో బగైర్ వజూ కే హాథ్ నా లగానే కా హుకుమ్ హై యే 10 సనదోఁ సే మర్వీ హై. అగర్ చే కే ఇన్ అసానీద్ మే కలామ్ హై లేకిన్ వో ఏక్ దూస్రే కో తక్వియత్ పహుంచాతే హైఁ. నీజ్ ఇస్కో తలక్కీ బిల్ కబూల్ హాసిల్ హై. యానీ ఉలమా నే హర్ దౌర్ మే ఇసే కబూల్ కియా ఔర్ ఇసే మోతబర్ మానా హై. ఉలమా ఎ కిరామ్ కీ ఏక్ లంబీ ఫెహ్రిస్త్ హై జిన్హోనే ఇస్ అసర్ కో సహీ ఔర్ మోతబర్ ఖరార్ దియా.

సహాబా ఎ కిరామ్ కా అమల్:

హజ్రత్ సల్మాన్ ఫార్సీ రజియల్లాహు అన్హు కా అసర్ సహీ సనద్ కే సాథ్ మర్వీ హై హజ్రత్ అల్కమా యా అబ్దుర్రహ్మాన్ ఇబ్నె యజీద్ ఫర్మాతే హైఁ కే ఏక్ దిన్ హమ్ హజ్రత్ సల్మాన్ ఫార్సీ రజియల్లాహు అన్హు కీ ఖిద్మత్ మే థే. ఆప్ కజాయే హాజత్ కేలియే గయే ఔర్ జబ్ వాపస్ ఆయే తో హమ్మే ఉన్ సే కహా కే హజ్రత్ ఆప్ వజూ కర్లీజియే క్యూఁ కే హమ్ ఖుర్ఆన్ కీ ఆయతోఁ కే బారే మే ఆప్ సే కుఛ్ సువాలాత్ కర్నా చాహ్తే హైఁ. ఆప్ రజియల్లాహు అన్హు నే ఫర్మాయా కే పూఛో, మై ఖుర్ఆన్ కో హాథ్ లగాయే బగైర్ హీ జవాబ్ దేదూంగా. ఖుర్ఆన్ కో హాథ్ లగానే కేలియే వజూ కీ జరూరత్ హై. (ఖుర్ఆన్ కీ ఆయతోఁ కే బారే మే బతానే కేలియే నహీ). (హాకిమ్; బైహఖీ; ముసన్నఫ్ ఇబ్నె అబీ షైబహ్; దారకుత్నీ వగైరా)

సాద్ ఇబ్నె అబీ వక్కాస్ రజియల్లాహు అన్హు కే బేటే ముస్అబ్ ఏక్ దిన్ ఆప్ కే పాస్ ఖుర్ఆనే మజీద్ హాథ్ మే లియే ఖడే థే. అచానక్ ఉన్హోనే అప్నా జిస్మ్ ఖుజాయా తో హజ్రత్ సాద్ రజియల్లాహు అన్హు నే పూఛా కే షాయద్ తుమ్నే అప్నీ షరమ్ గాహ్ కో హాథ్ లగాయా. ఉన్ హోనే కహా కే జీ హాఁ. తో ఆప్ రజియల్లాహు అన్హు నే ఫొరన్ ఖుర్ఆన్ రఖ్కర్ వజూ కర్నే కా హుకుమ్ దియా. (ముఅత్తా ఇమామ్ మాలిక్; బైహఖీ)

యే రివాయత్ భీ సహీ హై బల్కే బుఖారీ ఔర్ ముస్లిం కీ షర్త్ పర్ హై. ఇస్సే పతా చల్తా హై కే బిలా వజూ ఖుర్ఆనే మజీద్ కో హాథ్ నహీ లగానా చాహియే. వో ఇస్ తరహ్ కే ఆద్మీ కా అప్నీ షరమ్గాహ్ ఛూనే సే వజూ టూట్తా హై యా నహీ ఇస్మే హదీసే అలగ్ అలగ్ హైఁ. కుఛ్ హదీసోఁ సే పతా చల్తా హై కే వజూ టూట్ జాతా హై ఔర్ కుఛ్ హదీసోఁ సే పతా చల్తా హై కే వజూ నహీ టూట్తా. గాలిబన్ హజ్రత్ సాద్ రజియల్లాహు అన్హు భీ యహీ మాన్తే థే కే అప్నీ షరమ్గాహ్ కో ఛూనే సే వజూ టూట్ జాతా హై. ఇసీలియే ఆప్ నే అప్నే బేటే కో హుకుమ్ దియా కే వో ఖుర్ఆనే మజీద్ కో రఖ్ కర్ పహ్లే వజూ కర్కే ఆయే. క్యూ కే వో జాన్తే థే కే ఆప్ సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ నే ఫర్మాయా "లా యమస్సుహూ ఇల్లల్ ముతహ్హరూన్". బావజూ హజ్రాత్ హీ ఖుర్ఆన్ కో హాథ్ లగాయే.

ఇసీ తరహ్ హజ్రత్ ఉమర్ రజియల్లాహు అన్హు కే ఇస్లామ్ లానే కే వాఖియే సే భీ పతా చల్తా హై కే బగైర్ వజూ కే ఖుర్ఆనే మజీద్ కో హాథ్ నహీ లగానా చాహియే. యే వాఖియా ఖుద్ హజ్రత్ ఉమర్, హజ్రత్ ఇబ్నె అబ్బాస్ ఔర్

హజ్రత్ అనస్ రజియల్లాహు అన్హుమ్ సే ముఖ్తలిఫ్ సనదోం సే మర్వీ హై జిస్కా హాసిల్ యే హై కే ఆప్ కో జబ్ యే పతా చలా కే ఆప్ కీ బెహెన్ ఔర్ బెహన్వీ ముసల్మాన్ హోచుకే హైం తో ఆప్ గుస్సే మే ఉన్కే ఘర్ గయే ఔర్ ఉన్కో ఖుర్ఆనే మజీద్ సీఖ్తేహువే దేఖా. అవ్వలన్ ఆప్ నే ఉన్ పర్ అప్నా గుస్సా బర్సాయా ఫిర్ జబ్ ఖున్ మే లత్పత్ అప్నీ బెహెన్ కో దేఖ్కర్ కుఛ్ గుస్సా థమా తో ఆప్ నే ఖుర్ఆన్ కో అప్నే హాథ్ మే లేకర్ పఢ్నా చాహా. లేకిన్ ఆప్ కి బెహెన్ నే యే కెహ్ కర్ ఖుర్ఆన్ ఉన్కే హాథ్ మే దేనే సే ఇన్కార్ కియా కే తుమ్ నాపాక్ హో నా తుమ్ గుసుల్ కర్తే హో నా హీ వజూ. ఔర్ ఖుర్ఆన్ కో పాక్ లోగ్ హీ హాథ్ లగాసక్తే హైం. ఫిర్ ఆప్ నే గుసుల్ కియా ఔర్ ఖుర్ఆనే మజీద్ కే అవ్రాఖ్ కో హాథ్ మే లేకర్ పఢా ఔర్ ఫిర్ ఇస్లామ్ ఖబూల్ కర్లియా.

ఇస్ వాఖియే సే భీ సాఫ్ పతా చల్తా హై కే ఖుర్ఆనే మజీద్ కో బిలా వజూ హాథ్ నహీ లగానా చాహియే.

ఇన్ తమామ్ దలాయిల్ సే యే బాత్ వాజెహ్ హోజాతీ హై కే జిస్ తరహ్ బగైర్ వజూ కే నమాజ్ నహీ పఢ్సక్తే ఇసీ తరహ్ బగైర్ వజూ కే ఖుర్ఆనే మజీద్ కో భీ ఛూనహీ సక్తే. వల్లాహు ఆలము బిస్సవాబ్.

---

2. గుజిష్తా షుమారే మే హజ్రత్ హాజరా రజియల్లాహు అన్హా కే బారే మే యే లిఖ్ా గయా కే వో ఏక్ బాంఝీ థీం. జబ్కే ఏక్ మష్హూర్ ఆలిమే దీన్ కెహ్తే హైం కే వో షెహ్జాదీ థీం. ఇస్ సిల్సిలే మే ఏక్ ముఫ్తీ సాహెబ్ సే దర్యాఫ్త్ కియాతో ఉన్హోనే కహా కే ఫైగామ్ ఎ హిదాయత్ కే మజామీన్ హమ్ జైసే ఆమ్ ఉలమా లిఖ్తే హైం జో నిస్బతన్ ఉన్ ఆలిమే దీన్ కే లాయిఖ్ ఏతెబార్ నహీ.

జ: హజ్రత్ ఇబ్రాహీమ్ అలైహిస్సలామ్ అప్నీ బౌజా హజ్రత్ సారా రజియల్లాహు అన్హా కో లేకర్ ఏక్ ఇలాఖే మే హిజ్రత్ కర్కే జాతే హైం జహాం కా బాద్షా బడా జాలిమ్ థా. ఉసే జబ్ ఆప్ కే హుస్నో జమాల్ కా ఇల్మ్ హువా తో ఉస్నే ఆప్ కే సాథ్ బురాయీ కా ఇరాదా కియా. లేకిన్ ఆప్ కీ దుఆ సే వో నాకామ్ హువా ఔర్ బిల్ ఆఖిర్ హాజరా నామీ ఏక్ గులామ్ కో దేకర్ ఆప్ కో వాపస్ భేజ్దియా. యే హుజూర్ సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ నే బత్లాయా. దేఖియే హదీస్ కీ కితాబేం బుఖారీ: 2217; ముస్లిం: 2371; సుననుల్ కుబ్రా లిన్ నసయీ: 8317. నీజ్ తారీఖ్ కి కితాబేం: తారీఖే తబరీ: 1/245–246; అల్ కామిల్ ఫిత్ తారీఖ్: 1/91–92; తారీఖ్ ఇబ్నుల్ వర్దీ: 1/14; తారీఖ్ ఇబ్నె కసీర్ (అల్ బిదాయా వన్ నిహాయా): 1/176.

జహాం తక్ హమే మాలూమ్ హై కిసీ మోతబర్ రివాయత్ మే యే మజ్కూర్ నహీ కే ఆప్ షెహ్జాదీ థీం. ఇసీలియే మోతబర్ ఉలమా కి కితాబోం మే యహీ బాత్ మిల్తీ హై కే ఆప్ బాంఝీ థే. అగర్ కితాబో సున్నత్ సే ఆప్ కే బాత్ కీ కోయీ మజ్బూత్ దలీల్ హోతో హమే బత్లాయే.

వాజెహ్ రహే కే ఫైగామ్ ఎ హిదాయత్ మే కామ్ కర్నే వాలే ఆమ్ ఆలిమ్ మజామీన్ నహీ లిఖ్తే. సిర్ఫ్ బడే ఉలమా కి కితాబోం ఔర్ మజామీన్ కా తర్జమా కర్తే హైం. అగర్ కోయీ మజ్మూన్ లిఖ్నే కీ జరూరత్ పడే హత్తాకే కారియీన్ కే సువాలోం కే జవాబ్ తెహ్రీర్ కర్నే కి నౌబత్ ఆయే తో మష్హూర్ ఆలిమే దీన్ హజ్రత్ మౌలానా ముహమ్మద్ అబ్దుల్ ఖవీ సాహెబ్ సే తస్దీఖ్ హాసిల్ కర్కే హీ షాయా కర్తే హైం.

ముసల్మాన్, ముస్లిం పర్సనల్ లా ఔర్ కామన్ సివిల్ కోడ్ !

ఖుసూసీ మజ్మూన్

మౌలానా ముహమ్మద్ అబ్దుల్ ఖవీ

ఇస్లామ్ ఏక్ ముకమ్మల్ మజ్‌హబ్ ఔర్ ఏక్ ముస్తకిల్ తెహ్‌జీబ్ కా నామ్ హై. ఆమ్ మజాహిబ్ కీ తరహ్ చంద్ అకాయిదో రుసూమ్ సే తాబీర్ నహీ హై. అఖీదే సే లేకర్ ఇబాదాత్ తక్, మాషరతీ, తమద్దునీ ఔర్ ఆయిలీ మసాయిల్ సే లేకర్ ముఆమలాత్ తక్, ఇన్‌ఫరాదీ జిందగీ సే లేఖర్ ఇజ్తెమాయీ ముతాలబాత్ తక్ తమామ్ ఉమూర్ మే ఇస్లామ్ కే మాన్నే వాలోఁ కేలియే ఇస్లామీ అహ్‌కామ్ వ కవానీన్ కీ పాస్‌దారీ లాజిమ్ ఔర్ ఉస్కీ ఖిలాఫ్ వర్జీ సఖ్త్ జుర్మ్ ఔర్ కాబిలే తాజీర్ అమల్ హై.

ఏక్ జరయీ మామలే మే కిసీ సహాబీ రజియల్లాహు అన్‌హు నే ఖతఅన్ యా మునాఫిఖ్ నే కస్‌దన్ నబి ఎ కరీమ్ సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ కే ఫైస్లే పర్ ఏతెరాజ్ కియా తో హఖ్ తఆలా షానహూ నే ఫారన్ వహీ భేజ్‌కర్ దోటోక్ అందాజ్ మే ఖబర్‌దార్ ఫర్మాయా:

నహీ, (అయ్ ఫైగంబర్ !) తుమ్‌హారే పర్‌వర్‌దిగార్ కి ఖసమ్ ! యే లోగ్ ఉస్ వఖ్త్ తక్ మోమిన్ నహీ హోసక్తే జబ్ తక్ యే అప్నే బాహమీ ఝగ్‌డోఁ మే తుమ్హే ఫైసల్ నా బనాయేఁ. ఫిర్ తుమ్ జో కుఛ్ ఫైస్లా కరో ఉస్కే బారే మే అప్నే దిలోఁ మే కోయీ తంగీ మెహ్‌సూస్ నా కరేఁ. ఔర్ ఉస్కే ఆగే ముకమ్మల్ తౌర్ పర్ సరే తస్లీమ్ ఖమ్ కర్దేఁ. (సూరే నిసా)

నికాహ్ కే ఏక్ మస్లే మే ఆప్ సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ కే హుకుమ్ పర్ అప్నీ రాయ్ పేష్ కర్నే కీ గలతీ పర్ వహి ఎ రబ్బానీ నే సాఫ్ సాఫ్ ఏలాన్ కియా:

ఔర్ జబ్ అల్లాహ్ ఔర్ ఉస్కే రసూల్ కిసీ బాత్ కా హత్మీ ఫైస్లా కర్దేఁ తో నా కిసీ మోమిన్ మర్ద్ కేలియే గుంజాయిష్ హై నా కిసీ మోమిన్ ఔరత్ కేలియే కే ఉన్కో అప్నే మామలే మే ఇఖ్తియార్ బాఖీ రహే. ఔర్ జిస్ కిసీ నే అల్లాహ్ ఔర్ ఉస్కే రసూల్ కీ నాఫర్మానీ కీ వో ఖులీ గుమ్‌రాహీ మే పడ్‌గయా. (సూరే అహ్‌జాబ్)

ఇసీ తరహ్ హర్ ఇఖ్తెలాఫ్ ఔర్ నిజా కీ సూరత్ మే ముసల్మానోఁ కో అల్లాహ్ తఆలా ఔర్ ఉస్కే రసూల్ సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ హీ కి జానిబ్ రజూ కర్నే కీ వాజెహ్ తాకీద్ కర్తే హువే ఇర్షాదే రబ్బానీ హోతా హై:

ఫిర్ అగర్ తుమ్‌హారే దర్మియాన్ కిసీ చీజ్ మే ఇఖ్తెలాఫ్ హోజాయే తో అగర్ వాఖయీ తుమ్ అల్లాహ్ ఔర్ యౌమే ఆఖిరత్ పర్ ఈమాన్ రఖ్తే హో తో ఉసే అల్లాహ్ ఔర్ రసూల్ కే హవాలే కర్దో. యహీ తరీఖా బెహ్‌తరీన్ హై ఔర్ ఉస్కా అన్‌జామ్ భీ సబ్ సే బెహ్‌తర్ హై. (సూరే నిసా)

మజ్‌కూరా ఆయాత్ ఔర్ ఉన్కే ఇలావా కితాబో సున్నత్ కీ బేషుమార్ నుసూసే కత్‌ఇయ్యా కీ రోష్నీ మే పూరీ ఉమ్మత్ కే ఉలమా వ అవామ్ యహీ

అఖీదా రఖ్తే హైఁ కే హర్ ముసల్మాన్ అప్నీ జిందగీ కే తమామ్ పెహ్లువోఁ మే అహ్కామే ఇలాహీ ఔర్ ఫరామీనే నబవీ సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ కా పాబంద్ హై. ఔర్ యే కే ఉన్కీ పాబందీ మే నజాత్ ఔర్ నాఫర్మానీ మే హలాకత్ హై. బల్కే ఖుద్ నబి ఎ కరీమ్ సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ నే పూరీ సరాహత్ కే సాథ్ ఇర్షాద్ ఫర్మాయా థా:

మేరా హర్ ఉమ్మతీ జన్నత్ మే జాయేగా సివాయే ఉస్కే జిస్నే ఇన్కార్ కియా. అర్జ్ కియా గయా యా రసూలల్లాహ్ ! ఇన్కార్ కర్నేవాలా కౌన్ హై? తో ఆప్ సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ నే ఫర్మాయా జిస్నే మేరీ ఇతాఅత్ కీ వో జన్నత్ మే జాయేగా ఔర్ జిస్నే మేరా కెహ్నా నా మానా ఉస్నే ఇన్కార్ కియా. (బుఖారీ)

యహీ వజహ్ హై కే నబి ఎ కరీమ్ సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ నే అప్నే జమాన ఎ ముబారకా మే తమామ్ సహాబా ఎ కిరామ్ కో అమలన్ అహ్కామే ఇస్లామీ కా పాబంద్ రఖ్ఖా. ఖులఫాయే రాషిదీన్ నే అప్నే అప్నే అహదే ఖిలాఫత్ మే ముసల్మానోఁ పర్ ఇస్లామీ ఖవానీన్ కో నాఫిజ్ కియా ఔర్ ఉస్కేలియే తష్రీహ్ వ తబ్యీన్ కీ మజాలిస్ కాయిమ్ కీ. ఫిర్ అహ్దే తాబయీన్ మే తో బాఖాయిదా తౌర్ పర్ ఫిఖ్హే ఇస్లామీ కీ తద్వీన్ కా అజీముష్షాన్ కార్నామా అంజామ్ పాయా. బొహొత్ సే సలాతీన్ నే ఉన్హే నాఫిజ్ కర్నే కా షర్ఫ్ హాసిల్ కియా. బల్కే సలాతీన్ నే దిల్చస్పీ లీ హెూ యా నా లీ హెూ తారీఖ్ షాహిద్ హై కే ముసల్మానోఁ నే అలల్ ఉమూమ్ ఇస్కీ పాబందీ కా ఎహ్తెమామ్ కియా ఔర్ ఇసీ మే నజాత్ సంఝీ. యహోఁ తక్కే గైర్ ముస్లిం మమాలిక్ మే భీ (జహోఁ వో నిహాయత్ హీ మెహ్దూద్ తాదాద్ ఔర్ మగ్లూబ్ హాలత్ మే హువా కర్తే థే) అప్నే మసాయిలో ముఆమలాత్ మే దీనీ అహ్కామ్ కీ ఖిలాఫ్ వర్జీ ఔర్ ఇస్లామీ తాలీమాత్ సే ఉదూల్ గవారా నహీ కియా. క్యోఁ కే ఖుర్ఆన్ నే జబ్ ఇస్కే బగైర్ ఈమాన్ హీ కో రద్ కర్దియా తో వో ఇస్కీ ముఖాలఫత్ కీ జుర్అత్ కైసే కర్సక్తే థే?

చునాంచే మౌలానా మునాజిర్ అహ్సన్ గీలానీ రహ్మతుల్లాహి అలైహ్ నే అప్నీ కితాబ్ "హజార్ సాల్ పెహ్లే" మే మోతబర్ సయ్యాహోఁ కే హవాలే సే నకల్ కియా హై కే హిందుస్తానీ రజ్వాడోఁ మే జహోఁ కుఛ్ ముసల్మాన్ ఆబాద్ థే బావజూద్ యే కే వో మాదూదే చంద్ హెూతే మగర్ రాజావోఁ నే ఉన్కే కజాయా ఔర్ నిజాఆత్ కే ఇస్లామీ హల్ కేలియే కిసీ వాఖిఫే అహ్కామ్ ముసల్మాన్ హీ కో ముతయ్యన్ కియా హెూతా థా. యే ఇస్ బాత్ కా వాజెహ్ సుబూత్ హై కే ముసల్మానోఁ నే హర్ జమానే ఔర్ హర్ ఇలాఖే మే హుకుమ్రానోఁ ఔర్ హుకుమ్రానీ కే ఎహ్తెరామ్ కే బావజూద్ అప్నే దీన్ ఔర్ పర్సనల్ లా కే ముఆమలే మే కోయీ సంఝోతా ఖబూల్ నహీ కియా. ఔర్ మున్సిఫ్ వ దానిష్మంద్ హుకుమ్రానోఁ నే భీ ముసల్మానోఁ కే ఇస్ మాకూల్ జజ్బే కా పూరా ఎహ్తెరామ్ కియా.

ఫిర్ జబ్ ఇస్లామీ పుతూహాత్ ఆలమ్ కే తూలో అర్జ్ మే ఫైల్గీ చలీగయీఁ, హిందుస్తాన్ కే ముఖ్తలిఫ్ ఖిత్తే ఔర్ బిల్ ఆఖిర్ పూరా హిందుస్తాన్ ముసల్మానోఁ కే జేరే నగీఁ హెూగయా తో ఇస్లామీ హింద్ కే అద్వార్ మే భీ ముస్లిం హుకుమ్రానోఁ నే జహోఁ ముల్క్ కే తమామ్ అహ్లే మజాహిబ్ కో ఉన్కే మజ్హబో తెహ్జీబ్ పర్ రెహ్నే కీ ఆజాదీ దీ వహీఁ ముసల్మానోఁ కేలియే దారుల్ కజా ఔర్ షరయీ ఫైస్లోఁ కా ముకమ్మల్ ఇంతెజామ్ కియా. తాఆంకే ముసల్మాన్ అప్నే మజ్హబ్ కీ బున్యాదీ హిదాయత్ కే ముతాబిక్ మజ్హబీ ఉమూర్ ఇస్లామీ తాలీమాత్ కీ రోష్నీ మే తై కర్సకేఁ ఔర్

నిజా వ ఇఖ్తెలాఫ్ కా హల్ ఫిఖ్హే ఇస్లామీ కే ముతాబిక్ నికల్ ఆయే.

ముసల్మానోఁ కా 600 సాలా ఇక్తెదార్ కా ఖాతిమా అంగ్రేజీ తగల్లుబ్ వ తసల్లుత్ కీ సూరత్ మే జబ్ జాహిర్ హువా తబ్భీ ముసల్మానోఁ నే అప్నే కో దీనీ మసాయిల్ ఔర్ మజ్హబీ అహ్కామ్ కా పాబంద్ రఖ్నా హీ పసంద్ కియా. దరాహలేకే అంగ్రేజోఁ కీ షాతిరానా వ మక్కారానా పలసియోఁ నే ముల్క్ మే క్రిస్టియనిజమ్ కో గాలిబ్ కర్నే ఔర్ అప్నే ముల్క్ కో ఈసాయీ మజ్హబ్ కా తాబే కర్నే కీ హర్ ముమ్కిన్ కోషిష్ కీ థీ. ఉలమా ఎ కిరామ్ అప్నే మౌకిఫ్ పర్ డటే రహే. చునాన్చే అంగ్రేజోఁ నే జబ్ దారుల్ కజావోఁ కో బర్ఖాస్త్ కర్కే ఉన్కే ముఆమలాత్ కో ఆమ్ అదాలతోఁ కే తాబే కర్దియా తబ్ భీ ముసల్మానోఁ కే హఖ్ మే షరయీ ఖవానీన్ కే ముతాబిఖ్ ఫైస్లోఁ కీ ముఆత్ బర్కరార్ రహేఁ. తాహమ్ రఫ్తా రఫ్తా ముస్లిం పర్సనల్ లా కా దాయిరా మెహ్దూద్ కియా జారహా, తాబీరాత్ భీ తబ్దీల్ హెూతీ రహీఁ జిన్ కీ తఫ్సీల్ కా మౌఖా నహీ.

అప్నే ఇస్లామ్ కీ బడీ ఖుర్బానియోఁ ఔర్ బేమిసాల్ ఇస్తెకామత్ కే బాద్ వో వఖ్త్ భీ ఆయా కే గైర్ ముల్కీ ఫిరంగియోఁ కో హిందుస్తాన్ సే బేదఖల్ హెూనే ఔర్ అప్నే వతన్ లౌట్జానే కీ సోచ్నా పడా. దో సద్ సాలా సియాహ్ ఇక్తెదార్ బల్కే ఇస్తిబ్దాద్ బోరియా బిస్తర్ లపేట్కర్ ఔర్ అప్నా మూ లేకర్ వాపస్ హెూగయా. సాథ్ హీ హిందుస్తానీ ముసల్మాన్ దో నజరియోఁ ఔర్ దో ముల్కోఁ మే తకసీమ్ హెూగయే. జిన్ ఉలమా ఎ కిరామ్ నే నజరియా ఎ పాకిస్తాన్ కీ తాయీద్ కీ ఉన్హెూనే ఉసీ దీనే ఇస్లామ్ కే తహఫ్ఫుజ్ ఔర్ అహ్కామే షరియత్ కే నిఫాజ్ కీ ఉమ్మీద్ పర్ కీ. జిన్హెూనే హిందుస్తాన్ మే రెహ్నే ఔర్ తర్కే వతన్ నా కర్నే కా అజ్మే ముసమ్మమ్ కియా తో ఉన్హెూనే ఉసీ ఉమ్మీద్ పర్ కియా కే ఉన్కీ అప్నే అక్దార్ వ ఆసార్ ఔర్ అహ్కామ్ సే వాబస్తగీ కిసీ ఖీమత్ పర్ ఖతమ్ నహీ కీ జాయే గీ. వో అప్నే వతన్ మే అప్నే వతన్ పర్ చల్నే ఔర్ ఉన్ సే చింటే రెహ్నే కేలియే ఆజాద్ హెూంగే ఔర్ కోయీ హుకూమత్ ఉన్హే అప్నే పర్సనల్ లా సే దస్తబర్దారీ కేలియే మజ్బూర్ నహీ కరేగీ. జబ్ కే ఉస్ వఖ్త్ కే సియాసీ కాయిదీన్ నే భీ ఇస్కా తయక్కున్ దియా థా.

ముల్క్ కీ ఆజాదీ కే బాద్ దస్తూరే హింద్ కీ తయ్యారీ హుయీ. బజా తౌర్ పర్ కహా జాతా హై కే యే దస్తూర్ దునియా కా సబ్ సే ముఫస్సల్ ఔర్ ముకమ్మల్ కానూన్ నామా హై. ఖుసూసన్ బునియాదీ హుఖూఖ్ (జిన్మే హిందుస్తానీ అక్వామ్ కే తఅద్దుద్ ఔర్ మజ్హబీ వ తెహ్జీబీ తనవ్వు కో కవానీన్ కీ తద్వీన్ మే హత్తల్ మక్దూర్ మల్హూజ్ రఖ్ఖాగయా. వాఖయీ కాబిలే తారీఫ్ హైఁ దస్తూరే హింద్ కీ దఫ్ఆత్ 25, 26 ఔర్ 29 నే మజ్హబీ, లిసానీ, తెహ్జీబీ ఔర్ తాలీమ్ వ తబ్లీగీ హత్తా కే జుబాన్ కే రస్మూల్ ఖత్ కీ ఆజాదీ అతా కర్తే హువే ఉన్హే ముల్క్ కే షెహ్రియోఁ కా బునియాదీ హఖ్ ఖరార్ దియా హై. ఇన్ బునియాదీ హుఖూఖ్ కే హాసిల్ హెూనే సే తమామ్ అప్నే మజాహిబ్ మస్రూరో ముత్మయిన్ హువే ఔర్ హైఁ.

దస్తూరే హింద్ మే ఏక్ హిస్సా ఐసా భీ హై జో మేమారానే దస్తూర్ కీ జానిబ్ సే మమ్లకతే హింద్ కే హుకుమ్రానోఁ కీ ఫిక్రీ రెహ్నుమాయీ పర్ ముష్తమిల్ హై. జిస్కే బారే మే సరాహత్ కీ గయీ హై కే యే "మమ్లకత్ కీ హుకూమతే అమలీ కేలియే హిదాయతీ ఉసూల్" హైఁ. ఔర్ జిన్ కో కోయీ అదాలత్ నాఫిజ్ నా కర్సకేగీ మగర్ వో ముల్క్ కీ హుకుమ్రానీ కేలియే బున్యాదీ హైసియత్ కీ హామిల్ ఔర్ మమ్లకత్

కే ఫరాయిజ్ మే దాఖిల్ హైఁ. యే హిదాయతీ ఉసూల్ యా రెహ్నుమాయానా ఖుతూత్ దస్తూరే హింద్ కీ దఫ్ఆ 36 తా 51 పర్ ముష్తమిల్ హైఁ. ఉన్మే సే బేష్తర్ పర్ అమల్ యా తో అమలన్ ముతఅజ్జిర్ హై యా తా హునూజ్ అమల్ మే నహీ ఆసకే హైఁ. మసలన్ దఫ్ఆ 45 కే తెహెత్ కీ గయీ సిఫారిష్ కే "మమ్లకత్ ఇస్ ఆయీన్ కే తారీఖే నిఫాజ్ సే 10 సాల్ కి ముద్దత్ కే అందర్ సబ్ బచ్చేఁ కో 14 సాల్ కి ఉమర్ పూరీ కర్నే తక్ ముఫ్త్ ఔర్ లాజ్మీ తాలీమ్ దేనే కీ తౌజీహ్ కర్నే కీ కోషిష్ కరే".

జబ్ కే 10 బరస్ మే తో క్యా ఆజ్ 6 దహాయియాఁ గుజర్ జానే కే బాద్ భీ మమ్లకత్ ఇస్ హిదాయత్ కీ తక్మీల్ మే నాకామ్ హై. దస్తూర్ కీ ఇసీ దఫ్ఆ పర్ తబ్సరా కర్తే హువే సెహ్ లిసానీ ఎడిషన్ కే ముర్తిబ్ నే తెహ్రీర్ కియా హై:

అగర్ చే అన్నీ క్రిష్ననన్ వాలే మామలే మే సుప్రీమ్ కోర్ట్ కే ఫైస్లే కే తెహెత్ బచోఁ కో 14 సాల్ తక్ ముఫ్త్ ఔర్ లాజ్మీ తాలీమ్ దేనే కీ బాత్ కో బునియాదీ హఖ్ కా దర్జా హాసిల్ హొఁగయా ఉస్కే బావజూద్ ఆజ్ భీ హమారే ముల్క్ కే బచ్చేఁ కీ అచ్ఛీ ఖాసీ తాదాద్ తాలీమ్ సే మెహ్రూమ్ హై. ఔర్ 5 సే 14 సాల్ కే గ్రూప్ మే కమ్ సే కమ్ 50 ఫీసదీ బచ్చే స్కూల్ నహీ జాతే. (భారత్ కా ఆయీన్ సెహ్ లిసానీ ఎడిషన్: సఫ్హా 226; మత్బూఆ 2014)

ఇసీ తరహ్ దఫ్ఆ 47 మే గిజాయియత్ కీ సతహ్ ఔర్ మేయారే జిందగీ బులంద్ కర్నే సే ముతాల్లిఖ్ హిదాయాత్ మే కహా గయా:

ఔర్ ఖాస్ తౌర్ పర్ మమ్లకత్ ఇస్ బాత్ కీ కోషిష్ కరేగీ కే తిబ్బీ అగ్రాజ్ కే సివా నషా ఆవుర్ మష్రూబాత్ ఔర్ ముజిర్రే సిహ్హ్త్ అద్వియా కే ఇస్తెమాల్ కీ ముమానఅత్ కరే.

క్యా ముల్క్ మే హర్ ఖిసమ్ కీ షరాబోఁ ఔర్ డ్రగ్స్ పర్ ఖాబూ పాలియా గయా హై యా దిన్ బదిన్ నౌజవాన్ ఇస్ లానత్ మే ముబ్తలా హొఁతే చలే జారహే హైఁ ఔర్ ఉస్కీ నహూసత్ సే చంద్ దర్ చంద్ బురాయియాఁ ఔర్ బీమారియాఁ వుజూద్ మే ఆరహీ ఔర్ సమాజ్ కో తబాహ్ కర్కే రఖ్ రహీ హైఁ?

ఇసీ తరహ్ తమామ్ అఫ్రాద్ ఔర్ ఇలాఖోఁ కే దర్మియాన్ ఆమదనీ కే అద్మే తవాజున్ కో ఔర్ హైసియతోఁ, సహూలతోఁ ఔర్ మవాఖే కే అద్మే తవాజున్ కో దూర్ కర్నే వాలీ హిదాయత్ (2–35) పర్ అమల్ దర్ఆమద్ కా మామలా హై. నీజ్ తమామ్ తబ్కాత్ కేలియే ఖానూనీ ఇమ్దాద్ ఔర్ హుసూలే ఇన్సాఫ్ కో ఇస్ ఖదర్ ముఫ్త్ ఔర్ సెహెల్ బనానా కే ముల్క్ కే కిసీ షెహ్రీ కో మెహ్రూమీ కా ఎహ్సాస్ నా హెూ. (39 అలిఫ్) వగేరా కో అగర్ బనజరే ఇన్సాఫ్ దేఖా జాయే తో పతా చలేగా కే మమ్లకత్ అభీ తక్ ఉన్మే సే బేష్తర్ హిదాయాత్ పర్ యాతో ఖాబూ నహీ పాసకీ యా కమా హక్కహూ అమల్ దర్ఆమద్ నా కర్సకీ. వుజూహాత్ ఉస్కీ జో భీ హెూఁ.

తా హమ్ఁ ఇన్ హిదాయాత్ మేఁ సే హుకూమతోఁ ఔర్ అదాలతోఁ కో సబ్ సే జ్యాదా జిస్ హిదాయత్ కీ హై వో దఫా 44 హై. యానీ కామన్ సివిల్ కోడ్ కీ దఫ్ఆ.

"మమ్లకత్ యే కోషిష్ కరేగీ కే భారత్ కే పూరే ఇలాఖే మే షెహ్రియోఁ కేలియే ఏక్ సా సివిల్ కోడ్ కీ జమానత్ హెూ".

రెహ్ రెహ్ కర్ యే మస్లా కిసీ నా కిసీ గోషే సే ఉఠాయా జాతా హై ఔర్ ఉస్కా సబ్ సే జ్యాదా ముస్తహిఖ్ ముసల్మానోఁ కో సంఝా జాతా హై. కహా యే జారహా హై కే "ముస్లిం పర్సనల్ లా" (జిస్కా దాయిరా మెహ్దూద్ హెూతే హెూతే అబ్

సిర్ఫ్ చంద్ ముఆషరతీ వ ఆయిలీ ఉమూరే నికాహ్ వ తలాఖ్, ఈలా వ జిహార్, ఫస్ఖే నికాహ్, నఫఖా వ మెహెర్, హజానతో ఔకాఫ్ ఔర్ వసియ్యతో వరాసత్ వగైరా తక్ మెహ్‌దూద్ హై) కీ వజహ్ సే ముసల్మానోఁ బిల్ ఖుసూస్ ఉన్కీ ఔరతోఁ కే సాథ్ బడీ నాఇన్‌సాఫీ హెూరహీ హై. ఇస్‌లియే జల్ద్ అజ్ జల్ద్ దఫా 44 కీ హిదాయత్ పర్ అమల్ కేలియే కానూన్ కీ తౌజీహ్ హోనా చాహియే. ఔర్ ముల్క్ మే ఎక్‌సా షెహ్‌రీ కానూన్ నాఫిజ్ కర్‌దియా జానా చాహియే.

మగర్ ఇస్ ముతాలబే కో బార్ బార్ దొహ్‌రానే వాలోఁ నే క్యా కభీ ఇస్ పర్ గౌర్ కియా కే (1) ఐసే కిసీ ఇక్‌దామ్ సే జబ్ ముల్క్ కీ తమామ్ అక్వామ్ ముతఅస్సిర్ హెూంగీ ఔర్ ఉన్కే పర్సనల్ లాస్ ఔర్ తెహ్‌జీబీ షనాఖ్తోఁ ఖతమ్ హెూంగీ. ఉన్కీ మజ్‌హబీ వ తెహ్‌జీబీ ఆజాదీ కా బునియాదీ హఖ్ సల్బ్ హెూగా తో యే మన్‌సూబా అక్వామే ముల్క్ కేలియే కాబిలే కబూల్ హై భీ యా నహీ? (2) జబ్ హిదాయతీ ఉసూల్ ఔర్ బునియాదీ హుకూక్ మే తసాదుమ్ హెూ తో యే ముతాలబా క్యూకర్ ముమ్‌కినుల్ అమల్ హెూగా? క్యూఁ కే ఖుద్ దస్తూరే హింద్ మే షెహ్‌రియోఁ కో అతా కర్‌దా “బున్‌యాదీ హుఖూఖ్” కీ దఫ్‌ఆత్ 25 ఔర్ 225 పర్సనల్ లాస్ కో తహఫ్ఫుజ్ దేరహీ హైఁ తో ఉన్ కీ మౌజూద్‌గీ మే హిదాయతీ ఉసూల్ కీ దఫ్‌ఆ 44 పర్ అమల్ కైసే కియా జాసక్తా హై? (3) మీజూ ఔర్ నాగా ఖౌమ్ జిన్హే దస్తూరీ తర్మీమ్ కే జరియే ఖుసూసీ మౌకఫ్ అతా కియా గయా హై క్యా అబ్ వో అప్నే ఇస్‌తెస్‌నాయీ మౌకఫ్ సే దస్త్ బర్‌దార్ హెూనే కేలియే తయ్యార్ హెూజాయేంగీ? (4) యే మస్‌అలా ఉఠానే వాలోఁ ఔర్ హుకుమ్‌రానోఁ కో మేమారానే దస్తూర్ కే సిఫారిష్ కర్‌దా తక్రీబన్ 30 హిదాయాత్ మే సే ఇసీ ఏక్ హిదాయత్ కో రు బ అమల్ లానే కీ సబ్ సే జ్యాదా ఫికర్ క్యూఁ హై? క్యా ముస్లిం ఖవాతీన్ కే సాథ్ హెూనే వాలీ సమాజీ వ మాషరతీ జ్యాదతియోఁ కా సిర్ఫ్ ఏక్ యహీ హల్ హై కే హన్హే ఉన్కే మజ్‌హబ్ కీ పాబందీ సే నికాల్ లియా జాయే?

హమారా తజ్‌రబా ఔర్ జాయిజా తో యే బత్లాతా హై కే మజ్‌హబీ అహ్‌కామ్ కీ పాబందీ ఔర్ ఇస్లామీ కవానీన్ కీ హిక్మతే అమలీ నే హీ ఉన్హే బొహెూత్ హద్ తక్ సమాజీ మసాయిల్ ఔర్ ఆయిలీ మజాలిమ్ సే మెహ్‌ఫూజ్ రఖ్ఖా హువా హై. ఇస్సే ఆజాదీ కే బాద్ వో హైవానియత్ కీ అస్‌ఫల్ సే అస్‌ఫల్ సతెహ్ పర్ తో ఉతర్ సక్తీ హైఁ మగర్ ఇన్‌సానియత్ కే ఎహ్‌తెరామ్ కో కభీ నహీ పాసక్తీ. యూరప్ కీ సూరతే హాల్ హమారే ఇస్ ఖయాల్ కీ రోషన్ దలీల్ హై. అలావా అజీ ముస్లిం ఖవాతీన్ కీ మజ్లూమియత్ పర్ తరస్ ఖానే వాలోఁ కో దేఖా యే జారహా హై కే ఉన్కే కిసీ ఔర్ మస్‌అలే సే కోయీ ఖాస్ దిల్‌చస్పీ నహీ హై. ఇసీ మస్‌అలే మే ఆగే ఆతే ఔర్ హందర్దీ జతాతే హైఁ. జిస్కా సాఫ్ మత్లబ్ యహీ హై కే మస్లా మజ్లూమ్ ఖవాతీన్ కా నహీ హై బల్కే మస్లా సిర్ఫ్ పర్సనల్ లాస్ కో ఖతమ్ కర్నే కా హై జో నామ్ నిహాత్ తరఖ్ఖీ వ ఇత్తెహాద్ కే దావేదారోఁ కో ఆంఖ్ కా సబ్ సే బడా కాంటా హై. అగర్ యే కహా జాయే కే ఇస్ ముతాలబే కా అసల్ సబబ్ ఎక్ జిహతీ ఔర్ ఇత్తెహాద్ కో ఫురోగ్ దేనా హై తో వో ఇస్‌లియే బాతిల్ హై కే ముల్క్ మే జబ్ ముస్లిం పర్సనల్ లా కా దాయిరా ఇస్సే భీ జ్యాదా వసీ థా ఔర్ ముసల్మాన్ ఆజ్ సే భీ జ్యాదా రాసికుల్ ఏతెకాద్ థే తబ్ ఆజ్ కే ముకాబ్లే మే ఎక్ జిహతీ వ భాయిచారగీ కహీ జ్యాదా పాయా జాతీ థీ. ఇత్తెహాద్ వ ఎక్‌జిహతీ కే బజాయే

వుస్‌అతే జర్‌ఫీ వ తహమ్ముల్ మిజాజీ కీ జరూరత్ హై. బద్‌గుమానియోఁ కో ఖతమ్ కర్నే ఔర్ సమాజ్ వ మాషరతీ రాబతోఁ కో జోడ్నే ఔర్ దూరియోఁ కో హఖ్ గోయా కే జరియే ఖతమ్ కర్నే కీ జరూరత్ హై. ఏక్ సా సివిల్ కోడ్ కా ఇస్మే కోయీ రోల్ నహీ హెూసక్తా. క్యా అమ్‌రీకీ అక్వామ్ హర్ స్టేట్ కా ఖానూన్ అలాహిదా హెూనే కే బావజూద్ ముత్తహిద్ నహీ హైఁ? ఔర్ క్యా దునియా కీ దో బడీ జంగేఁ దోనో ఫరీఖోఁ కా ఏక్ హీ మజ్‌హబ్ ఔర్ ఏక్ హీ ఖానూన్ హెూనే కే బావజూద్ వుజూద్ మే నహీ ఆయీఁ?

ఇస్లియే హమారా మాన్నా యే హై కే ఇన్‌సాఫ్ ఔర్ తదబ్బుర్ కీ రోష్నీ మే దేఖా జాయే తో అప్లే ముల్క్ కో ఎక్ సా సివిల్ కోడ్ కీ కోయీ జరూరత్ నహీ హై. జరూరత్ అక్వామ్ కే దర్మియాన్ పైదా కర్‌దా దూరియోఁ కో ఖతమ్ కర్నే ఔర్ గలత్ ఫెహ్మియోఁ కే దీవార్ ఆలీ జర్ఫీ వ బులంద్ నిగాహీ కే జరియే గిరాదేనే కీ జరూరత్ హై.

యే కిస్ కదర్ అఫ్‌సోస్‌నాక్ హఖీఖత్ హై కే మజ్‌హబీ తాలీమ్ సే దూరీ ఔర్ ఇస్లామీ తాలీమాత్ సే బేఖబరీ "ఎక్ సా సివిల్ కోడ్" కే హర్ ముతాలబే కే పీఛే కిసీ ముసల్మాన్ హీ కో ఖడా కియా హై. ఏక్ సే జాయిద్ షాదియోఁ పర్ పాబందీ కే ముతాలబే సే లేకర్ షాహ్ బానూ కేస్ తక్ ఔర్ అబ్ సుప్రీమ్ కోర్ట్ మే జారీ ముకద్దమే మే భీ ముసల్మాన్ హీ ఇస్లామీ అహ్‌కామ్ ఔర్ ముస్లిం పర్సనల్ లా కే ముహాజీ వ ముఖాలిఫ్ దిఖాయీ దేతే హైఁ. జబ్ భీ కోయీ వాఖియ ఎ తలాఖ్, నఫఖా, తఅద్దుదే అజ్‌వాజ్ వగైరా సే ముతాల్లిఖ్ సామ్నే ఆతా హై హుకూమత్ ఔర్ అదాలత్ కో తో "కామన్ సివిల్ కోడ్" కీ దస్తూరీ హిదాయత్ యాద్ ఆహీ జాతీ హై. మీడియా కో భీ ఉన్ మౌజూఆత్ పర్ తబ్‌సరే, ముబాహసే ఔర్ మునాజరే కర్నే మే మజా ఆతా హై. యే ఫిర్ భీ కుఛ్ తఅజ్జుబ్ కీ బాత్ నహీ కే బేచారే ముస్లిం పర్సనల్ లా కీ హఖిఖత్ ఔర్ హిక్మత్ సే బేఖబర్ హైఁ. తఅజ్జుబ్ తో ఉస్ పర్ హై కే హర్ ఐసే మౌఖే పర్ ఇల్మే దీన్ ఔర్ ఉసూలే ఇస్లామ్ యానీ మఖాసిదే షరియత్ వ మసాలిహే ఫిఖ్‌హియ్యా సే బిల్‌కుల్ కోరే నామ్ నిహాద్ తాలీమ్ యాఫ్‌తా లోగ్ ఇజ్‌హారే ఖయాల్ ఔర్ ఏలానే ఆరా కర్నా షురూ కర్‌దేతే హైఁ. ఔర్ హదీస్ కే ముతాబఖ్ "ఈజాబు కుల్లి జీ రాయిన్ బి రాయిహీ" కే మిస్‌దాక్ బన్‌కర్ మంజరే ఆమ్ పర్ ఆజాతే హైఁ. ఇస్సే బఢ్‌కర్ అఫ్‌సోస్‌నాక్ బాత్ యే హై కే హమారీ సలఫీ బిరాదరీ భీ బెహ్‌తీ నదీ మే హాత్ ధోలేనే కేలియే తలాఖే సలాసా కే సిల్‌సిలే మే జుమ్‌హూర్ సహాబా వ తాబయీన్ వ ఫుకహా ఎ ముజ్‌తహిదీన్ కే ఇజ్మా కే ముకాబ్లే మే అప్నే మర్‌జూహ్ వ ముతఫర్రిఖ్ మౌకఫ్ కా పర్‌చార్ వ ఇజ్‌హార్ షురూ కర్నే లగ్‌తే హైఁ. హాలాంకే యే మౌఖా తో అప్నే ఇఖ్తెలాఫ్ కో బాజూ రఖ్ కర్ మిల్లీ మఫాద్ ఔర్ జుమ్‌హూర్ కే మస్లక్ కో బచానే కా హెూతా హై. క్యా వో ఇత్నా నహీ జాన్‌తే కే ఐసే మవాఖే పర్ మబాహిసే ఖిలాఫియ్యా కో ఉఠానా ముస్లిం పర్సనల్ లా కో మిటానే మే మదద్ కర్నే కే ముతరాదిఫ్ హై.

ఆఖిర్ మే ఏక్ గుజారిష్ బిరాదరానే ఇస్లామ్ సే ఔర్ ఏక్ బిరాదరానే వతన్ సే కర్నే కో జీ చాహ్‌తా హై. బిరాదరానే ఇస్లాం సే అర్జ్ కార్నా హై కే ఇస్లామీ అహ్‌కామ్ సే బే ఏతెనాయీ, బిల్ ఖుసూస్ ముస్లిం ఎ తలాఖ్ మే బేరాహ్ రవీ సే సమాజ్ కో పాక్ కీజియే. సారీ ఆజ్‌మాయిషేఁ దీనుల్లాహ్ కీ తన్‌కీస్ ఔర్ ఉస్కే సాథ్ లా పర్‌వాహీ కా మామలా కర్నే సే పేష్ ఆతీ హైఁ. జబ్ తక్ హమ్ ముసల్మాన్ అల్లాహ్ తఆలా ఔర్ ఉస్కే రసూల్ సల్లల్లాహు అలైహి

వసల్లమ్ కే అహ్‌కామ్ కీ పైర్వీ కర్తే ఔర్ మసాయిలలే దీనియ్యా కా ఎహ్‌తెరామ్, ఉన్ పర్ అమల్ ఔర్ ఉన్ కీ తబ్లీగ్ కర్తే రహే ఇస్ తరహ్ కీ ఆజ్‌మాయిషోఁ సే మెహ్‌ఫూజ్ రహే. అల్లాహ్ తఆలా కీ మదదేఁ ఆస్మానోఁ సే ఉతర్తీ ఔర్ హమారీ ముష్కిలాత్ కో దూర్ కర్తీ రహేఁ. జబ్ సే హమ్ నే దీనే ఇస్లామ్ సే అప్నా రిష్తా కంజోర్ ఔర్ అహ్‌కామే ఇస్లామ్ పర్ అమల్ కమ్ తర్ కర్దియా హై ఖిసమ్ ఖిసమ్ కే మసాయిబో ముష్కిలాత్ మే ఘిర్తే చలేజారహే హైఁ.

తలాఖ్ ఇస్లామ్ మే ఏక్ నాగుజీర్ జరూరత్ కా దర్జా రఖ్తీ హై. మౌజువే మజాఖ్ నహీ హై. నా తలాఖ్ జౌజైన్ కీ బాహమీ నిజా వ ఖిలాఫ్ కా పెహ్‌లా హల్ హై, ఇఫ్‌హామ్ వ తఫ్‌హీమ్, ఖఫ్‌గీ వ నారాజ్‌గీ, హల్కీ సీ సఖ్తీ వ దూరీ ఇబ్తెదాయీ మరాహిల్ హైఁ. ఇన్ సే కామ్ నా చలే తో దోనోఁ జానిబ్ కే ఏక్ ఏక్ సాహిబే ఫెహెమ్ వ ఇల్మ్ కే సామ్నే అప్నీ షికాయాత్ పేష్ కర్కే ఉన్కీ తహ్‌కీమ్ కా ఇంతెజార్ కర్నా ఔర్ ఉసీ మే ఖైర్ సమర్నే కా హుకుమ్ హై. ఔర్ జబ్ హర్ తద్‌బీర్ సే ఆజిజ్ హోజాయే తో భీ ఇస్లామ్ కీ తర్‌గీబ్ ఔర్ ఖుర్‌ఆనే కరీమ్ కీ రెహ్నుమాయీ యే హై కే బీవీ కీ ఖామియోఁ ఔర్ ఖరాబియోఁ సే చష్మ్ పోషీ ఔర్ ఉస్కీ ఖూబియోఁ పర్ నజర్ కర్తే హువే సబర్ సే కామ్ లియా జాయే. ఉమ్మీద్ హై కే హఖ్ తఆలా దారైన్ మే ఇస్కా బెహ్‌తర్ అజర్ అతా ఫర్మాయేంగే. లేకిన్ అగర్ మామలా ఏక్ దూస్రే పర్ జుల్మ్ ఔర్ హఖ్‌తలఫీ కీ హద్ తక్ పహుంచ్ రహా హో తో ఫిర్ మర్ద్ తలాఖ్ దేనే యా ఔరత్ తలాఖ్ తలబ్ కర్నే కా హఖ్ ఇస్తెమాల్ కర్‌సక్తీ హై. ఖుర్‌ఆనో హదీస్ కీ రోష్నీ మే ఫుఖహా ఎ కిరామ్ నే తలాఖ్ కా సబ్ సే బెహ్‌తర్ తరీఖా యే జికిర్ ఫర్మాయా హై కే ఔరత్ కో ఐసీ పాకీ కీ హాలత్ మే జిస్మే ఉస్కే సాథ్ జిమా నా కియా హో సిర్ఫ్ ఏక్ తలాఖ్ దేదే. ఫిర్ అగర్ అప్నే ఇస్ ఇఖ్‌దామ్ పర్ పఛ్‌తావా హో తో ఇద్దత్ (తీన్ మాహ్‌వారీ యా తీన్ మాహ్) ఖతమ్ హోనే సే పెహ్లే ఉందా తరీఖే పర్ రుజూ కర్లే. ఔర్ అగర్ అలాహిదా కర్నా హీ మునాసిబ్ సమఝ్‌తా హై తో ఇద్దత్ గుజర్ జానే కే బాద్ ఖుద్ బఖుద్ అలాహిద్‌గీ హోజాయేగీ. ఔర్ జౌజైన్ ఏక్ దూస్రే కేలియే అజ్‌నబీ హోజాయేంగే. గౌర్ కీజియే కే ఔరత్ కో తలాఖ్ దేనే కే ఇస్ అహ్‌సన్ వ అఫ్‌జల్ తరీఖే మే తీన్ తలాఖేఁ తో దూర్ కీ బాత్ హై దూస్రీ తలాఖ్ కీ భీ జరూరత్ నహీ పఢ్‌తీ.

ఫిర్ ఇస్మే భీ యే హిదాయత్ హై కే యే అలాహిద్‌గీ భీ ఇల్‌జామాత్ వ ఇత్తెహామాత్ కే నాఖుష్‌గవార్ మాహోల్ మే నా హో. బల్కే మజ్‌బూరీ ఔర్ జరూరత్ కే ఉజర్ ఔర్ అఫ్‌సోస్ కే ఇజ్‌హార్ కే సాథ్ హోనీ చాహియే. బల్కే బెహ్‌తర్ హై కే కుఛ్ దాదో దహిష్ ఔర్ ఇజ్జత్‌తో ఇక్‌రామ్ కేసాథ్ హోనీ చాహియే. అబ్ జరా సోచియే కే ఇజ్‌దివాజీ జిందగీ కీ నాఖుష్ గవారియోఁ సే నజాత్ కా ఇస్సే బెహ్‌తర్ క్యా నిజామ్ హోసక్తా హై జో కితాబో సున్నత్ కీ రోష్నీ మే ఫుకహా ఎ ఇస్లామ్ నే వాజెహ్ కర్దియా హై.

యే జో హమారే జమానే మే సబరో హిల్మ్ ఔర్ అకలో ఫెహెమ్ సే దర్‌జా బదర్‌జా తమామ్ మసాయి ఏ ఇత్తెఫాఖ్ ఇత్తెహాద్ సే గుజర్నే కే బజాయే జహలో హిమాఖత్ ఔర్ తైషో గైజ్ కీ రాహ్ పర్ చల్తేహువే జరా జరా సే మామలాత్ ఔర్ మామూలీ ఇఖ్తెలాఫాత్ పర్ తలాఖ్ కా లఫ్జ్ జుబాన్ పర్ లేఆనే ఔర్ ఇంతెహాయీ తెహ్‌కీరో ఇహానత్ బల్కే జుల్మో జ్యాదతీ కేసాథ్ అలాహిదా కర్కే ఔరత్ కో బేసహారా కర్‌దేనే ఇసీ తరహ్ ఔరత్ యా ఉస్కే ఘర్ వాలోఁ కీ జానిబ్ సే ఛోటే మోటే కజియోఁ ఔర్ బేహైసియత్ ఝగడోఁ మే ఖులా

లేనే ఔర్ ముకద్దమాతో ముకద్దరాత్ మే ఘసీట్నే కే దావోఁ కా రివాజ్ చల్‌పడా హై. ఉస్నే హమారే సమాజ్ కో మజ్‌లూమ్ వ మజ్‌మూమ్ బనాకే రఖ్‌దియా హై. ఇస్మే అహ్‌కామే ఇస్లామీ కా కోయీ కుసూర్ నహీ హై. ఇసీ వజహ్ సే జరూరత్ ఇస్ బాత్ కీ హై కే ముసల్మానోఁ కే బిగడే హువే సమాజ్ కో దురుస్త్ కర్నే కీ ఫిక్రేఁ కీ జాయేఁ నా కే అహ్‌కామే ఇస్లామ్ కో బదల్నే యా కామన్ సివిల్ కోడ్ కా ముతాలబా కర్నే కీ.

ఔర్ జో బాత్ బిరాదరానే వతన్ సే కెహ్‌నా చాహ్‌తా హూఁ వో యే హై కే జిస్ తరహ్ కిసీ భీ ఖానూన్ కీ తష్‌రీహ్ ఔర్ ఉస్కీ హిక్మత్ ఉస్ ఖానూన్ కే మాహిరీన్ హీ బత్లా సక్తే హైఁ. క్యూఁ కే ఉన్‌హీ కే సామ్నే కుల్లియ్యాతో జుజ్‌ఇయ్యాత్ కీ తఫ్‌సీల్ హోతీ హై. ఏక్ ఆమ్ ఆద్మీ షఖ్‌సీ ముతాలే కే జరియే ఇస్ ఖానూన్ కీ వాఖయియ్యత్ యా లగ్‌వియ్యత్ కా ఫైస్లా నహీ కర్‌సక్తా. ఇసీ తరహ్ మజ్‌హబ్ ఔర్ ఉస్కే అహ్‌కామ్ కీ తష్‌రీహ్ ఉస్ మజ్‌హబ్ కే ఉలమా వ ఫుకహా హీ కర్‌సక్తే హైఁ. క్యూఁ కే వహీ ఉన్ అహ్‌కామ్ కే అస్‌బాబో ఇలల్ ఔర్ మసాలెహ్ వ హికమ్ కే జాన్నే వాలే హోతే హైఁ. ఇస్‌లియే ముస్లిం పర్సనల్ లా కీ జరూరత్ వ అద్మే జరూరత్ కే సిల్ సిలే మే ముసల్మానోఁ కే ముఅక్కర్ ఉలమా సే తబాదల ఎ ఖయాల్ ఔర్ మాహిరీనే ఫిఖా కా మౌకఫ్ మాలూమ్ కియే బగైర్ అవామున్నాస్ కీ ఆరా యా అప్నీ హందర్దియోఁ కీ బునియాద్ పర్ కోయీ ఫైస్లా కర్నా ఉస్ మజ్‌హబ్ కే మాన్నే వాలోఁ కీ హఖ్ తలఫీ కెహ్‌లాయేగీ. ఇస్లామ్ మే అఖీదా వ అమల్ కీ బొహొత్ నజాకతేఁ ఔర్ హస్సాస్ మస్లిహతేఁ హైఁ. బాజ్ దఫా మామూలీ దర్జే కీ బేహర్వాహీ భీ నఫ్సే ఈమాన్ కే సల్బ్ హోజానే కా సబబ్ హోతీ హై. జిన్ గైర్ ముస్లిం భాయియోఁ నే సూర్య నమస్కార్, వందేమాతరమ్, భారత్ మాతా కీ జై జైసే అహమ్ మౌజూఆత్ పర్ అప్నే ఇష్‌కాలాత్ అకాబిర్ ఉలమా ఎ ఇస్లామ్ కే సామ్నే రఖ్నే ఔర్ బాత్ సమర్ఝ్‌నే కీ సంజీదా కోషిష్ కీ వో నాసిర్ఫ్ ముసల్మానోఁ కే మౌకిఫ్ సే ముత్మయిన్ హువే బల్కే అప్నీ గలత్ ఫెహ్మీ కే మోతరిఫ్ భీ హువే. హద్ యే హై కే ఉన్‌హోనే ముసల్మానోఁ కే ఇన్‌కారీ మౌకఫ్ కీ తాయీద్ భీ కీ.

హాసిల్ యే హై కే ఇష్‌కాలాత్ ఔర్ ఏతెరాజాత్ కా హల్ సంజీదా మాహౌల్ మే తబాదల ఎ ఖయాల్ సే హువా కర్తా హై. జజ్‌బాతీ రద్ సే నహీ హోతా. ఇస్‌లియే హర్ కిసీ బాత్ కో బరాహే కరమ్ మసల్మానోఁ కీ జిద్ వముఖాలఫత్ సే తాబీర్ నా కరేఁ. ఉలమా ఎ ఇస్లామ్ సే రుజూ కర్కే దేఖేఁ. మాజీ మే ముల్క్ కా మాహౌల్ ఐసా హీ థా. అప్నే మజాహిబ్ కే దర్మియాన్ తాల్ మేల్, హుస్నే జన్ ఔర్ షీరీఁ తాల్లుఖాత్ కీ వజహ్ సే వో ఆపస్ మే బిలా తకల్లుఫ్ ఇన్ బాతోఁ పర్ తబాదల ఎ ఖయాల్ కర్లియా కర్తే థే. ఔర్ ఇసీ వజహ్ సే అప్నే అప్నే మజాహిబ్ ఔర్ తెహ్‌జీబోఁ పర్ అమల్ దరామద్ కర్తే హువే భీ బాహమ్ షీరో షకర్ థే. మజాహిబ్ ఔర్ తెహ్‌జీబోఁ కా ఇఖ్తెలాఫ్, బాహమీ ఎక్ జిహతీ వ భాయిచారగీ ఔర్ అమనే ఆమ్ కే ముతఅస్సిర్ హోనే కా సబబ్ కభీ నహీ బనా. మగర్ జబ్ సే బద్ గుమానియోఁ, గలత్ ఫెహ్మియోఁ ఔర్ దూరియోఁ కా మాహౌల్ బాజ్ మఖ్‌సూస్ నజరియ్యాత్ కే హామిలోఁ కీ తరఫ్ సే బనాయా జారహా హై తబ్ సే అక్వామే హింద్ కీ బేమిసాల్ వ లాజవాల్ ఎక్‌జిహతీ దమ్ తోడ్ రహీ హై. ఔర్ ఫిర్ఖావారియ్యత్ కా ఇఫ్‌రీత్ మజ్‌బూత్ హోతా జారహా హై జో ఇస్ ముల్క్ కేలియే హర్ నుఖ్‌సాన్ సే బడా నుఖ్‌సాన్ ఔర్ హర్ ఖత్రే సే బడా ఖత్రా హై. ఖుదా కరే కే హర్ ఫిర్ఖే కే సంజీదా అఫ్‌రాద్ ఇస్ ఇఫ్‌రీత్ కే ముఖాబ్లే ఔర్ ఖాత్మే కేలియే ఖడే హోజాయేఁ.

చరితార్థులు:

మౌల్వీ అహ్మదుల్లాహ్ షాహ్ ఫైజాబాదీ

సయ్యద్ నశీర్ అహమ్మద్

బ్రిటీష్ పాలకులపై కత్తిగట్టి ఆంగ్లేయ సైనిక శిబిరాలలో భయోత్పాతాన్ని పుట్టించిన మౌల్వీ అహ్మదుల్లాహ్ షాహ్ ఫైజాబాదీ తమిళనాడులోని ప్రస్తుతం చెన్నై గా పిలవబడుతున్న మద్రాసులో 1787లో జన్మించారు. ఆయన తండ్రి ముహమ్మద్ అలీ ఖాన్. చిన్నతనం లోనే ధార్మిక, లౌకిక విద్యలో సాధించిన విద్వత్తు ఫలితంగా 'మౌల్వీ' గా పసిద్ధిగాంచారు. ఆయన పలు యుద్ధవిద్యలలో ఆరితేరారు. నిజాం నవాబు ఆహ్వానం మేరకు ఇంగ్లాండ్, మక్కా-మదీనా, ఇరాక్, ఇరాన్ తదితర ప్రాంతాలను మౌల్వీ పర్యటించారు. స్వదేశం వచ్చిన మౌల్వీ అహ్మదుల్లాహ్ 'సూఫీ' సిద్ధాంతాల పట్ల ఆకర్షితులై 'ఖాద్రీ' సాంప్రదాయానికి చెందిన సయ్యద్ ఫర్‌ఖాన్ అలీ పాషా శిష్యులయ్యారు. గురువాజ్ఞ మేరకు 'గ్వాలియర్' ప్రాంతంలో సూఫీ భక్తి తత్వాన్ని ప్రచారం చేస్తూ వచ్చారు. ఈ క్రమంలో స్వదేశీయుల మీద విదేశీ శక్తులు సాగిస్తున్న పెత్తనాన్ని నిరసిస్తూ, దాన్ని అంతం చేసేందుకు జిహాద్‌కు సిద్ధం కావల్సిందిగా ప్రజలను ప్రేరేపిస్తూ ప్రసంగాలు ఆరంభించారు. ఆగ్రహించిన ఆంగ్లేయాధికారులు ఆయన మీద రాజ్యద్రోహం నేరం మోపి నిర్భందించారు. ఆ సమయంలో 1857 నాటి ప్రథమ స్వాతంత్ర్య సంగ్రామం ఆరంభమయ్యింది. ఆ సమరంలో భాగంగా మౌల్వీ అహ్మదుల్లాహ్ షాహ్ బ్రిటీష్ బలగాలతో తలపడటం ఆరంభించి పలు చోట్ల ఆంగేయ సైన్యాలను మట్టికర్పించి అజేయులుగా నిలిచారు. ప్రథమ స్వాతంత్ర్య సమరయోధులు సర్దార్ హిక్మతుల్లాహ్, అవధ్ రాణి హజ్రత్ బేగం మహల్, రోహిల్ ఖండ్ అధినేత ఖాన్ బహదూర్ ఖాన్, మొగల్ రాకుమారుడు ఫిరోజ్ షాహ్‌లు లాంటి ప్రముఖులు ఆంగ్లేయుల మీద సాగించిన పోరాటాలలో మౌల్వీ అహ్మదుల్లాహ్ షాహ్ ప్రత్యక్షంగా పాల్గొన్నారు. ఆ కారణంగా ఆ యోధుడ్ని పట్టి బంధించిన వారికి గాని, ఆయన శిరస్సును ఖండించి తెచ్చిన వారికి గాని ఈస్ట్ ఇండియా కంపెనీ 50,000 వేల రూపాయల నజరానా ప్రకటించింది. ఈ నజరానా కోసం పోవెన్ రాజు జగన్నాధ సింహుడి సోదరుడు ఆశపడ్డాడు. జగన్నాధ సింహుని ఆహ్వానం మీద చర్చల కోసం మౌల్వీ పోవెన్ వచ్చారు. అదను కోసం ఎదురు చూస్తున్న రాజు సోదరుడు 'రాజా ప్రక్కనే ఉన్న... మౌల్వీ పై గురి చూసి కాల్పులు జరిపాడు. ఆ దుర్మార్గుని హస్తాలలో మౌల్వీ హతుడైపోయారు. ఆ పిరికి పందలు... మౌల్వీ శిరస్సు ఖండించి, దాని పై గుడ్డకప్పుకుని చేరువనే 13 మైళ్ళ దూరాన ఉన్న బ్రిటీష్ ఠాణా షాజహాన్‌పూర్‌కు తీసుకువెళ్ళారు... రక్తం ఓడుతున్న ఆ పవిత్ర శిరస్సును ఆ నీచులు ఆంగ్లేయుల ముందు కానుకగా ఉంచి వారి పాదాల చెంత మోకరిల్లారు... నీచమైన దేశద్రోహానికి తలపడిన ఆ 'పోవెన్ పశువు'కు 50 వేల రూపాయల పారితోషకం లభించింది. ఆ విధంగా మౌల్వీ 1858 జూన్ 15న అమరులయ్యారు. మౌల్వీ అహ్మదుల్లాహ్ షాహ్ ఫైజాబాదీ మరణ వార్తను ఖచ్చితంగా ధృవపర్చుకున్నాక 'ఉత్తర భారతదేశంలో బలిష్టమైన శత్రువు' అడ్డు తొలిగిందని ఆంగ్ల సైనాధికారులు ఆనందపడ్డారు.